

ВІДОМОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

ОНП «Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії в Українській медичній стоматологічній академії за спеціальністю 091 – Біологія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Освітня програма: **51168 «Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії в Українській медичній стоматологічній академії за спеціальністю 091 – Біологія»**

Рівень вищої освіти: **доктор філософії.**

Спеціальність: **091 – Біологія та біохімія (Е 1 Біологія та біохімія, відповідно до постанови КМУ від 30.08.2024 року № 1021)**

Експертна група з проведення внутрішнього аудиту:

Голова групи: професор Білаш С.М. – гарант ОНП;

Члени експертної групи:

- професор Кайдашев І.П. – проректор ЗВО з наукової роботи ПДМУ;
- професор Костенко В.О. – завідувач кафедри ЗВО;
- професор Непорада К. С. – завідувачка кафедри ЗВО;
- професор Весніна Л. Є. – завідувачка кафедри ЗВО;
- професор Єрошенко Г.А. – завідувачка кафедри ЗВО;
- доцент Мороховець Г.Ю. – завідувачка аспірантури ЗВО;
- доктор філософії Дорохова Н.Г. – начальник навчально-методичного відділу забезпечення якості освіти;
- доктор філософії, доцент Шевченко К.В. – випускник ОНП, кафедра біології;
- здобувач ОНП Котвицька А. А. – викладач ЗВО кафедри біохімії;
- здобувач ОНП Донець І.В. – викладач ЗВО кафедри біології;
- здобувач ОНП Мамай О.В. – викладач ФМФК, студентський омбудсмен ЗВО;
- Шкурупій І.В. – начальник відділу з міжнародних зв'язків.

Загальні відомості про ОП, історію її розроблення та впровадження

ОП підготовки докторів філософії в Українській медичній стоматологічній академії за спеціальністю 091 – Біологія (далі – ОП) розроблена у відповідності до законодавства України і локальних нормативних документів ПДМУ та спрямована на підготовку фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, що, водночас, є першим науковим ступенем.

ОП розроблена і вперше введена 26 травня 2016 року. Відповідно до наказу МОН України № 707 від 23 червня 2016 року на основі пункту 1 частини другої статті 6 ЗУ «Про ліцензування видів господарської діяльності», на підставі рішення Ліцензійної комісії МОН в Українській медичній стоматологічній академії (УМСА) коли було розширено провадження освітньої діяльності за галуззю знань 09 – Біологія спеціальності 091 – Біологія.

ОП визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть почати навчання за ОП, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен володіти здобувач наукового ступеня доктора філософії.

Унікальність ОП полягає у безпосередньому формуванні практичних та професійних компетентностей майбутніх докторів філософії з урахуванням міжнародного, загальнодержавного та регіонального контексту, динамічних тенденцій розвитку медико-біологічної науки та потреб ринку праці. Цілі і завдання ОП сформульовано на основі сучасних поглядів і міжнародного досвіду застосування принципів доказовості у біологічних дослідженнях з усвідомленою підготовкою фахівця, здатного розв'язувати складні завдання та проблеми в галузі біології. Удосконалення програмних результатів навчання проводиться на основі ефективного використання сучасних професійних стратегій у біологічній галузі. Випускники ОП мають право професійно здійснювати наукову, науково-педагогічну діяльність у галузевих та класичних університетах, науково-дослідницьких установах, лабораторних центрах медико-біологічного профілю згідно чинного законодавства.

ОП постійно оновлюється і модернізується відповідно до нових викликів на ринку праці, сучасних галузевих і міжнародних наукових доробок, розвитку освітніх трендів. Останнє оновлення ОП відбулось у червні 2024 року при якому враховані рекомендації зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів, випускників ОП, здобувачів освіти, рекомендації експертних груп, як попередньої експертизи ОП, так і експертизи суміжних ОП, які реалізуються в ПДМУ.

У 2021 році ОП вперше акредитована експертною групою НАЗЯВО, про що свідчить Сертифікат про акредитацію освітньої програми № 1781 від

11.06.2021 року. Строк дії сертифіката про акредитацію ОНП до 13.01.2025 року.

Розробниками ОНП є провідні, високопрофесійні та досвідчені науково-педагогічні працівники ПДМУ. Гарантом ОНП є д.б.н., професор Білаш С. М. – завідувач кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією ПДМУ, член сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України, експерт НАЗЯВО.

Внутрішній аудит результатів реалізації рекомендацій попередньої акредитаційної експертизи ОНП Біологія та біохімія

За результатами попередньої акредитаційної експертизи ОНП Біологія та біохімія були виявлені не суттєві недоліки:

- щодо Критерію 1 – програмні результати навчання конкретизовані та чітко структуровані, що дозволяє реалізувати мету ОНП;
- щодо Критерію 2 – до переліку освітніх компонент були введені ОК: ВК1 “Теорія пізнання в біомедицині”, розширена НК6 “Методологія наукового і патентного пошуку та біоетика” і до блоку 3 введена ВК6 “Молекулярна біологія” про що свідчить динаміка збільшення загальної кількості кредитів ЄКТС на ОНП;
- щодо Критерію 3 – переглянуті, конкретизовані та доповнені правила прийому на навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні в частині критерії оцінювання та розподілу за кожним із вступних випробувань (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/programi-vstupnih-ispitiv>), удосконалено процеси визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті, яке знайшло своє відображення в положенні “Про організацію освітнього процесу на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти“ п.10. (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/H2X4qq1spHCEFhhgKoRwi8neXT374hbE1uwBcPQQ.pdf);
- Критерій 9 – розроблено та впроваджено принципово нова сторінка, що стосується освітньо-наукової програми 091 “Біологія та біохімія” (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology>)

Критерій 1. Проектування освітньої програми

Чи освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти? Якщо стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній, поясніть, яким чином визначені ОП програмні результати навчання відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня?

Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня наразі не прийнято. ОНП спроектована відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій України (НРК) (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>).

Також при створенні ОНП розробниками були враховані такі нормативні документи, які окремо, для прозорості і публічності висвітлені на сайті Університету (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/regulations/zagalnoderzhavni>, <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>):

- Закони України (ЗУ) «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про ліцензування видів господарської діяльності» «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу»;
- Постанова Кабінету Міністрів України (КМУ) від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (у редакції від 04.05.2020 року);
- листи Міністерства освіти і науки України від 05.06.2018 № 9-377 «Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм», від 09.07.2018 р. № 9-434 «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»;
- Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом МОН України від 01.06.2016 року, рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо її форми, норм за показниками валідності.

Також при удосконаленні ОНП використовувались інформаційні матеріали НАЗЯВО, зокрема Методичні рекомендації для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми затвердженого рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протокол від 29 серпня 2019 р. № 9.

Рамка для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти передбачає набуття концептуальних та методологічних знань в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності. Задля здобуття спеціалізованих

умінь, навичок і методів, необхідних для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики започаткування, планування, реалізації та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей у зміст ОНП включено цикли освітніх компонентів (ОК) набуття універсальних навичок дослідника та професійної і практичної підготовки. У свою чергу, ці ОК забезпечують оволодіння таких ПРН: (с. 30 ОНП <https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/osvitno-naukova-programa-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-lpiu>)

ОК циклу набуття універсальних навичок дослідника

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо. Виявляти невирішені проблеми у предметній області біології та визначати шляхи їх вирішення.

ПРН 3. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 4. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі біомедицини. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач біології.

ПРН 6. Використовувати результати наукових досліджень у практичній діяльності, освітньому процесі та суспільстві. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН 7. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

ОК циклу мовних освітніх компонент (здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів наукової роботи українською та іноземною мовами)

ПРН 5. Аналізувати біологічні явища та процеси на молекулярному, клітинному, організменному, популяційно-видовому та біосферному рівнях з точки зору фундаментальних загальнонаукових знань, а також за використання спеціальних сучасних методів досліджень. Моделювати об'єкти і процеси у живих організмах та їхніх компонентах із використанням математичних методів й інформаційних технологій.

ПРН 6. Використовувати результати наукових досліджень в практичній діяльності, освітньому процесі та суспільстві. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН 9. Управляти роботою колективу здобувачів вищої освіти, колег, міждисциплінарної команди. Організувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток. Застосовувати сучасні технології навчання для викладання медико-біологічних дисциплін. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН 10. Приймати ефективні рішення з проблем біомедицини, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні, правові та етичні наслідки, враховуючи вміння реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ОК циклу професійної та практичної підготовки

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо. Виявляти невирішені проблеми у предметній області біології та визначати шляхи їх вирішення.

ПРН 3. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 4. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні

методи дослідження в галузі біомедицини. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач біології.

ПРН 5. Аналізувати біологічні явища та процеси на молекулярному, клітинному, організменному, популяційно-видовому та біосферному рівнях з точки зору фундаментальних загальнонаукових знань, а також за використання спеціальних сучасних методів досліджень. Моделювати об'єкти і процеси у живих організмах та їхніх компонентах із використанням математичних методів й інформаційних технологій.

ПРН 6. Використовувати результати наукових досліджень в практичній діяльності, освітньому процесі та суспільстві. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН 7. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

ПРН 10. Приймати ефективні рішення з проблем біомедицини, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні, правові та етичні наслідки, враховуючи вміння реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Уміння та навички критичного аналізу, оцінки і синтезу нових та комплексних ідей у програмі забезпечуються циклом загальнонаукових (філософських) компетентностей:

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо. Виявляти невирішені проблеми у предметній області біології та визначати шляхи їх вирішення.

ПРН 3. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 4. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі біомедицини. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач біології.

ПРН 6. Використовувати результати наукових досліджень в практичній діяльності, освітньому процесі та суспільстві. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

Щодо вільного спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях програма реалізується через цикл мовних компонент, зокрема окремі її ПРН:

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 3. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 4. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі біомедицини. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач біології.

ПРН 6. Використовувати результати наукових досліджень у практичній діяльності, освітньому процесі та суспільстві. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН 7. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

ПРН 8. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.

ПРН 10. Приймати ефективні рішення з проблем біомедицини, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні, правові та етичні наслідки,

враховуючи вміння реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Чи зміст освітньої програми враховує вимоги відповідних професійних стандартів (за наявності)?

Доктор філософії за спеціальністю 091 – **Біологія та біохімія** підготовлений до роботи в галузі економіки за Класифікатором професій ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327 (зі змінами, внесеними 18.08.2020; 29.12.2022; 16.01.2024):

- 221 Професіонали в галузі наук про життя та медичних наук
- 2211 Біологи, ботаніки, зоологи та професіонали споріднених професій
- 2211.1 Наукові співробітники (біологія, ботаніка, зоологія та ін.)
- 2211.2 Біологи, ботаніки, зоологи та професіонали споріднених професій

За спеціальністю 091 – Біологія та біохімія третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти професійний стандарт відсутній.

А також для роботи за професіями:

- 23 Викладачі
- 231 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів
- 2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів
- 2310.1 Професори та доценти
- 2310.2 Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів

Зміст програми відповідає вимогам до викладачів ЗВО (<https://register.nqa.gov.ua/profstandart/vikladaci-zakladiv-visoi-osviti>).

Чи мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням потреб заінтересованих сторін (стейкхолдерів):

- здобувачі вищої освіти та випускники програми *коротке поле*
- роботодавці *коротке поле*
- академічна спільнота *коротке поле*
- інші стейкхолдери *коротке поле*

Наукові, науково-педагогічні працівники Університету, здобувачі, внутрішні та зовнішні роботодавці залучені до розробки самої ОНП її удосконалення та періодичного оновлення через низку процедур.

- Здобувачі вищої освіти даної ОНП (через Товариство молодих вчених <https://science.pdmu.edu.ua/society-of-young-scientists>, Вчену раду університету, членами якої безпосередньо є здобувачі ОНП (<https://www.pdmu.edu.ua/vchena-rada>) студентське наукове товариство (<https://www.snt.pdmu.edu.ua/>) та інші структурні підрозділи, до роботи яких залучені здобувачі ОНП, безпосередньо впливають на формулювання мети, ПРН через активну участь у складі проектної та авторської груп ОНП (Донець І. М.), здобувачі є членами Вченої ради університету (Левицький Г. О., Мамай О. В. у різний час), учених рад структурних підрозділів, Товариства молодих вчених (ТМВ) – Котвицька А.А. (секретар секції фундаментальних дисциплін ТМВ), Тихонович К.А. (секретар секції фундаментальних дисциплін ТМВ), Цебенко М. О., Григоренко А. С., Дубінін Д. С. Донець І.М. (у різний час); для здобувачів освіти навчально-методичним відділом із забезпечення якості вищої освіти, науковим відділом проводяться опитування щодо якості програми та викладання на ній, результати опитувань направляються гаранту, проректору з наукової роботи, далі – опрацьовуються ними разом із проектною та авторською групами, завідувачем аспірантури, іншими зацікавленими сторонами. Після цього – обговорюються на засіданнях ради якості університету, що передують внесенню змін до ОНП. Університет ініціює проведення для здобувачів вищої освіти тренінгів за участю представників НАЗЯВО, які націлені на залучення їх до модернізації змісту ОНП (<https://www.pdmu.edu.ua/news/zavershivsyia-tridenniy-trening-uas-qa-pool-vid-ukrayinskoyi-asociaciyi-studentiv-pidsumki>).

- Випускники програми і програм попередниць галузі знань Біологія через Раду випускників (<https://www.pdmu.edu.ua/cyovgm/radf-vipusknikiv-pdmu>) і шляхом різного виду опитувань (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/monitoring/rezultat/three-level/list/bio/list/vipuskniki-n-process-vimo-monitoring-rezultat-bio-list-4jtt>) звертаються безпосередньо до гаранта та наукового відділу з відгуками та пропозиціями. При черговому оновленні програми враховано спільне звернення викладачів кафедри біології ПДМУ Шевченка К. В. та Григоренко А. С., що стосувалося окремого освітнього компонента «Клінічна імунологія та алергологія»). З метою об'єктивного оцінювання відповідності ОНП вимогам ринку праці в Університеті створена Рада випускників Полтавського державного медичного університету (<https://www.pdmu.edu.ua/cyovgm/radf-vipusknikiv-pdmu>). У складі Ради – випускниця попередніх ОНП нашого університету к.б.н., доцент Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка Ольга Квак.

Зокрема, на черговому засіданні ради професор, завідувач кафедри внутрішньої медицини, Університету Бен-Гуріона в Негеві Беер-Шева (Ізраїль), завідувач відділення внутрішньої медицини, Університетський медичний центр «Soroka University Medical Center», Ізраїль Барський Леонід Адольфович висловився щодо підготовки та реалізації ОНП третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Ураховуючи реалії сьогодення рекомендовано вдосконалювати можливості освітніх електронних платформ ПДМУ, що дасть змогу ефективно провадити освітньо-наукову діяльність здобувачів – надати їм навчально-методичне забезпечення як для самостійної індивідуальної роботи, так і для здійснення занять тоді, коли очне навчання є неможливим; забезпечити необхідним матеріалом для проєктної наукової діяльності; розвивати комунікаційні та інформаційно-технічні компетентності молоді.

- Внутрішній роботодавець програми – завідувач кафедри біології Єрошенко Г. А. є членом авторської групи. Так, при оновленні програми у 2024 році проф. Єрошенко Г. А. стала ініціатором оптимізації обсягу навчального навантаження з вибіркових компонентів циклу професійної та практичної підготовки та виокремлення окремого компонента – Практики викладання фахових дисциплін. Після розширеного засідання проєктних груп ураховано пропозиції доц. Стецука Є. В., проф. Гриня В. Г., а також зовнішніх роботодавців через Раду роботодавців (<https://www.pdmu.edu.ua/rada-robotodavciv-pdmu>) – проф. Конової М. Н., доц. Дерев'янку Т. В., доц. Квак О. В. (ПНПУ), проф. Кулініч С. М., проф. Шостя А. М., доц. Омельченко Г. О., проф. Оніпко В. В. (ПДАУ);

- Наукові, науково-педагогічні працівники Університету запрошуються до участі в засіданнях проєктних та авторських груп і беруть участь в обговоренні змін до програми (<https://poltava.to/project/8426/>).

Проєкт ОНП обговорюється на засіданні Вченої ради (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/proekt-osvitno-naukovoyi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-30zp>), далі працівники ПДМУ можуть звернутися до гаранта, адміністрації та розробників із зауваженнями та/або пропозиціями через електронну форму зворотного зв'язку (https://accounts.google.com/v3/signin/confirmidentifier?authuser=0&continue=https%3A%2F%2Fdocs.google.com%2Fforms%2Fd%2Fe%2F1FAIpQLSdCixFUu8GONI5UzC4F1dsttDjUYrqgLw8X2JAcOq2a-ub6_A%2Fviewform%3Fusp%3Dsf_link&followup=https%3A%2F%2Fdocs.google.com%2Fforms%2Fd%2Fe%2F1FAIpQLSdCixFUu8GONI5UzC4F1dsttDjUYrqgLw8X2JAcOq2a-ub6_A%2Fviewform%3Fusp%3Dsf_link&ifkv=Ab5oB3pxDsHuCr2ou6px8gMSbo9eUsIk89KIWj_rurhLHPDH1zG9hHJ9WV5KGNyUWrbz6YHJBjrtQ<mpl=forms

<https://www.pdmu.edu.ua/news/shkola-garantiv-osvitnih-program-yak-zaporuka-iedinogo-osvitnogo-procesu-school-of-educational-program-guarantors-as-a-guarantee-of-unified-educational-process>

Проведено семінар «Школа гаранта» (https://www.pdmu.edu.ua/news/shkola-garantiv-osvitnih-program-yak-zaporuka-iedinogo-osvitnogo-procesu-school-of-educational-program-guarantors-as-a-guarantee-of-unified-educational-process), за підсумками якого було рекомендовано створення консолідованої ради випускників Полтавського державного медичного університету. Така ініціатива жваво обговорювалася учасниками, які, у свою чергу, запропонували комплексний підхід до її вирішення – розглянути можливість подальшого впровадження інституту менторства в освітніх програмах, а в перспективі створювати ендаумент-фонди з метою фінансової підтримки освітньо-наукової діяльності Університету. Проректором з наукової роботи, гарантом ОНП за спеціальністю 222 – Медицина І. П. Кайдашевим було анонсовано проведення наступної сесії «Школи наукового керівника» восени 2024 року. Група забезпечення освітнього процесу виступає із пропозиціями з організації освітнього процесу, кожен викладач вільний у виборі форм і методів викладання, зокрема, викладачами активно застосовуються інтерактивні технології навчання, новітні методи навчання. До щорічного перегляду ОНП гарантом програми залучаються провідні вчені, фахівці медико-біологічного профілю: д.пед.н., професор, завідувач кафедри ботаніки, екології та методики навчання Полтавського національного педагогічного університету Оніпко В.В., д.б.н., професор, директор ННІ морфології, завідувач кафедри гістології та ембріології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського Небесна З.М., д.пед.н., професор, декан факультету фізичної культури та спорту Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Рибалко Л. М., д.б.н., професор, завідувач кафедри медичної біології, фармакогнозії, ботаніки та гістології Дніпровського державного медичного університету Шаторна В.Ф., д.мед.н., професор, завідувач кафедри медико-біологічних дисциплін Національного університету фізичного виховання і спорту України Пастухова В. А., д.мед.н., професор, в.о. Президента Наукового товариства анатомів, гістологів та топографоанатомів (НТ АГЕТ) України Аппельханс О. Л.

Чи мета освітньої програми відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти?

Метою ОНП є підготовка фахівця, здатного розв'язувати комплексні проблеми в професійній та дослідницько-інноваційній діяльності в галузі біології з метою поліпшення здоров'я суспільства, здатного використовувати передовий досвід при здійсненні науково-педагогічної, лікувально-

діагностичної, інноваційної діяльності, що відповідає місії та стратегії ПДМУ (<https://www.pdmu.edu.ua/misiya-viziya-ta-klyuchovi-cinnosti>). Зокрема, ураховано, що Університет працює для поліпшення здоров'я суспільства шляхом використання передового досвіду при наданні вищої освіти, проведенні наукових досліджень та клінічної діяльності. Таким чином мета ОНП повністю корелює з місією та Стратегічним планом розвитку Полтавського державного медичного університету (<https://www.pdmu.edu.ua/strategichniy-plan-rozvitku-pdmu>).

Чи мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку науки і спеціальності?

При розробці та реалізації ОНП її мета та ПРН чітко корелюють із ЗУ «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (зі змінами, внесеними згідно із Законом [№ 3421-IV від 09.02.2006](#), ВВР, 2006, № 22, ст.199, в редакції Закону [№ 2519-VI від 09.09.2010](#), ВВР, 2011, № 4, ст.23, із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 5460-VI від 16.10.2012](#), ВВР, 2014, № 2-3, ст.41 [№ 848-VIII від 26.11.2015](#), ВВР, 2016, № 3, ст.25 [№ 1162-IX від 29.01.2021](#), [№ 2031-IX від 01.02.2022](#), [№ 2859-IX від 12.01.2023](#), [№ 3534-IX від 21.12.2023](#)). Мета і ПРН ОНП відповідають п.п 5, 6, 7 ст. 3 цього ЗУ, а саме, щодо визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні: раціональне природокористування; науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань; нові речовини і матеріали, адже саме випускники ОНП, яка реалізується в ПДМУ, здатні розвивати вищеозначені напрямки.

Мета ОНП, зміст її наукової складової узгоджені з Переліком пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, затверджених Постановою КМУ від 7 вересня 2011 р. № 942., відповідає середньостроковому пріоритетному напрямку інноваційної діяльності галузевого рівня «Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики» відповідно до постанови КМУ від 18.10.2017 № 980, у редакції постанови КМУ від 17.11.2023 №1321.ОНП забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей, направлених на досягнення Глобальних цілей сталого розвитку, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722. Програма націлена на підготовку професіоналів в галузі наук про життя та біомедичних наук, які є професіоналами з морфології людини і тварин, біологічної хімії і хімії органічних сполук, імунології, фізіології, мікробіології, молекулярної біології та ін.

Чи мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці, галузевого та регіонального контексту?

Мета ОНП та ПРН визначені як такі, що в подальшому забезпечать випускників працевлаштуванням на викладацькі посади кафедр медико-біологічного профілю галузевих і класичних університетів, патологоанатомічних, мікробіологічних, криміналістичних, еколого-натуралістичних, санітарно-епідеміологічних та інших лабораторних центрів, як на загальнодержавному так і на регіональному рівнях.

ОНП враховує потреби фахівців у галузі охорони здоров'я, відповідає галузі знань 09 – Біологія, має особливі й унікальні змістові характеристики, не містить повторів у змісті. Ефективне провадження освітньої діяльності за ОНП гарантоване відповідністю кадрового та матеріально-технічного, методичного забезпечення, має логічно-послідовні зв'язки з освітньо-науковими програмами підготовки докторів філософії за спеціальностями 222 – Медицина та 221 – Стоматологія, що затверджено на засіданні Вченої ради ПДМУ.

Програмні результати навчання (1-10) за ОНП сформульовані відповідно до мети програми, провідних наукових напрямів університету, зокрема:

- Фармакологічне дослідження біологічно активних речовин і лікарських засобів для розробки та оптимізації показань до їх застосування в медичній практиці;
- Структурна перебудова органів імунної, дихальної та видільної систем під впливом різних екзогенних чинників (глутамату натрію, нітриту натрію, етанолу, метакрилату);
- Морфо-функціональне вивчення внутрішніх органів людини та лабораторних тварин в різних аспектах експериментальної медицини;
- Високо- та низько інтенсивні фенотипи системної запальної відповіді: молекулярні механізми та нові медичні технології їх профілактики та корекції;
- Морфофункціональне дослідження впливу хірургічних шовних матеріалів, покривних поверхонь та імплантів на компенсаторно-регенеративні процеси органів травної, сечової і статеві систем в експерименті та хірургічній практиці;
- Патогенетичні та патологічні механізми постстресорних розладів за умов дії екзогенних впливів і чинників воєнного часу та пошук методів корекції.

ПДМУ – єдиний заклад вищої освіти Полтавщини, який готує докторів філософії з біології з унікальним набором компетентностей, застосовних власне в галузі біомедицини. Зокрема, програмою передбачено вивчення ОК: Молекулярна біологія, Клінічна епідеміологія, Інтегративна біологія,

Інтегративний курс: морфологія людини і лабораторних тварин, Анатомія людини, Фізіологія людини і тварин, Біохімія, Мікробіологія. Гістологія, цитологія, ембріологія на базах медико-біологічних підрозділів, імунологічних та біохімічних, патоморфологічних наукових лабораторій та інститутів. Випускники програми – сформовані фахівці для роботи в медико-біологічних наукових підрозділах, класичних ЗВО, медичних галузевих університетів.

Чи мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням досвіду аналогічних вітчизняних освітніх програм?

ОНП забезпечує логічно-послідовні зв'язки з ОПП з відповідної спеціальності та з ОПП підготовки докторів філософії за спеціальностями 222, 221, 228, про що заслухано на засіданні Вченої ради Полтавського державного медичного університету (протокол № 2 від 23 червня 2021р.). Автори проекту ОНП під час роботи над програмою послуговувалися відповідним досвідом провідних університетів України медико-біологічного профілю та закладів партнерів – Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського, Дніпровського державного медичного університету, Вінницького національного медичного університету, в частині використання освітніх платформ і формулювання ПРН, але слід зазначити, що ОНП Біологія та біохімія, яка реалізується в ПДМУ, є унікальною, за рахунок неповторюваності ПРН з іншими ОНП на загальнодержавному рівні.

Програма перебуває в нерозривному взаємозв'язку із суміжними програмами ПДМУ у галузі знань 22 – Охорона здоров'я, зокрема, за спеціальностями 222 – Медицина та 221 – Стоматологія, що і є однією з унікальних особливостей ОНП «Біологія». При формулюванні мети та програмних результатів навчання здійснюється комунікація гарантів програм і проектних груп, а також груп забезпечення освітнього процесу ПДМУ. Члени проектних груп, гаранті, наукові керівники при роботі з проектами програм ураховують власний досвід атестації кадрів у постійно діючих і разових спеціалізованих вчених радах.

Чи мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням досвіду аналогічних іноземних освітніх програм?

З моменту створення у 2016 році розробники освітньо-наукової програми, наукові керівники, викладачі активно впроваджують досвід іноземних закладів-партнерів, здобутий у ході наукової співпраці, наукових стажувань, участі в наукових та науково-практичних форумах тощо. Так, учасниками освітнього процесу враховано досвід співпраці і організації наукової роботи здобувачів ступеня доктора філософії Університету Аристотеля (м. Солоніки, Греція),

Університету Поля Сабатьє (м. Тулуза, Франція). Науковий керівник аспіранта з біології (2017-2021 рр.) і викладач програми професор Весніна Людмила Едуардівна взяла участь в освітній програмі (навчальний курс) з питань медичної освіти та управління у сфері охорони здоров'я, організованої на базі Столичного медичного університету Пекіну (Китайська Народна Республіка) 11-24 листопада 2018 року, що підтверджується відповідними актами впровадження. За даною програмою навчалася і член групи забезпечення освітнього процесу за спеціальністю 091 – Біологія та біохімія, розробник і викладач курсу медичної статистики для аспірантів професор Голованова І. А.

Протягом квітня-червня 2018 року здобувачка ОНП «Біологія» Людмила Колінько в рамках міжнародної програми академічного обміну «Erasmus+ International Credit Mobility» пройшла наукове стажування в Університеті Поля Сабатьє (м. Тулуза, Франція). Стажування проходило на базі Інституту серцево-судинних та метаболічних захворювань (Institute of Cardiovascular and Metabolic Diseases) і університетської клініки (Toulouse University Hospital) Університету Поля Сабатьє. Результати стажування, зокрема наукової його складової, сприяло у ході чергового оновлення програми.

Розробник і викладач аспірантських курсів «Англійська мова наукового спілкування», «Англійська мова (прогресивний рівень)», «Корективний курс англійської мови» доцент кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією Лисанець Юлія Валеріївна здійснює наукове стажування в Університеті Джонса Гопкінса (м. Балтимор, США) за програмою академічних обмінів імені Фулбрайта з 01 вересня 2024 по 28 лютого 2025 року. У ході стажування доцент Лисанець Ю. В. вивчає досвід організації освітнього процесу медичної школи та працює над удосконаленням навчально-методичного забезпечення викладання вказаних курсів в результаті, чого до ОНП введена нова ВК5 «Англійська мова: прогресивний рівень» на що отримано авторське право.

При оновленні програми в частині циклу професійної та практичної підготовки спів розробником курсу «Мікробіологія» доцентом ЗВО кафедри мікробіології, вірусології, імунології Фаустовою М. О. враховано також досвід участі в науковому форумі «Сучасні методи викладання в медичних ЗВО Європейського Союзу», що відбувався на базі Медичного університету Юрая Добріли (м. Пула, Хорватія), стажування у Варшавському університеті, що підтверджується відповідними актами впровадження у освітньо-науковий процес.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Яким є обсяг ОП (у кредитах ЄКТС)?

51

Динаміка змін по рокам: **2016 – 30; 2018 – 31** (за рекомендаціє МОН уведено освітній компонент «Основи академічної доброчесності»); **2022 – 33** (за результатами обговорення проектної групи зі стейкхолдерами введено освітній компонент «Інтегративна біологія»); **2023 – 37** (за результатами обговорення проектної групи зі стейкхолдерами введено освітній компонент «Цифровізація вищої освіти і досліджень у галузі охорони здоров'я»); **2024 – 51** (ураховано досвід акредитаційної експертизи суміжних ОНП, рекомендації здобувачів, членів групи забезпечення освітнього процесу, випускників та роботодавців і уведено нові освітні компоненти: «Історія української державності»; «Корективний курс англійської мови»; «Сучасні методи лабораторних та інструментальних досліджень»; «Основи профілактики і терапії впливу гострого та хронічного стресу на ментальне здоров'я»; «Українська мова професійного спрямування»; «Інтегративний курс: морфологія людини та лабораторних тварин»; розширено освітні компоненти окремими модулями: «Основи академічної доброчесності та анти корупція»; «Клінічна імунологія та алергологія»; виокремлено освітній компонент – «Практика викладання фахових дисциплін».

Яким є обсяг освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС), спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності)?

Затверджений Державний стандарт за спеціальністю 091 Біологія та біохімія третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти відсутній, тому ОНП розроблена відповідно до НРК.

Який обсяг (у кредитах ЄКТС) відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти?

14 кредитів ЄКТС, що складає 27,5 % від загального обсягу ОПН

Продемонструйте, що зміст ОП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)?

Авторська і проектна групи при розробці ОНП Біологія та біохімія в повному обсязі врахували і дотримались вимог, які стосуються відповідності предметній області. Також ураховані унікальні взаємозв'язки щодо міждисциплінарних підходів при опануванні освітніми компонентами медико-

біологічного профілю. Таким чином визначено, що об'єктами навчання є теоретичні та методологічні основи розв'язання комплексних проблем професійної та дослідницько-іноваційної діяльності в області біології та медико-біологічній галузі зокрема. Предметна область ОНП відображена в змісті освітніх компонентів: НК 7 «Медична статистика та біоінформатика», спрямованої на оволодіння здобувачами навичок орієнтуватися в сучасних концепціях біоінформатики, давати цілісне уявлення про структуру та методи аналізу просторових структур біологічних молекул, а також формування в здобувачів цілісного і системного погляду на організацію біологічної інформації на молекулярному рівні; НК 8 «Цифровізація вищої освіти і досліджень у галузі охорони здоров'я», яка розвиває здатність застосовувати в професійній діяльності цифрові технології, релевантні бази даних та електронні ресурси, сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у галузі охорони здоров'я; НК 9 «Інтегративна біологія», яка формує біоцентричний світогляд і сучасне уявлення про масштаби, шляхи вирішення та запобігання екологічно небезпечним ситуаціям; вироблення ситуаційного досвіду, екологічно адекватної поведінки; розвиток системного, прогностичного, асоціативного мислення; ознайомлення із загальними закономірностями, властивими співтовариствам організмів; вивчення закономірностей будови і розподілу спільнот залежно від умов середовища; послідовне вивчення еволюції взаємовідношень тварин із зовнішнім середовищем; формування уявлення про вплив токсичних речовин на біологічні об'єкти на всіх рівнях організації живої матерії; набуття системних знань про зв'язки організму людини із середовищем існування; фактори, що сприяють формуванню захворювань і патологічних процесів; інтеграція біологічних та екологічних знань в систему життєво необхідних знань; НК 11 «Інтегративний курс: морфологія людини і лабораторних тварин», яка формує стійкі компетентності з проведення експериментальних досліджень на лабораторних тваринах, інтерпретація отриманих результатів на організм людини та актуалізація, поглиблення і закріплення знань про будову організму людини та низки лабораторних тварин за системним та ділянковим принципами на різних рівнях організації – від організменного до клітинного, а також удосконалення набутих умінь і навичок проведення морфологічних досліджень на живих організмах та біоматеріалах. Також у каталог вибіркових дисциплін внесені вибіркові компоненти, які безпосередньо стосуються предметної та унікальної медико-біологічної області знань: ВК 1 «Теорія пізнання у біомедицині»; ВК 2 «Трансляційна медицина»; ВК 6 «Молекулярна біологія»; ВК 7 «Основи профілактики і терапії впливу гострого та хронічного стресу на ментальне здоров'я»; ВК 7 «Клінічна епідеміологія»; ВК 9 «Нормальна анатомія»; ВК 10 «Фізіологія людини і тварин»; ВК 11 «Біохімія»; ВК 12 «Мікробіологія»; ВК 13

«Гістологія, цитологія та ембріологія». Також слід відмітити, що освітні компоненти ОНП практично орієнтовані на реалізацію конкретних наукових завдань за напрямками наукових кваліфікаційних праць здобувачів ОНП.

Яким чином здобувачам вищої освіти забезпечена можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії?

Право формування індивідуальної освітньої траєкторії відповідно до принципів університетських академічних свобод та студентоцентричного підходу здобувачами ОНП регламентовано локальними нормативними документами ПДМУ зокрема: «Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами освіти Полтавського державного медичного університету»

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/8cIikW546JzSpx1YZZc6ZpcNFqRhNqZ8Ro5EMvg8.pdf);

«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти

в Полтавському державному медичному університеті»

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrjdjrewYFvL.pdf);

«Положення

щодо врегулювання питань академічної мобільності учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету»

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/rYz5YYpcwQ354aef1QCEp4WPCTzsHYar4erO4qdp.pdf). Для

інформування здобувачів ОНП щодо формування індивідуальної освітньої траєкторії на початку навчального року проводяться виробничі збори, де пояснюється навігація по сайту ПДМУ та ознайомлення з основними положеннями вищезазначених нормативних документів

(<https://www.pdmu.edu.ua/news/virobnichi-zbori-zdobuvachiv-naukovogo-stupenya-doktora-filosofiyi-kick-off-meeting-for-phd-students>). На сторінці наукового

відділу розташовано каталог вибіркового дисциплін

(<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/ec>),

де розміщено робочі програми

(<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/selected-components/robochi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-selected-0uxp>)

і силабуси

(<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/selected-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-selected-filw>).

Також здобувачів ОНП ознайомлюють з алгоритмом вибору ВК

(<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/ec/algorithm-viboru-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-ec-drcc>). Здобувачі вищої освіти ОНП Біологія та біохімія, яка реалізується в ПДМУ, мають право вільно обирати наукового керівника, тематику дослідження та обирати відповідні методи згідно з науковими напрямами, науковими школами, тематикою НДР за кошти державного бюджету та ініціативних НДР (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-directions>). Також здобувачі ОНП мають можливість вільного вибору ВК з циклу професійної і практичної підготовки відповідно до тематики їх досліджень. Рівень задоволеності здобувачів ОНП можливістю формування індивідуальної освітньої траєкторії (п. 13 опитування) становить 100 % (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_monitoring_rezultat_bio_list/docs_links/sndjqspefrqG3w2uqui8BBWkJOoqWyVfeB2ANTIF.pdf).

Яким чином здобувачі вищої освіти можуть реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін?

Здобувачам пропонується обрати до свого індивідуального плану три вибіркові освітні компоненти з кожного циклу підготовки (9 кредитів ЄКТС), а четвертий – відповідно до тематики свого наукового дослідження (5 кредитів ЄКТС)

(<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/ec/algorithm-viboru-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-ec-drcc>). Вибір здобувачами навчальних дисциплін ОНП Біологія та біохімія передбачає виконання ними індивідуального навчального плану. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом роботи аспіранта, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі. Індивідуальний план роботи аспіранта погоджується здобувачем із його науковим керівником та затверджується Вченою радою Полтавського державного медичного університету або вченою радою відповідного структурного підрозділу протягом двох місяців з дня зарахування здобувача на навчання. Індивідуальний план роботи аспіранта є обов'язковим до виконання і використовується для оцінювання успішності запланованої навчальної і наукової складових ОНП.

Рівень задоволеності здобувачів ОНП обсягом навчального навантаження (п. 4 опитування) та обсяг в індивідуальному плані аспіранта тривалість навчання, дисципліни, які вивчаються, форми контролю за дисциплінами (п. 5, 7 опитування) становить 100 % (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_monitoring_rezultat_bio_list/docs_links/akcYtFyi93NiyopucIMZVH5R57BzfoVErO0IAoz0.pdf).

Чи задовольняє Вас обсяг навчального навантаження?

23-24 н.р.	Так – 100%
22-23 н.р.	Так – 100%
21-22 н.р.	Так – 100%
20-21 н.р.	Так – 100%

Чи в достатньому обсязі в індивідуальному плані аспіранта висвітлено відомості про тривалість навчання, дисципліни, які вивчаються, форми контролю за дисциплінами?

23-24 н.р.	Так – 100%
22-23 н.р.	Так – 100%
21-22 н.р.	Так – 100%
20-21 н.р.	Так – 100%

Опишіть, яким чином ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності

ОНП та її навчальний план практичноцентровані, що дозволяє здобути здобувачам компетентності для подальшої практичної діяльності. Навчальний план ОНП побудований та удосконалений таким чином, що кожен блок (цикл) дисциплін та її НК і ВК мають практичне значення. Цикл оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями (НК1-НК3, ВК1-ВК-3) дозволяють повною мірою сформулювати: понятійний апарат методології науки та систематизації знань; засвоїти принципи академічної доброчесності в середовищі ЗВО та створити дієві механізми запобігання та протидії корупції як умови формування соціально орієнтованої правової держави і громадянського суспільства; ключові професійні компетентності, а також навички вільного спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому відповідно до вимог системи якості підготовки кадрів для профільних університетів сфери охорони здоров'я та класичних університетів медико-біологічного спрямування. Цикл мовних освітніх компонентів (НК4, НК5, ВК4, ВК5) надає можливість здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів наукової роботи українською та іноземною мовами, що є практично значущим. Цикл набуття універсальних навичок дослідника (НК6-НК8, ВК6-ВК8) формує в здобувачів систему науково-теоретичних знань з інтелектуальної власності, знання щодо моральної сторони діяльності в медицині та біології, практично орієнтуватись у сучасних концепціях біоінформатики, реально і якісно на сучасному рівні здійснювати наукові дослідження та вміння планувати дослідження та відповідно реалізовувати його, практично інтерпретувати молекулярно-біологічні механізми розвитку патологічних процесів в організмі людини та вищих тварин та адекватно реагувати при дії суцільних стресових факторів на ментальне

здоров'я людини. Цикл професійної та практичної підготовки (НК9-НК11) реалізує компетентності, пов'язані зі зв'язками організму людини із середовищем існування; фактори, що сприяють формуванню захворювань і патологічних процесів; інтеграції біологічних та екологічних знань в систему життєво необхідних знань, безпосередньо опановувати організацію освітнього процесу задля поєднання теоретичного та практичного аспектів підготовки майбутнього науковця; формування в здобувачів системи педагогічних умінь і навичок, практично формують стійких компетентності з проведення експериментальних досліджень на лабораторних тваринах, та інтерпретація отриманих результатів на організм людини, ВК9-ВК13 практично орієнтують здобувача до профілю їх наукового дослідження. Унікальним в Університеті та в ОНП є практика офіційного працевлаштування здобувачів ОНП у структурних підрозділах Університету, що забезпечує їх практичну підготовку до майбутньої професійної діяльності і вже в якості науково-педагогічних працівників доєднатись до розбудови системи вищої освіти (здобувачі мають фахові роботи науково-методичного спрямування (<https://scholar.google.com.ua/citations?user=ei0VLxYAAAAAJ&hl=uk> , <https://scholar.google.com.ua/citations?user=dqwE38MAAAAAJ&hl=uk> , <https://scholar.google.com.ua/citations?user=QAuDWdkAAAAAJ&hl=uk>)

Продемонструйте, що ОП дозволяє забезпечити набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж періоду навчання

ОНП повною мірою забезпечує набуття здобувачами соціальних навичок через участь у роботі волонтерського руху, навчально-науковому центрі ментального здоров'я (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/support-centers/center-mental-health/pro-navchalno-naukoviy-centr-mentalnogo-zdorov-ya>), центрі ветеранського розвитку при ПДМУ (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/support-centers/veteran-development-center/pro-centrveteranskogo-rozvitku>). Освітні компоненти ОНП забезпечують формування лідерства, креативності та вмій поводження в конфліктних ситуаціях (НК1, НК3), практичної світоглядної і методологічної підготовки, ціннісних настанов у практичній та науковій діяльності; спрямованих на набуття знань про основні історичні події, факти, явища, закономірності історичного процесу, підвищення рівня історичної свідомості і політичної культури (ВК3). Формування соціальних навичок відбувається під час роботи здобувачів у Раді товариства молодих вчених (ТМВ) Університету. Тривалий час активним учасником і членом Ради ТМВ була здобувачка ОНП 091-Біологія та біохімія Аліна Котвицька, що була виключена з Ради у зв'язку з набуттям граничного віку, передбаченого Положенням про товариство молодих вчених ПДМУ розробленого у відповідності до Законодавства України

https://science.pdmu.edu.ua/storage/young_scientists_regulatory_documents/files/nB/P86YX9pxujwPrutZfF2tN969B9McNgowtUiKpd.pdf). Також навички публічних виступів, презентації власних ідей, мовленнєві навички реалізуються через щорічне проведення ТМВ Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених. За результатами конференції формується збірник матеріалів конференції, що включає тези доповідей учасників. Також за бажанням учасники конференції можуть опублікувати статтю в журналі «Актуальні проблеми сучасної медицини», що входить до переліку Б фахових видань МОН України з медичних і біологічних наук і включений до міжнародних наукометричних баз Index Copernicus та Google Scholar (<https://science.pdmu.edu.ua/society-of-young-scientists/current-projects/conference/2023-rik-young-scientists-conference-yyob>). Слід зазначити, що формування в здобувачів ОНП soft skills забезпечується виключно інноваційними, інтерактивними та імерсійними методами навчання, результатом чого є створення здобувачами високоякісної наукової продукції (Котвицька А. А. <https://www.webofscience.com/wos/author/record/46547582> , Тихонович К. В. <https://www.webofscience.com/wos/author/record/46401552> , Котвицька А. А. <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58305360600&origin=resultslist> ; Тихонович К. В. <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57739149700>). В Університеті активно працюють різноманітні центри, які формують соціальні навички (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/support-centers/center-mental-health> , <https://www.pdmu.edu.ua/sections/support-centers/veteran-development-center> , <https://www.pdmu.edu.ua/cyovgm>), а також спортивні секції (<https://www.pdmu.edu.ua/sport>), відділ культурно-освітньої діяльності (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/kultura>), Народний музей історії університету (<https://www.pdmu.edu.ua/museum>). Здобувачі ОНП залучені до психологічних тренінгів та інших новацій (<https://www.pdmu.edu.ua/news/keys-metod-formuvannya-zhittiestiykosti-navichki-podolannya-stresu-case-method-building-resilience-stress-management-skills>). Опитування здобувачів щодо рівня задоволеності формуванням під час реалізації ОНП соціальними навичками засвідчило, що більшість здобувачів задоволена можливістю розширювати soft skills (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_monitoring_rezultat_bio_list/docs_links/akcYtFyi93NiyopucIMZVH5R57BzfoVErO0IAoz0.pdf) (п. 21 опитувальника). Постійно відбуваються заходи сумісно з психологічною службою Університету до яких залучаються як здобувачі ОНП так і гаранті ОП та викладацький її склад (<https://www.pdmu.edu.ua/news/plekaiemo-stiykist-cultivating-resilience>).

Продемонструйте, що зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявленої мети та програмних результатів навчання

Зміст ОНП та її освітні компоненти логічно взаємопов'язані один з одним і мають 4 цикли підготовки, освітні компоненти кожного циклу продовжують формувати загальні і фахові компетенції, які надають можливість досягти високопрофесійної підготовки здобувачів ОНП, здатних розв'язувати комплексні проблеми в професійній та дослідницько-інноваційній діяльності медико-біологічної галузі з метою поліпшення здоров'я суспільства, здатного використовувати передовий досвід при здійсненні науково-педагогічної, інноваційної діяльності та забезпечити реалізацію ПРН. На перших виробничих зборах гарант доводить до відома здобувачів структурно-логічну схему ОНП (п. 11 ОНП). Унікальністю ОНП є запровадження інтегративних курсів: НК9 Інтегративна біологія, НК11 Інтегративний курс: морфологія людини і лабораторних тварин. До прикладу, на блоці мовної підготовки є можливість прослідкувати логічну послідовність ВК4 «Корективний курс англійської мови», за необхідності переходить у НК4 «Курс англійської мови наукового спілкування» паралельно з вивченням НК5 «Українська мова професійного спрямування», а потім у ВК5 «Англійська мова (прогресивний рівень)», який уможливорює досягнення володіння англійською мовою на рівнях B2+ – C. Така логічна послідовність ОК в ОНП зберігається і в інших блоках ОНП, що безсумнівно дозволяє досягти мети і ПРН ОНП.

Який підхід використовує ЗВО для співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною роботою)?

ПДМУ при створенні ОНП використовує оптимальне співвідношення реального і декларованого навантаження в розрізі кожного освітнього компонента, що відображено в «Положенні про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/EXHOV4YrpFJqagUWjwI3e7GhMA6TcAWDd7yVXYjO.pdf) та безпосередньо зафіксовано в робочих навчальних планах до ОНП (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/navchalni-plani-do-osvitno-naukovoyi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-lbbd>), робочих навчальних програмах освітніх компонентів (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/normative-components/robochi-programi->

[postgraduate-studies-admission-speciality-biology-norm-fzpf](https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/normative-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-norm-fzpf)) і силабусах (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/normative-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-norm-jhfh>). При анкетуванні здобувачів (п. 4 опитування) щодо рівня задоволеності реальним обсягом навчального навантаження 100 % респондентів висловились про збалансоване співвідношення загального і аудиторного навчального навантаження:

Чи задовольняє Вас обсяг навчального навантаження?

23-24 н.р.	Так – 100%
22-23 н.р.	Так – 100%
21-22 н.р.	Так – 100%
20-21 н.р.	Так – 100%

https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_monitoring_rezultat_bio_list/docs_links/sndjqspefrqG3w2uqui8BBWkJOoqWyVfeB2ANTIF.pdf).

Яким чином структура освітньої програми, освітні компоненти забезпечують практикоорієнтованість освітньої програми? Якщо за ОП здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти, опишіть модель та форми її реалізації

Практична орієнтованість ОНП забезпечується реалізацією практично орієнтованих ОК у кожному із циклів підготовки. Цикл оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями: НК2 забезпечує практичну реалізацію принципів академічної доброчесності та боротьби з корупційними проявами; НК3 практично орієнтує здобувачів для їх подальшої викладацької діяльності; ВК1 та ВК 2 практично готує здобувачів до роботи в центрах і лабораторіях медико-біологічного профілю. Цикл мовних освітніх компонентів НК4, НК5, ВК4, ВК5 готує здобувачів практично використовувати мовні компетентності, достатні для представлення та обговорення результатів наукової роботи українською та англійською мовами. Цикл набуття універсальних навичок дослідника НК6-НК8, ВК7-ВК8 практично готує здобувачів для їх подальшої професійної діяльності та виконання наукової складової ОНП. Цикл професійної та практичної підготовки НК9-НК11 практично систематизує і мотивує здобувачів до експериментальних досліджень і інтерпретації отриманих результатів, а ВК9- ВК13 практично спеціалізує написання наукової кваліфікаційної праці.

Підготовку здобувачів освіти за ОНП Біологія та біохімія за дуальною формою освіти не передбачено

Яким чином ОП забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей направлених на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї

Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722

В Університеті значна увага приділяється набуттю здобувачами всіх ОНП, які реалізуються в ПДМУ, навичок і компетентностей, направлених на досягнення Глобальних цілей сталого розвитку. Розроблений і успішно реалізується «Стратегічний план Полтавського державного медичного університету щодо покращення показників оцінювання діяльності на період 2024-2026 роки з урахуванням вимог воєнного стану», у п. 4 якого відображені Цілі сталого розвитку ООН (<https://www.pdmu.edu.ua/strategichniy-plan-shchodo-pokrashchennya-pokaznikiv>). Університет дотримується вимоги плану Гендерної рівності (https://science.pdmu.edu.ua/storage/scientific_department_regulatory_documents/files/YBAYgBJ7xQJcnbf46Ik4cwi7NRy931o1YA9L7xKU.pdf). При плануванні роботи кафедр, на яких реалізуються ОК ОНП, дане питання обов'язково обговорюється і вноситься до річного плану роботи кафедри і підлягає щорічному звітуванню, у результаті чого формується звіт зі сталого розвитку, якій відправляється до кінця календарного року до МОЗ України. Внесок Університету у розвиток Глобальних цілей сталого розвитку суттєвий і відображений групою обробки та аналізу даних Elsevier (<https://www.scopus.com/pages/organization/60070097#tab=sdgs>) де знайшли своє відображення 12 внесків і цілей SDG.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про правила прийому на навчання та вимоги до вступників ОП

Інформація про правила прийому на навчання та вимоги до вступників знаходиться у відкритому доступі на сайті Університету та міститься в Правилах прийому (<https://vstup.pdmu.edu.ua/specialty/postgraduate/biologiya-postgraduate>, <https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission> https://vstup.pdmu.edu.ua/storage/specialty_postgraduate/file_spec_other/1XGYoVB1JbL4FRYWWetK46tHFN475Vxfmz4uAV4J.pdf) і Положенні про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в Полтавському державному медичному університеті (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/dJ5mhvBnf5WHsbd94agcdSYhcwjoNpvtZ99j4Mh9.pdf). Для здобувачів освіти другого (магістерського) рівня, які виявили зацікавленість у науковій роботі, мають значні наукові здобутки та рекомендовані Студентським науковим товариством (СНТ) (<https://t.me/ssspsmu/1794>, <https://t.me/ssspsmu/2031>) додатково проводиться агітаційно-профорієнтаційна робота щодо вступу на ОНП з детальним поясненням правил вступу. Усі програми вступних іспитів містять детальні критерії оцінювання знань вступника, орієнтовану структуру іспиту чи співбесіди, детально висвітлюють регламент відповіді вступника та обговорення предметною комісією <https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/programi-vstupnih-ispitiv> .

Поясніть, як правила прийому на навчання та вимоги до вступників ураховують особливості ОП?

Правила прийому та конкурсного відбору на здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії) за спеціальністю 091 “Біологія та Біохімія” оприлюднені публічно і прозоро та розміщені на вебсайті Університету (https://vstup.pdmu.edu.ua/storage/specialty_postgraduate/file_spec_other/1XGYoVB1JbL4FRYWWetK46tHFN475Vxfmz4uAV4J.pdf) у відкритому доступі і містять вимоги до вступника щодо рівня освіти, а також перелік необхідних документів, що підтверджують цей рівень.

Вступники до аспірантури складають вступні випробовування: вступний іспит з філософії; вступний іспит зі спеціальності (вибіркової дисципліни) в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності;

вступний іспит з іноземної мови в обсязі, який відповідає рівню B2 згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти. У разі наявності у вступника дійсного сертифікату TOEFL, IELTS, Cambridge English Language Assessment, що підтверджує володіння англійською мовою на рівні B2 і вище (у випадку іспиту з німецької мови - дійсним сертифікатом TestDaF (не нижче рівня B2), французької мови – дійсним сертифікатом тесту DELF або DALF (не нижче рівня B2 чи аналогічного рівня) вступник звільняється від іспиту та автоматично отримує максимальний бал. Також передбачені презентації дослідницьких пропозицій і досягнень за напрямом ОНП, що містить у собі попередні наукові здобутки вступника (наявність публікацій у наукових видання, дипломи участі та перемоги у Всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях та конкурсах, патенти, технології, нововведення тощо). Програма вступних іспитів затверджується Головою приймальної комісії ПДМУ, строки подання документів до аспірантури, що регламентується Правилами прийому до аспірантури та докторантури Полтавського державного медичного університету (https://vstup.pdmu.edu.ua/storage/specialty_postgraduate/file_spec_other/1XGYoVBIJbL4FRYWetK46tHFN475Vxfmz4uAV4J.pdf) і Правилами прийому до ПДМУ (<https://vstup.pdmu.edu.ua/admission-rules/pravila-priyomu-zi-zminami-do-pdmu-vishcha-osvita-2024>), затверджується Вченою радою університету та подається до наукового відділу та приймальної комісії для розміщення на відповідних вебсторінках до початку вступної кампанії. Їхній зміст зорієнтований на достатній рівень готовності здобувачів до вивчення ОК, володіння спеціальними дослідницькими навичками для здійснення освітньо-наукової діяльності в рамках ОНП.

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання та кваліфікацій, отриманих на інших освітніх програмах? Яким чином забезпечується доступність цієї процедури для учасників освітнього процесу?

Визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, здобувачам вищої освіти ступеня доктор філософії реалізується відповідно до «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність у Полтавському державному медичному університеті» (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/al0DcvRZ9bOthzbHChfHMxHSOEY3olmKjCceYMBm.pdf) у випадках реалізації права здобувачів вищої освіти на формування індивідуальної освітньої траєкторії та для визнання результатів навчання, отриманих у іноземних закладах. У разі визнання результатів навчання, отриманих у вітчизняних ЗВО чи наукових установах, відповідно до Положення «Про порядок видачі академічних довідок здобувачам вищої освіти в Полтавському

державному медичному університеті»
(https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/GopT1gJmUwkwmcPZRlhhBw2dWsuImouFPwY8mNGA.pdf), процедура відбувається на основі виданої академічної довідки про виконання ОНП.

Представники відділу з міжнародних зв'язків та координаторка з академічної мобільності доцент Лисанець Ю. В. проводять постійне інформування здобувачів вищої освіти про можливості академічної мобільності в рамках співпраці з університетами-партнерами, програмою “Erasmus+” та іншими програмами і зосереджують увагу на наданні постійно оновленої актуальної інформації, що доступна на вебсторінці відділу з міжнародних зв'язків (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/mz>) і в новинах Університету <https://www.pdmu.edu.ua/news> про широкі можливості академічної мобільності на ОНП.

Реальним прикладом застосування даних процедур на ОНП є переведення здобувачки Григоренко А. С. з неакредитованої ОНП 091 Біологія у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка, на навчання за акредитованою ОНП, яка реалізується в ПДМУ на кафедрі біології у порядку, встановленому вищеозначеними процедурами. Здобувачці були перезараховані на основі академічної довідки № PhD 69, виданої Полтавським національним педагогічним університетом ім. В. Г. Короленка, результати навчання за дисципліною «Філософія та методологія науки» в індивідуальному плані підготовки доктора філософії як результати навчання за дисципліною «Історія і філософія науки»; перезараховано результати навчання за дисципліною «Іноземна мова в науковій діяльності» як результати навчання за дисципліною «Англійська мова наукового спілкування». До індивідуального плану підготовки доктора філософії здобувачці ОНП заочної форми навчання кафедри біології А. Григоренко було введено такі ОК: ОК «Нормальна анатомія» та ОК «Інтегративна біологія» у циклі дисциплін професійної і практичної підготовки; ОК «Біоетика», ОК «Біоінформатика», ОК «Теорія пізнання у біомедицині» у циклі дисциплін оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями; ОК «Методологія наукового та патентного пошуку», ОК «Медична статистика», ОК «Курс академічної доброчесності», ОК «Молекулярна біологія» у циклі дисциплін набуття універсальних навичок дослідника; «Англійська мова (прогресивний рівень)». Таким чином здобувачка успішно виконала освітню і наукову складову ОНП та захистила дисертацію на засіданні одноразової спеціалізованої вченої ради та здобула ступінь доктора філософії галузь знань 09 Біологія, спеціальність 091 Біологія (диплом доктора філософії

H24

№001017

(<https://www.pdmu.edu.ua/spetsrada/dysertacii/rsvr/grigorenko-alona-sergiyivna>).

Наведіть конкретні приклади та прийняті рішення щодо визнання результатів навчання та кваліфікацій, отриманих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності)

Процедура визнання результатів навчання є цілком доступна для учасників освітнього процесу та вдало реалізується на ОНП. Так, випускниця ОНП 091 «Біологія та біохімія» Людмила Колінко в рамках міжнародної програми академічного обміну «Erasmus+ International Credit Mobility» пройшла наукове стажування в Університеті Поля Сабатьє (м. Тулуза, Франція). Стажування проходило на базі Інституту серцево-судинних і метаболічних захворювань (Institute of Cardiovascular and Metabolic Diseases) та госпіталю (Toulouse University Hospital) Університету Поля Сабатьє (<https://www.pdmu.edu.ua/index.php/erazmus-plus/vidguk-uchasnika-programi-erazmus-aspirantki-ndi-giorpf-kolinko-lm>), (<https://www.facebook.com/share/p/DvVKXRi8VhWiCj75/>). Вищезначене стажування стосувалась наукової складової виконання ОНП, тому процедура перезарахування освітньої складової не застосовувалась.

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих в неформальній та/або інформальній освіті? Яким чином забезпечується доступність цієї процедури для учасників освітнього процесу?

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті регламентується п.10 «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти» (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/H2X4qq1spHCEFhHgKoRwi8neXT374hbE1uwBcPQQ.pdf). Результати навчання, здобуті в рамках неформальної освіти здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії, зазвичай визнаються в межах виконання наукової складової індивідуального плану здобувача .

Наведіть конкретні приклади та прийняті рішення щодо визнання результатів навчання отриманих у неформальній та/або інформальній освіті

Прикладом використання такої процедури є засідання комісії з визнання і перезарахування результатів навчання здобувача наукового ступеня доктора філософії за ОНП М. Цебенко, здобутих шляхом неформальної освіти під час проведення Весняної школи молодого науковця 4.0 Ради молодих учених при Міністерстві освіти і науки України, яка ухвалила перезарахувати на основі сертифіката № 4920, виданого М. Цебенко, результати, здобуті шляхом неформальної освіти у ході проведення цього заходу як результати навчання за

дисципліною «Методологія наукового і патентного пошуку» в обсязі 40 годин (1,33 кредити) та зарахувати підсумкову оцінку за максимальним балом.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Продемонструйте, що освітній процес на освітній програмі відповідає вимогам законодавства (наведіть посилання на відповідні документи). Яким чином методи, засоби та технології навчання і викладання на ОП сприяють досягненню мети та програмних результатів навчання?

Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня наразі не прийнято. ОНП спроектована відповідно до вимог НРК.

Також при створенні ОНП розробниками були враховані такі законодавчі документи:

- ЗУ «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про ліцензування видів господарської діяльності»;
- Постанова КМУ від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (у редакції від 04.05.2020 року);
- листи МОН України від 05.06.2018 № 9-377 «Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм», від 09.07.2018 р. № 9-434 «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»;
- Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом МОН України від 01.06.2016 року, рекомендації НАЗЯВО щодо її форми, норм за показниками валідності.

Локальні нормативні документи ПДМУ розміщені за посиланнями (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>) та (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/regulations>).

Досягненню мети та ПРН сприяють запроваджені в Університеті інноваційні, інтерактивні, імерсійні та прогресивні методи, засоби та технології навчання і викладання на ОНП, як-от: персоналізоване навчання, проектне навчання, мікронавчання, гейміфікація і ділове ігрове навчання, соціальне та спільне навчання, імерсійна освіта, STEM-освіта (<https://www.pdmu.edu.ua/news/daydzhest-pershih-dniv-navchalnogo-procesu-na-kafedri-anatomiyi-z-klinichnoyu-anatomiieyu-ta-operativnoyu-hirurgiieyu-pdmu>). Питання запровадження в університеті інноваційних методів навчання постійно перебуває на контролі адміністрації та Наглядової ради університету (<https://www.pdmu.edu.ua/news/vidbulosya-cherbove-zasidannya-naglyadovoyi-radi-pdmu-pro-shcho-sluhali-shcho-sposterigali-ta-do-yakih-visnovkiv-diyshli>). Здобувачі освіти мають змогу безпосередньо ознайомитись із методами, засобами та технологіями навчання в силабусах відповідних НК (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/normative-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-norm-jhfh>) та ВК

(<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/selected-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-selected-filw>).

Отже, досягнення мети та ПРН ОНП забезпечуються виключно активними методами навчання (<https://www.pdmu.edu.ua/news/studenti-stomatologi-opanovuyut-interaktivni-formi-navchannya-dental-students-embrace-interactive-learning-methods>), а також новітніми засобами і технології навчання.

Досягненню мети та ПРН ОНП сприяють проведення в Університеті низки навчально-методичних конференцій (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/monitoring/conference/materiali-konferenciy>, <https://science.pdmu.edu.ua/scientific-activities>). Також у програмах наукових конференцій завжди виокремлюється окрема секція, яка стосується методів, засобів та технологій навчання і викладання (<https://vpbim.com.ua/wp-content/uploads/2024/06/simpozium-2024-programa-min.pdf> с.17). Вищезначені питання розглядаються і вирішуються під час періодичних сесій «Школи гаранта», на які запрошуються і активно беруть участь окрім гарантів ОНП та членів проєктних груп і здобувачі освітньо-наукового рівня вищої освіти (<https://www.pdmu.edu.ua/news/shkola-garantiv-osvitnih-program-yak-zaporuka-iedinogo-osvitnogo-procesu-school-of-educational-program-guarantors-as-a-guarantee-of-unified-educational-process> , <https://www.pdmu.edu.ua/news/udoskonalennya-osvitno-naukovogo-procesu-u-dinamici-podrobici-tut-improving-the-educational-and-scientific-process-in-dynamics-details-here>).

Продемонструйте, яким чином методи, засоби та технології навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти методами навчання і викладання відповідно до результатів опитувань?

Принципи і цінності ПДМУ, зокрема, принципи студентоцентрованого підходу (с. 3) чітко задекларовані в «Стратегії Полтавського державного медичного університету» (<https://www.pdmu.edu.ua/misiya-viziya-ta-klyuchovi-cinnosti>).

Науковий відділ, наукові керівники здобувачів освіти ОНП неухильно дотримуються принципів студентоцентризму, які проявляються у взаємоповазі в ділових стосунках. Конфліктних ситуацій при реалізації ОНП не виявлено, а з метою їх запобігання розроблено «План заходів, спрямований на налагодження морально безпечного освітнього простору, формування позитивного мікроклімату та толерантної міжособистісної взаємодії в ПДМУ», якій успішно реалізується

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/cyovgm/docs_links/Vqk6cOoOcsxV3hpboa6izF9

[AnFMzCI0PsYrx4nN6.pdf](#)). Відбувається активне залучення здобувачів освіти до реалізації ОК ОНП, про що свідчать високі результати їх опитування <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/monitoring/rezultat/three-level/list/bio/list/aspiranti-n-process-vimo-monitoring-rezultat-bio-list-7c8i>, впровадження академічної свободи і академічної доброчесності, які задекларовані в «Кодексі академічної доброчесності» (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti>) і «Положенні про академічну доброчесність» (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist>) та успішно реалізуються, а також науковості та інноваційності, про що свідчать наукові статті здобувачів і випускників ОНП у наукометричних базах Scopus, WoS, відгуки офіційних опонентів та рецензентів на наукові кваліфікаційні праці (<https://www.pdmu.edu.ua/spetsrada/dysertacii/rsvr/dubinin-dmitro-sergiyovich> , <https://www.pdmu.edu.ua/spetsrada/dysertacii/rsvr/grigorenko-alona-sergiyivna>). Також здобувачі і випускники ОНП є учасниками освітнього процесу, і як науково-педагогічні працівники активно впроваджують принципи студентоцентрованого підходу на бакалаврських і магістерських програмах. За результатами опитувань здобувачів рівень задоволеності методами навчання і викладання є достатньо високим (п 1., підпункт 8 https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_monitoring_rezultat_bio_list/docs_links/sndjqspefrqG3w2uqui8BBWkJOoqWyVfeB2ANTIF.pdf). Реалізація принципів студентоцентрованого підходу відбувається через формування індивідуальних графіків здобувачів (https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/swCu84DNqkwByBH4BlaVguWCVtVI4dKoNq8bTmja.pdf), а також шляхом проведення занять в асинхронному режимі навчання на освітній платформі Moodle (<https://moodle.pdmu.edu.ua/login/index.php>).

Продемонструйте, яким чином забезпечується відповідність методів, засобів та технологій навчання і викладання на ОП принципам академічної свободи

В Університеті сформована чітка та зрозуміла політика щодо академічної свободи викладачів і здобувачів усіх ОНП, які реалізуються в ПДМУ. Принципи академічних свобод задекларовані в «Положенні про організацію освітнього процесу в ПДМУ» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/EXHOV4YrpFJqaqUWjwI3e7GhMA6TcAWDd7yVXYjO.pdf) та в «Кодексі академічної доброчесності» (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti>). Академічна свобода викладачів ОНП реалізується шляхом самостійного обирання форм, методів та засобів

навчання, напрямів наукової роботи та отримання гарантій щодо невторчання адміністрації Університету в науково-педагогічну та наукову діяльність, підтриманні творчого та інноваційних підходів у викладанні, виборів методів навчання, заохоченні використання передових закордонних та вітчизняних практик, що підтверджується оприлюдненням навчально-методичних публікацій

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_monitorig_conference/docs_links/XFeHYoYo9Z7YbIq8CPAFDAxXbZWUIXUttQ4ZSVjz.pdf).

Принципи академічної свободи також реалізуються через авторські навчальні програми . Так, доц. Лисанець Ю.В. створила авторські навчальні курс та отримала відповідні авторські свідоцтва № 126677, 120026 видані ДО Українським національним офісом інтелектуальної власності та інновацій). Здобувачі ОНП реалізують своє право на академічну свободу через можливість формування своєї індивідуальної освітньої траєкторії

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/8cIikW546JzSpxlYZZc6ZpcNFqRhNqZ8Ro5EMvg8.pdf),

академічної мобільності

(https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/al0DcvRZ9bOthzbHChfHMxHSOEY3olmKjCceYMBm.pdf),

вільного вибору наукового керівника та тематики наукового дослідження, форми публікації результатів, зарахування результатів отриманих у неформальній освіті (перезарахування Цебенко М, які зазначені вище), робота у ТМВ (<https://www.pdmu.edu.ua/index.php/sections/naukovyi-viddil/tmv>),

представництво у професійних організаціях. Набуття понятійного змісту здобувачами вищої освіти, принципів академічної університетської свободи відбувається на першому та другому рівнях вищої освіти. Їх практичне втілення на третьому рівні відбувається через реалізацію НК 2 та ЗК2, ЗК3, ЗК6, ЗК7, ФК1, ФК3, ФК4, ФК5, ФК7, ФК13, ФК16, ФК20 (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_biology_norm/files/A0InZ1AUV5olGTD4M1r8ASVAO7sCwQmuMR087FxC.pdf)

Опишіть, яким чином і у які строки учасникам освітнього процесу надається інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів

Інформування здобувачів вищої освіти ОНП щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання ОК ОНП відбувається прозоро і публічно протягом першого тижня навчання у вигляді виробничих зборів, на яких гаранті ОНП, проректор з наукової роботи, викладачі ОНП та співробітники наукового відділу пояснюють вищезазначені питання, інформують здобувачів щодо змін ОНП, навігації сайту та навчальної

освітньої платформи Moodle (<https://www.pdmu.edu.ua/news/virobnichi-zbori-zdobuvachiv-naukovogo-stupenya-doktora-filosofiyi-kick-off-meeting-for-phd-students>). Детальна інформація, про освітньо-науковий процес міститься у пояснювальній записці до індивідуального плану підготовки докторів філософії, розповсюджується через доменну електронну пошту, групи в месенджерах та через старост курсів. Також відбуваються проміжні виробничі збори (<https://www.pdmu.edu.ua/news/vidbulosya-virobniche-zasidannya-pro-shcho-yshlosya-the-progress-update-meeting-was-held-what-was-discussed>), на яких здобувачам розтлумачуються питання, що надходять від них у вигляді зворотного зв'язку через освітню платформу Moodle (<https://moodle.pdmu.edu.ua/login/index.php>), скриньку довіри та іншими засобами соціальної комунікації (<https://www.facebook.com/groups/354925556574092>). Інформування здобувачів освіти щодо окремих ОК відбувається на першому контактному занятті, під час яких досвідчені науково-педагогічні працівники надають презентацію курсу та ознайомлюють із цілями, змістом та очікуваними результатами навчання, порядком і критеріями оцінювання, доступною літературою та корисними посиланнями. Паралельно із цим ця інформація висвітлена в самій ОНП, в окремих робочих програмах НК (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/normative-components/robochi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-norm-fzpf>) та обраних здобувачами ВК (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/selected-components/robochi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-selected-0uxp>) і силабусах НК (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/normative-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-norm-jhfh>) та обраних відповідно до алгоритму вибору (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/ec/algoritm-viboru-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-ec-drcc>) ВК (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/selected-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-selected-filw>). Також інформування здобувачів щодо вищезначеного питання відбувається через освітню платформу Moodle та соціальні мережі зокрема через фейсбук-групу «Науковий відділ ПДМУ» (<https://www.facebook.com/share/g/mLmgwgLRm6V6797f>), доступ до яких надається здобувачу освіти з моменту зарахування його до аспірантури. Слід зазначити, що гарант і викладачі ОНП надають

інформаційно-консультативну підтримку здобувачам ОПН протягом усього періоду навчання як з питань освітньої складової ОНП, так і її наукової частини.

Опишіть, яким чином відбувається поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП

Навчання і викладання на ОНП відбувається виключно на основі сучасних науково-технічних досягнень галузей знань 09 Біологія та 22 Охорона здоров'я (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-directions/naukovi-napryamki>). Під час викладання НК6 (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_biology_norm/files/86m5ROLCg3DkPEMsfmxf5HPgLZOGJR4OvVs1TNO.pdf) і ВК1 (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_biology_selected/files/LwkraIkrwKI0IVVLBi1yLFHdRO8T1nHrwmi3wedx.pdf) здобувачі набувають компетентностей користуватись сучасними достовірними джерелами інформації (Університет надає безкоштовний доступ до наукометричних баз Scopus, WoS та інших), здійснювати науковий пошук, аналізувати та реферувати інформаційні джерела. Здобувачі безпосередньо залучаються до написання статей (<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57739149700>, <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58305360600&origin=resultslist>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/46401552>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/46547582>), оприлюднення матеріалів дисертаційного дослідження на різного рівня міжнародних, всеукраїнських наукових форумах, проводити наукові дослідження відповідно до своїх тематик. Тематика наукових досліджень здобувачів чітко корелює з тематикою наукових досліджень Університету та їх наукових керівників (<https://biohim.pdmu.edu.ua/common/naukova-robota>, <https://med-biology.pdmu.edu.ua/common/naukova-robota> та інші). Щорічно здобувачі ОНП стають активними учасниками наукових заходів, які проводяться в Університеті (<https://www.pdmu.edu.ua/news/tretiy-mizhnarodniy-morfologichniy-simpozium-rozpochav-robotu-u-poltavskomu-derzhavnomu-medichnomu-universiteti>, <https://www.pdmu.edu.ua/news/iii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-onlayn-konferenciya-suchasni-tendenciyi-vivchennya-ta-navchannya-inozemnih-mov-modern-trends-in-foreign-languages-research-and-teaching>, <https://www.pdmu.edu.ua/news/iv-zhutaievski-chitannya-temi-problemi-diskusiyi-uchasniki>) та інші, а також, як приклад: Вплив токсичної нейропатії на протеїназно-інгібіторний потенціал в органах порожнини рота щурів: тези доповідей VIII Національного конгресу патофізіологів України з міжнародною участю «Патологічна фізіологія – охороні здоров'я України», м. Одеса: УкрНДІ

медицини транспорту, Україна, 13 – 15 травня 2020 р. – Т.1. – С. 120 – 121 (Котвицька А. А., Тихонович К. В.); Експериментальна корекція змін протеїназно-інгібіторного потенціалу органів порожнини рота щурів за умов токсичної нейропатії: тези доповідей II Науково-практичної конференції студентів та молодих вчених з міжнародною участю «Від експериментальної та клінічної патофізіології до досягнень сучасної медицини і фармації», м. Харків: Вид-во НФаУ, Україна, 15 травня 2020 р.– С.113 – 114 (Котвицька А.А., Тихонович К.В.) та інші. Також здобувачі освіти беруть участь у розробленні та методологічному супроводі навчально-методичного забезпечення викладання в системі вищої освіти та впровадженні інноваційних педагогічних технологій (<https://scholar.google.com.ua/citations?user=ei0VLxYAAAAJ&hl=uk> , <https://scholar.google.com.ua/citations?user=dqwE38MAAAAJ&hl=uk> , <https://scholar.google.com.ua/citations?user=QAuDWdkAAAAJ&hl=uk>)

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, яким чином викладачі оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Реалізацію в Університеті політики щодо оновлення змісту освіти задекларовано в локальних нормативних документах таких як «Політика забезпечення якості вищої освіти і освітньої діяльності ПДМУ» (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/politika-zabezpechennya-yakosti-vishchoyi-osviti-i-osvitnoyi-diyalnosti-pdmu>, «Положення про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти в ПДМУ» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/gq0ZIUJygs2VGERqavJRUt2ALQGFB2yifkowlRy.pdf), яких неухильно дотримуються в освітньому процесі. При викладанні ВК 10 «Фізіологія людини і тварин» професор Весніна Л.Е після стажувань на освітній програмі з питань медичної освіти та менеджменту у сфері охорони здоров'я «BELTandROAD» на базі Столичного медичного університету (м. Пекін, Китай) і стажування за програмою Політика охорони здоров'я, менеджмент у сфері охорони здоров'я, управління соціальним здоров'ям, сестринська справа у Китаї (Capital Medical University) упровадила «Рекомендації по організації режиму праці та відпочинку відповідно до фізіологічних потреб» до змістового модуля 2 «Фізіологія сенсорних систем. Вища нервова діяльність. Роль ендокринних залоз у регуляції вісцеральних функцій» за темою заняття «Трудова діяльність. Теорії розвитку втом». Випускниця ОНП Колінько Л.М. після успішного захисту наукової кваліфікаційної праці впровадила матеріали наукового дослідження, присвяченого впливу підвищеної маси тіла на якість життя в молодих осіб з різною масою тіла до ВК 10 у розділі: «Фізіологія травлення», «Енергетичний обмін. Терморегуляція». При викладанні ВК9 Нормальна анатомія впроваджено

матеріали ґрунтового дослідження основних структурних утворів великого чіпця білих щурів (установа-розробник – Полтавський державний медичний університет, аспірант кафедри анатомії людини О.С. Максименко, Акт про впровадження від 25.12.2023 року) та дані про краніотопографічні особливості отворів лицевого черепа людини зрілого віку (установа-розробник – Харківський національний медичний університет, кафедра анатомії людини, аспірант кафедри Ю.М. Онашко, Акт про впровадження від 29.08.2023 року).

При вивченні НК 9. Інтегративна біологія впроваджено порівняльну характеристику будови внутрішньопечінкових жовчновивідних проток у ссавців та людини (установа-розробник – Полтавський державний медичний університет, аспірант кафедри гістології, цитології та ембріології Д.С. Дубінін, Акт про впровадження від 18.03.2024 року), а також морфологічні зміни печінки щура при ізольованому впливі солей важких металів та їх комбінації із сукцинатами заліза та цинку (установа-розробник – Дніпровський державний медичний університет, аспірант кафедри анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії В.В.Грузд, Акт про впровадження від 26.01.2024 року). Акти впровадженнь результатів основі наукових досягнень і сучасних практик наведені у відповідних дисертаційних дослідженнях здобувачів.

До матеріалів лекційних і практичних занять НК 11. Інтегративний курс: морфологія людини і лабораторних тварин упроваджено нову інформацію про анатомічну вікову залежність кісткової тканини відростків нижньої щелепи при втраті зубів в осіб чоловічої та жіночої статі (установа-розробник – Буковинський державний медичний університет, аспірант кафедри гістології, цитології та ембріології Н.І. Яремчук, Акт про впровадження від 28.02.2024 року) і матеріали про індивідуальну анатомічну мінливість взаємовідношень лицевого відділу голови та зубощелепного апарату людини зрілого віку (установа-розробник – Харківський національний медичний університет, кафедра анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії, аспірант кафедри Р.О. Якименко, Акт про впровадження від 9.05.2024 року). На основі наукових досягнень у практику викладання ВК 6 «Молекулярна біологія» регулярно впроваджуються як найкращі світові досягнення з дисципліни, так і результати власних наукових досліджень викладачів. Так, на підставі власних наукових досягнень підготовлено посібник «Оксидативно-нітрозативний стрес та методи його дослідження» (автори проф. Костенко В. О., доцент Акімов О.Є. Львів: «Магнолія 2006», 2021. — 152 с.), рекомендований Вченою радою Полтавського державного медичного університету як навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальностями 221 «Стоматологія», 222 «Медицина» та 091 «Біологія» у закладах вищої освіти МОЗ України (протокол засідання Вченої ради № 2 від 13.10.2021). На лекціях і практичних заняттях широко використовуються

матеріали статей проф. Костенка В.О. з проблем молекулярної біології, опубліковані в авторитетних світових виданнях, наприклад: 1. Akimov OYe, Kostenko VO. Role of NF- κ B transcriptional factor activation during chronic fluoride intoxication in development of oxidative-nitrosative stress in rat's gastric mucosa. *Journal of Trace Elements in Medicine and Biology*. 2020; 61 Sept:126535. (**Scopus, Q1**); 2. Frenkel YD, Chernov VS, Kostenko VO. Nrf2 induction alleviates metabolic disorder and systemic inflammatory response in rats under a round-the-clock lighting and high-carbohydrate-lipid diet. *Romanian Journal of Diabetes, Nutrition and Metabolic Diseases*. 2022; 29(2):194-201. DOI: 10.46389/rjd-2022-1092 (**Scopus, Q4**); 3. Kostenko V, Akimov O, Gutnik O, Kostenko H, Kostenko V, Romantseva T, Morhun Y, Nazarenko S, Taran O. Modulation of redox-sensitive transcription factors with polyphenols as pathogenetically grounded approach in therapy of systemic inflammatory response. *Heliyon*. 2023 Apr; 9(4):e15551. doi: 10.1016/j.heliyon.2023.e15551. (**Scopus, Q1**); 4. Opryshko V., Prokhach A., Akimov O., Riabushko M., Kostenko H., Kostenko V., Mishchenko A., Solovyova N., Kostenko V. *Desmodium styracifolium*: Botanical and ethnopharmacological insights, phytochemical investigations, and prospects in pharmacology and pharmacotherapy. *Heliyon*, 2024; 10(3), e25058. (**Scopus, Q1**)

Опишіть, яким чином навчання, викладання та наукові дослідження у межах ОП пов'язані із інтернаціоналізацією діяльності ЗВО

Інтернаціоналізація діяльності Університету (<https://www.pdmu.edu.ua/news/pidpisannya-velikoyi-hartiyi-universitetiv-signature-of-the-magna-carta-universitatum>) у процесі реалізації ОНП відбувається шляхом постійного впровадження передового міжнародного досвіду як викладачами, так і здобувачами ОНП (<https://www.pdmu.edu.ua/news/mizhnarodna-spivpracya-napryamki-podalshoyi-naukovoyi-spivpraci-z-nimeckimi-kolegami-international-cooperation-directions-for-further-scientific-collaboration-with-german-colleagues>), а міжнародна співпраця постійно розширює горизонти (<https://www.pdmu.edu.ua/news/mizhnarodna-spivpracya-rozshiryuie-gorizonti-do-pdmu-z-robochim-vizitom-zavitali-kolegi-iz-ukrayinskoyi-blagodiynoyi-organizaciyi-z-spivzasnovnikami-iz-ssha-ta-shveycariyi-moveukraine>), (<https://www.pdmu.edu.ua/news/mizhnarodna-spivpracya-u-centri-uvagi-u-pdmu-vidbulas-znakova-dilova-zustrich-z-nimeckoyu-delegaciiyu-naukovciv>), (<https://www.pdmu.edu.ua/news/na-avstriysko-ukrayinskomu-seminari-obgovorili-perspektivi-podalshogo-spvrobitnictva-prospects-for-further-cooperation-were-discussed-at-the-austrian-ukrainian-seminar>), (<https://www.pdmu.edu.ua/news/spivpracya-mizh-poltavskim-derzhavnim-medichnim-i-zheshuvskim-universitetami-prodovzhuetsya-cooperation-between-poltava-state-medical-university-and-rzeszow-university-continues>). Викладачі

ОНП: доцент Фаустова М.О. опанувала сучасні методи викладання в медичних ЗВО Європейського Союзу, Медичний університет Юрая Добріли, м. Пула, Хорватія 02/10/2020; доц. Лисанець Ю. В. – 5 міжнародна конференція, он-лайн лекція на тему «Успішне академічне письмо англійською мовою» для студентів і викладачів Бухарестського університету ім. Димитрія, Кантеміра (Румунія) у рамках Міжнародного заходу “Decatlon Cultural”, 25 листопада 2020 року; проф. Білаш С. М. – міжнародне онлайн стажування на базі Польсько-Українських Студій Ягеллонського університету в Кракові, вересень-жовтень 2021 року; доц. Беляєва О. М.– міжнародне он-лайн стажування за програмою підвищення кваліфікації «Фандрейзинг та організація проєктної діяльності в закладах освіти: європейський досвід» в обсязі 180 годин (6 кредитів ECTS). Програма стажування була розроблена представниками Ягеллонського університету, 12 грудня 2021 р. (м. Краків, Польща), доц. Лисанець Ю. В. – викладацьке стажування в межах програми Еразмус+на базі Університета Ла-Ріохи, Іспанія з 1 квітня 2022 року по 1 червня 2022 року та брала участь із доповіддю на Міжнародному конгресі «Child in the World Today and Tomorrow!», Політехнічний інститут Візеу, Португалія, 01 червня 2022 року; доц. Фаустова М.О. прослухала курс лекцій з імунології та вірусології, м. Ессен, Німеччина, січень 2023 року; доц. Беляєва О.М., доц. Лисанець Ю.В. взяли участь у VIII Міжнародній науковій конференції у сфері глобальної освіти «Дитина і дитинство в кризовій ситуації – контекст війни», м. Варшава, Польща, 30 травня 2023 р.; доц. Лисанець Ю.В. взяла участь у міжнародному заході “International Partnership Conference” на базі Університету Ковентрі (Велика Британія). Онлайн доповідь, 31 березня 2023 року та у роботі 15-ої Міжнародної конференції ECLSS-2023, що відбулася на базі факультету педагогіки Вільнюського університету прикладних наук, м. Вільнюс, Литва, а також взяла участь у семінарі “Warwick Translation and Transcultural Studies Seminar Series”. Захід проводився у змішаному форматі на базі кафедри перекладу та міжкультурної комунікації Університету Ворика; доц. Беляєва О.М., доц. Лисанець Ю.В. брали участь у 15-ій Євразійській конференції з мови та соціальних наук, Вільнюський університет прикладних наук, Вільнюс, Литва, 25 – 26 лютого 2023 р. та інші; доц. Фаустова М. О. пройшла практичне стажування з мікробіології, вірусології та імунології в рамках програми “Erasmus+ICMKA107”, 17 – 26 червня 2023 року, м. Варшава, Польща; проф. Кайдашев І. П. – участь у Конференції наглядової ради Великої хартії університетів, м. Лодзь, Польща, 17 – 30 жовтня 2023 року; доц. Клепець О. В. – проходження практичного стажування зі спеціальності «Медична біологія» на базі Варшавського медичного університету в рамках програми Erasmus+: обмін науково-педагогічним персоналом, м. Варшава, Польща з 06 по 14 квітня 2024 року; проф. Кайдашев І. П. – участь у семінарі-зустрічі керівників,

відповідальних за міжнародну співпрацю закладів вищої освіти Австрії та України в межах Програми ЄС Erasmus+, 12 – 13 червня 2024 р., м. Відень, Австрія, участь в Конгресі Європейської Академії Алергології та Клінічної Імунології, 31 травня – 03 червня 2024 р., м. Валенсія, Іспанія, участь у Конференції «Партнерства у сфері охорони здоров'я між Україною та Німеччиною: стійкість, відновлення, вступ до ЄС», за сприяння Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ), 26 – 27 лютого 2024 р., м. Берлін, Німеччина та інші; доц. Фаустова М.О. – викладацьке стажування в межах програми Еразмус+ в Університету Сантьяго де Компостела, Іспанія, 30.09. – 04.10.2024 р.; доц. Лисанець Ю.В. – триває наукове стажування в Університеті Джонса Гопкінса, м. Балтимор, США за програмою академічних обмінів імені Фулбрайта, 01 вересня по 28 лютого 2025 року (<https://www.pdmu.edu.ua/news/uchast-naukovici-pdmu-v-naukovo-praktichnomu-seminari-the-participation-of-a-scientist-of-psmu-in-a-scientific-and-practical-seminar>), <https://www.pdmu.edu.ua/news/mizhnarodna-spivpracya-naukovici-pdmu-visitupili-z-onlayn--dopoviddu-na-konferenciyi-v-kanadi>) та інше, що підтверджується відповідними сертифікатами та посвідченнями. Здобувачі ОНП публікуються у високорейтингових міжнародних журналах (<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58305360600&origin=resultslist>, <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57739149700>), беруть участь у міжнародних форумах, що підтверджується відповідними сертифікатами. Здобувачі освіти та науково-педагогічні працівники мають доступ до міжнародних інформаційних ресурсів і баз даних (<https://lib.pdmu.edu.ua/resource/elektronni-resursi>). Діяльність за ОНП узгоджена з напрямками інтернаціоналізації ПДМУ, зокрема, також і через посилення іншомовної підготовки НПП

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Яким чином форми контрольних заходів у межах навчальних дисциплін ОП дозволяють перевірити досягнення програмних результатів навчання?

Якість оцінювання досягнення здобувачами ПРН на ОНП досягається використанням широкого спектру видів, форм і методів контролю. Ураховуючи необхідність наскрізного контролю запланованих параметрів знань і навичок під час вивчення ОК застосовуються різні види контролю на різних етапах (вхідний, поточний та підсумковий).

Відповідно до п.7 Положення про організацію освітнього процесу на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/H2X4qq1spHCEFhhgKoRwi8neXT374hbE1uwBcPQQ.pdf) семестровий і річний контроль проводяться у формі контролю змістових модулів; підсумкового модульного контролю; заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного ОНП і в терміни, встановлені навчальним планом та графіком навчального процесу; іспиту з конкретної навчальної дисципліни.

З метою об'єктивного й усебічного оцінювання досягнення здобувачами освіти ПРН застосовуються такі форми поточного контролю: усний контроль, експрес опитування, вирішення ситуаційних задач, дискусії, презентації, брейнстормінг, метод інтерв'ювання, моделювання, виступ тощо; письмовий та комбінований контроль – письмове тестування, комплексні завдання, реферати, есе, проекти тощо; комп'ютерний контроль – виконання практичних завдань, комп'ютерне тестування та інші. Під час опанування ОК здобувачам освіти відводиться достатньо часу задля самостійного контролю та оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу у вигляді самоконтролю.

Усі види контрольних заходів визначені та передбачені ОНП прописані в силабусах (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/normative-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-norm-jhfh>) і робочій програмі ОК (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/normative-components/robochi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-norm-fzpf>) та доводяться до відома здобувачів як під час першого контактного заняття з дисципліни, так і окремо в системі електронного навчання Moodle (<https://moodle.pdmu.edu.ua/login/index.php>).

Яким чином забезпечуються чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти?

Чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів і критеріїв оцінювання навчальних досягнень забезпечується ґрунтовним та системним підходом наукового відділу ПДМУ, а саме завідувачем аспірантури та фахівцями наукового відділу, своєчасним оприлюдненням на сайті наукового відділу ПДМУ відповідної інформації, забезпеченням проведення регулярних семестрових зустрічей здобувачів вищої освіти третього рівня з науковим відділом (<https://www.facebook.com/share/p/JYkEPCpyJtXGgzBC/>), забезпеченням та контролем своєчасних поточних та екзаменаційних консультацій, а також уніфікованою системою оцінювання. Чіткість і зрозумілість форм контрольних заходів відповідно до «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Полтавському державному медичному університеті» додатково забезпечується широким висвітленням в індивідуальному плані підготовки доктора філософії (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/file/s/dJ5mhvBnf5WHsbd94agcdSYhcwjoNpvtZ99j4Mh9.pdf), відображені в розділах «Програми вступних іспитів до аспірантури» та «Робочі програми навчальних дисциплін» за посиланням: (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/naukovyi-viddil/materiali-dlya-zavantazhennya>)

Яким чином і у які строки інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводиться до здобувачів вищої освіти?

Інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводиться до відома здобувачів освіти за наскрізною системою, тож проходить у декілька етапів та в різних формах. Гарант ОНП разом із представниками наукового відділу та адміністрації ПДМУ при вступі на ОНП і на виробничих зборах на початку року доводять до відома здобувачів освіти та їх наукових керівників види та форми контрольних заходів, а також критерії оцінювання, передбачені за цією ОНП. На першому контактному занятті зі здобувачами освіти викладач виділяє окремий час на ознайомлення із силабусом, робочою програмою дисципліни та видами контролю, що передбачені ним. Силабуси наявні у відкритому доступі на сайті кафедр у розділі «Корисні матеріали», у системі електронного навчання Moodle та наукового відділу НК (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/normative-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-norm-jhfh>), ВК ([45](https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-</p></div><div data-bbox=)

[studies/admission/speciality/091biology/selected-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-selected-filw](https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_monitoring_rezultat_bio_list/docs_links/akcYtFyi93NiyopucIMZVH5R57BzfoVErO0IAoz0.pdf)). За місяць до проведення підсумкових контрольних заходів і на передостанньому контактному занятті викладач додатково інформує про передбачені контрольні заходи. Для здобувачів освіти заочної форми за місяць надсилається довідка-виклик встановленої форми. Протягом надання послуг за ОНП не виникало проблем з інформуванням здобувачів щодо форм і строків різних видів контролю, про що свідчать результати опитування п. 7, https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_monitoring_rezultat_bio_list/docs_links/akcYtFyi93NiyopucIMZVH5R57BzfoVErO0IAoz0.pdf

Яким чином форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)? Продемонструйте, що результати навчання підтверджуються результатами єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями, за якими він запроваджений

Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 091 Біологія та біохімія на даний момент відсутній, тому форми атестації здобувачів ОНП розроблені, упроваджені й реалізовані відповідно до НРК (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>). Атестація наукової складової осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється одноразовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або науковою установою у формі публічного захисту наукової кваліфікаційної праці – дисертації. Згідно з вимогами чинного законодавства здобувач вищої освіти має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

Дисертації осіб, які здобувають науковий ступінь доктора філософії, а також наукові доповіді у випадку захисту наукових досягнень, представлених у формі монографій або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях, разом із відгуками опонентів публікуються на офіційному вебсайті ПДМУ відповідно до чинного законодавства (<https://www.pdmu.edu.ua/spetsrada/dysertacii/rsvr>).

Для здобувачів ступеня доктора філософії усіх форм навчання передбачена щорічна проміжна річна атестація на засіданні структурного підрозділу, до якого зараховано здобувача, і затвердження проректором ЗВО з наукової роботи з відповідною відміткою в індивідуальному плані підготовки доктора філософії.

Атестація освітньої складової ОНП відбувається згідно з формами та методами, які зазначені у відповідних робочих планах та силабусах ОК і відбувається по закінченню вивчення ОК, а результати вносяться до індивідуального навчального плану здобувача. Після завершення виконання

освітньої і наукової складової ОНП результати переносяться до академічної довідки здобувачів ОНП.

Яким документом ЗВО регулюється процедура проведення контрольних заходів? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Алгоритм проведення контрольних заходів для ОК ОНП Біологія та біохімія регулюється робочими програмами навчальних дисциплін. Зокрема, вони містять відомості щодо оцінювання за формами контролю та контролю знань і розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти третього рівня. Процедури проведення контрольних заходів регулюються низкою внутрішніх нормативно-правових актів: «Положенням про організацію освітнього процесу в ПДМУ» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/EXHOB4YrpFJqaqUWjwI3e7GhMA6TcAWDd7yVXYjO.pdf) та апеляцію результатів https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/8Egpml8X2hOVGl4OURn5Agzgjwbb6RhYwFXPhHuB.pdf ; «Положенням про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти» (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/H2X4qq1spHCEFhhgKoRwi8neXT374hbE1uwBcPQQ.pdf); “Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Полтавському державному медичному університеті” (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/dJ5mhvBnf5WHsbd94agcdSYhcwjoNpvtZ99j4Mh9.pdf); Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеню доктора філософії Полтавського державного медичного університету” (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/bnc66g3k2КААHSoltgOozhOQepF3UAMFTz9aHPHu.pdf). Відповідно до результатів проведення внутрішнього моніторингу (п. 9 опитувальника) обізнаності учасників освітньої діяльності щодо процедури проведення контрольних заходів дисциплін за ОНП підтверджено, що система оцінювання результатів навчання є прозорою та зрозумілою (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_monitoring_rezultat_bio_list/docs_links/L3sdH4jvso3ikvy4jk1bIbRGzwVk75GzwrCb51jF.pdf?_gl=1*_zrzt8*_ga*MТcxODM4NTAyMS4xNjMwMzAyNTA4*_ga_V8ZTC1CVPX*MТcyNTk0NjIyMS42Ny4xLjE3MjU5NTA2MDguMC4wLjA).

Яким чином процедури проведення контрольних заходів забезпечують об’єктивність екзаменаторів? Якими є процедури запобігання та врегулювання

конфлікту інтересів? Наведіть приклади застосування відповідних процедур на ОП

Університетом створені всі необхідні умови для забезпечення якості освітнього процесу. Оскільки більша частка контрольних заходів відбувається з використанням віртуального навчального середовища Moodle (<https://moodle.pdmu.edu.ua/>), випадки необ'єктивності екзаменаторів та конфлікт інтересів неможливі як з боку здобувача, так і викладача. В Університеті розроблена та діє «Антикорупційна програма Полтавського державного медичного університету на 2024-2025 рік» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/gMJCqWpsS9F89ldebu1Wt2GgeAvVUU8bfMLJTxKM.pdf). Уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції в Полтавському державному медичному університеті розроблене однойменне положення, розміщене у вільному доступі на сайті Університету в розділі «Антикорупційні заходи» https://www.pdmu.edu.ua/antikorupciyni-zahodihttps://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/gPg1vS5rCHVnnsgrqkYKHB456l5nVLWefPPsnUjQ.pdf https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/mQE5mBqmjTupeuBDGIEvnszOzBg7HhuB1yemIEGj.pdf . Під час проведення проміжної атестації здобувач ОНП має можливість оскаржити результати відповідно до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/8Egpm18X2hOVGl4OURn5Agzgjwbb6RhYwFXPhHuB.pdf), наявне у відкритому доступі на сайті Університету. На виробничих зборах здобувачів інформують щодо можливості застосування даної процедури. Застосування відповідної процедури під час реалізації ОНП не було.

Яким чином процедури ЗВО урегульовують порядок повторного проходження контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

Порядок повторного проходження контрольних заходів регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в ПДМУ на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти» (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/H2X4qq1spHCEFhhgKoRwi8neXT374hbE1uwBcPQQ.pdf), в якому чітко прописано порядок переведення, відрахування, поновлення здобувачів ступеня доктора філософії, а також «Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/8Egpm18X2hOVGl4OURn5Agzgjwbb6RhYwFXPhHuB.pdf).

Прикладів застосування даної процедури та випадків оскарження результатів на даній ОНП не було.

Яким чином процедури ЗВО урегульовують порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

Порядок процедури оскарження контрольних заходів та їхніх результатів регламентується «Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти»https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/8Egpml8X2hOVGl4OURn5Agzgjwbb6RhYwFXPhHuB.pdf. Це положення визначає порядок створення апеляційної комісії, принципи її роботи, процедуру апеляції. У випадку виникнення конфліктної ситуації на підставі мотивованої заяви здобувача вищої освіти або екзаменатора створюється апеляційна комісія, яка функціонує на засадах демократичності, забезпечення сприятливих умов для досягнення максимальної прозорості та об'єктивної відкритості відповідно до чинного законодавства України. Порядок подання та розгляду апеляцій публікується та доводиться до відома здобувачів вищої освіти та викладачів до початку підсумкового семестрового контролю та інших заходів. Випадків застосування цієї процедури за час реалізації даної ОНП не було.

Які документи ЗВО містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності?

В Університеті розроблена та успішно імплементована низка внутрішніх нормативно-правових документів, що містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності:

- Кодекс академічної доброчесності <https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti>
- Положення про академічну доброчесність <https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist>
- Положення «Про порядок перевірки у ПДМУ текстових документів на наявність плагіату» <https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/polozhennya-pro-poryadok-perevirki-u-pdmu-tekstovih-dokumentiv-na-nayavnist-plagiatu>
- Накази “Про недопущення порушень норм академічної доброчесності” №113 від 22 березня 2023 року та № 43 від 02 лютого 2024 року <https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/nakazi-shchodo-akademichnoyi-dobrochesnist>
- Положення «Про порядок ведення первинної документації щодо наукових медико-біологічних досліджень в Полтавському державному медичному

університеті»https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/LPji6Qet8oaBxCquaopLygLfQQIIpnOAYVSICWvj.pdf

- Положення «Про порядок зберігання первинної документації наукових досліджень в Полтавському державному медичному університеті»https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/QHGGdt4BszRd6C9AaRrT8bKBqxJVdRp25dse3JG3.pdf

Створена комісія з академічної доброчесності та затверджений її склад <https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/polozhennya-pro-komisiyu-z-akademichnoyi-dobrochesnosti>.

Які технологічні рішення використовуються на ОП як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності? Вкажіть посилання на репозиторій ЗВО, що містить кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти ОП

Ефективними інструментами для протидії порушенням академічної доброчесності є: розроблення та впровадження комп'ютерного тестування здобувачів освіти; використання спеціалізованого програмного забезпечення для виявлення плагіату на основі чітких правил і політики його застосування; проведення попереднього експертного оцінювання наукової продукції (статей, посібників, монографій тощо), включаючи самооцінювання, та/або технічна перевірка робіт на наявність ознак академічного плагіату; застосування для проведення контрольних заходів аудиторій, обладнаних відеокамерами, розташування яких забезпечує зображення з усіх кутів огляду, що унеможливило списування. В Університеті здійснюється експертна перевірка наявності та стану первинної документації статей, дисертацій тощо з метою запобігання їх фальсифікації відповідно до «Положення про порядок перевірки у Полтавському державному медичному університеті текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, навчальної літератури, навчально-методичних видань, засобів навчання, кваліфікаційних робіт, письмових робіт здобувачів освіти всіх рівнів на наявність плагіату» (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/VG0ZFxGwooOxkyxfCaGftrQNoi6M2bvQ5XJ9ycpp.pdf). Складовою частиною запобігання порушенням академічної доброчесності здобувачами ОНП «Біологія та біохімія» є перевірка первинної документації та дотримання протоколів у випадках виконання наукових досліджень у закладах охорони здоров'я та порядку їх зберігання (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/LPji6Qet8oaBxCquaopLygLfQQIIpnOAYVSICWvj.pdf), https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/VG0ZFxGwooOxkyxfCaGftrQNoi6M2bvQ5XJ9ycpp.pdf).

[s/QHGGdt4BszRd6C9AaRrT8bKBqxJVdRp25dse3JG3.pdf](https://www.facebook.com/biblpdmu/posts/pfbid0K5BWtjJmgk7YKjsJEQYmznomQpcwuwKaHjhX6e1U1y41oGSXxkUgEvtgQMcrFUjql)). Важливими технологічними інструментами для боротьби з порушеннями академічної доброчесності є спеціалізовані програмні засоби – **Unichek** <https://www.facebook.com/biblpdmu/posts/pfbid0K5BWtjJmgk7YKjsJEQYmznomQpcwuwKaHjhX6e1U1y41oGSXxkUgEvtgQMcrFUjql>, **Turnitin** <https://www.facebook.com/biblpdmu/posts/pfbid0tbn37S7nERXNomCdkHBE9kqonEstUMhjhGTfRcasBWpd8VDR9YGKwbUD5Upotu8Fl>, а також **Strikeplagiarism**. Здобувачі ОНП мають можливість за власною ініціативою та самостійно перевірити свої наукові надбання, для цього на освітній платформі Moodle, яку безпосередньо використовують здобувачі ОНП, розмішене посилання на програму Strikeplagiarism з використанням якої можливо виявляти порушення академічної доброчесності.

Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти у формі дисертацій публікуються на сайті наукового відділу ПДМУ в розділі «Разові спеціалізовані вчені ради» (<https://www.pdmu.edu.ua/spetsrada/dysertacii/rsvr>) та «Архіві захищених дисертацій разових спеціалізованих вчених рад» (<https://www.pdmu.edu.ua/spetsrada/dysertacii/rvr-archive>). Наприклад, дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 09 – Біологія за спеціальністю 091 – Біологія, захищена Колінко Л.М. у спеціалізованій вченій раді ДФ 44.601.033 (<https://www.pdmu.edu.ua/spetsrada/dysertacii/rvr-archive/kolinko-lyudmilf-mihaylivnf>). Усі паперові примірники наукових кваліфікаційних праць обов'язково подаються до архіву бібліотеки та розміщені у репозитарію Університету <https://repository.pdmu.edu.ua/collections/6e6b22f9-3bee-4000-9316-9c43a49e46fb> .

Яким чином ЗВО популяризує академічну доброчесність серед здобувачів вищої освіти ОП?

Дотримання академічної доброчесності є однією з основних цінностей ПДМУ. З метою популяризації академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в навчальний план університету, згідно з рішенням Вченої ради введено НК2 «Основи академічної доброчесності та антикорупція». Друковані праці здобувачів підлягають перевірці за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та подальшій експертній оцінці. Питання академічної доброчесності розглядаються на засіданнях Вченої ради та структурних підрозділів ПДМУ, на засідання Ради із забезпечення якості вищої освіти і забезпечення якості (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/rada-iz-zabezpechennya-yakosti-vishchoyi-osviti-y-osvitnoyi-diyalnosti-v-pdmu>). Університет бере участь у проєкті «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic Integrity and Quality Initiative – Academic IQ), що реалізується Американськими Радами з міжнародної освіти; у

рамках цього проєкту підписано відповідний Меморандум. На вебсторінці наукового відділу ПДМУ в розділі академічна доброчесність (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity>) містяться корисні посилання для ознайомлення з проблематикою академічної доброчесності. Здобувачі третього рівня вищої освіти завжди зацікавлені проблематикою академічної доброчесності та етичними аспектами наукової діяльності. Так, за ініціативи наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених Київського столичного університету імені Бориса Грінченка відбулася Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Дослідження молодих вчених: від ідеї до реалізації», в якій взяли участь аспіранти першого року навчання ПДМУ. Під час конференції було проведено конкурс наукових проєктів. У зазначеному конкурсі молодих науковців взяв участь колектив аспірантів першого року навчання у складі В. Білько, А. Шкодіню, О. Мамай, Д. Климко та В. Курила. Під час вивчення дисциплін «Цифровізація вищої освіти і досліджень у галузі охорони здоров'я» та «Академічна доброчесність» під керівництвом керівника аспірантури Г. Ю. Мороховець аспіранти працювали над проєктом «Електронний освітній курс «Відповідальне використання штучного інтелекту». Аспіранти представили проєкт, що має на меті формування в науково-педагогічних працівників навичок відповідального використання штучного інтелекту в освітньо-науковій діяльності (<https://www.facebook.com/share/p/CmWuY8XMН17qAmQN/>). Популяризація та імплементація принципів академічної доброчесності відбувається під час щорічних заходів таких як «Школа молодого науковця» (<https://www.pdmu.edu.ua/archive/news/3c25197b58c056f343bae1ec37954be0>, <https://www.pdmu.edu.ua/archive/news/621130d23e7abb0746573b2512e73128>), навчально-методичних конференціях різного рівня тощо. Також здобувачі ОНП мають вільний доступ до програми перевірки на антиплагіат на платформі Moodle і за власною ініціативою можуть перевірити свої наукові здобутки.

Яким чином ЗВО реагує на порушення академічної доброчесності? Наведіть приклади відповідних ситуацій щодо здобувачів вищої освіти відповідної ОП

У випадку виявлення порушень академічної доброчесності дисциплінарна відповідальність застосовується відповідно до Статуту Полтавського державного медичного університету. Перелік основних порушень академічної доброчесності та відповідні заходи реагування на такі порушення визначені Кодексом академічної доброчесності (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti>) і Положенням про академічну доброчесність (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist>). За час реалізації ОНП Біологія та біохімія випадків

порушення академічної доброчесності виявлено не було, але є приклади реалізації боротьби з проявами академічної недоброчесності на інших ОП, що реалізуються

в

ПДМУ

(https://science.pdmu.edu.ua/storage/academic_integrity/files/8BA8wVh0Vb1neBIIJFQSiGsMO2E03POv1wjvhndF.pdf

,
(https://science.pdmu.edu.ua/storage/academic_integrity/files/EHwUmcGhhLQfY8ggh7Irlcv231n1mhR1rnPyHXC3.pdf).

Критерій 6. Людські ресурси

Продемонструйте, що викладачі, залучені до реалізації освітньої програми, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід спроможні забезпечити освітні компоненти, які вони реалізують у межах освітньої програми, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством

При доборі науково-педагогічних працівників, які залучаються до реалізації ОНП адміністрація Університету суворо дотримується вимог Постанови КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» у редакції [№ 365 від 24.03.2021](#). Відповідно до п. 38. Досягнення у професійній діяльності всі викладачі ОНП мають значну кількість активностей: проф. Білаш С. М. (п.п 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 19), доц. Беляєва О. М. (п.п 1, 2, 3, 4, 8, 10, 12, 14, 19), доц. Борисенко В. В. (п.п 1, 4, 12, 14, 19), проф. Весніна Л. Е. (п.п 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 19), проф. Голованова І. А. (п.п 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15), доц. Ляхова Н. О. (п.п 1, 2, 3, 4, 5, 8, 12, 14), проф. Дубініна В. О. (п.п 1, 3, 4, 5, 8, 12, 13, 14), доц. Зінченко Н. О. (п.п 1, 3, 4, 8, 12, 14, 19), доц. Каюн В. О. (п.п 4, 12, 14, 15, 19), проф. Коваль Т. І. (п.п 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 19, 20), проф. Костенко В. О. (п.п 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 19), доц. Лисанець Ю. В. (п.п 1, 2, 3, 4, 8, 12, 14, 19), проф. Непорада К. С. (п.п 1, 2, 3, 4, 7, 8, 12, 14, 19), проф. Шепітько В. І. (п.п 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 12, 14, 19), проф. Лобань Г. А. (п.п 1, 2, 3, 4, 8, 12, 14, 19), доц. Фаустова М. О. (п.п 1, 2, 3, 4, 8, 12, 13, 14, 19), доц. Стецук Є. В. (п.п 1, 2, 3, 4, 12, 14, 19), доц. Борзих О. А. (п.п 1, 2, 3, 4, 8, 10, 12, 13, 14, 19). Для реалізації наукової складової ОНП підбір наукового керівника відбувається з урахуванням вимог постанови КМУ «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» [№ 507 від 03.05.2024](#), та постанови КМУ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ [№ 341 від 21.03.2022](#), [№ 502 від 19.05.2023](#), [№ 507 від 03.05.2024](#). Дані щодо реалізації викладачами п. 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності обговорюються на кафедральних засіданнях і направляються до відділу ліцензування ПДМУ для внесення здобутків викладачів у визначені законодавством інформаційні системи. Адміністрація Університету при прийнятті науково-педагогічних працівників, які залучаються до викладацької діяльності на ОНП, неухильно дотримується професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти», затвердженого Наказом Мінекономіки за № 610 від 23.03.2021 року (<https://mon.gov.ua/static->

[objects/mon/sites/1/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20hrupu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf](https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_vk/docs_links/VPnrQ4DtGqxTLul71SLnhS08OFrORGCFeZr7M0Vq.pdf))

Продемонструйте, що процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими, недискримінаційними, дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми та послідовно застосовуються

Конкурсний відбір викладачів ОНП регламентований «Положенням про порядок проведення конкурсного відбору та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників ПДМУ» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_vk/docs_links/VPnrQ4DtGqxTLul71SLnhS08OFrORGCFeZr7M0Vq.pdf). Кандидатури для викладання на ОНП обговорюються на засіданнях відповідних кафедр з урахуванням відповідності викладача профілю ОК, показників щорічного рейтингового оцінювання НПП (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/rejting-naukovo-pedagogichnih-pedagogichnih-pracivnikov-i-strukturnih-pidrozdiliv-pdmu>), публікаційної активності, включаючи статті у наукометричних базах Scopus та WoS, активності щодо міжнародних стажувань та підвищення кваліфікації, активності щодо реалізації освітніх і наукових проектів та результатів опитування здобувачів щодо професіональної компетентності викладача. Кандидатури після обговорення на кафедрах надаються адміністрації університету для прийняття кадрових рішень. Затвердження наукових керівників унормовується «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ПДМУ» (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/dJ5mhvBnf5WHsbd94agcdSYhcwjoNpvtZ99j4Mh9.pdf). При затвердженні наукового керівника враховується досвід наукового керівництва, участь планованого наукового керівника в атестації наукових кадрів, а також відповідність наукового профілю керівника майбутній темі наукової кваліфікаційної праці здобувача. Кандидатури викладачів, які залучені до реалізації освітньої складової ОНП, публічно обговорюються на кафедральних засіданнях, що знаходить своє відображення в протоколах засідання кафедри, на якій реалізується відповідний ОК. Реалізація наукової складової ОНП в частині затвердження наукового керівника, теми майбутньої наукової кваліфікаційної праці прозоро та публічно обговорюються на засіданні кафедри, за якою закріплений здобувач, після цього – на засіданнях Проблемних комісій за напрямом дисертаційної роботи відповідно до «Положення про проблемні комісії ПДМУ» (https://science.pdmu.edu.ua/storage/scientific_department_regulatory_documents/files/dKx7Dna6xsSJUWZfLsMKWYyzYxc4Ctvwh7bALeBq.pdf). Після позитивного

рішення Проблемної комісії індивідуальний план і тема дисертаційного дослідження публічно обговорюється і затверджується рішенням вченої ради структурного підрозділу за яким закріплена кафедра, а науковий керівник затверджується наказом ректора.

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином заклад вищої освіти залучає роботодавців, їх організації, професіоналів-практиків та експертів галузі до реалізації освітнього процесу

Ураховуючи, що випускники ОНП залучаються до роботи на кафедрах медико-біологічного профілю до обговорення проекту та реалізації ОНП, її освітньої та наукової складових залучались фахівці з інших профільних і класичних університетів. ОНП обговорювалася на засіданні Наукового товариства анатомів, гістологів та топографоанатомів України, де були присутні галузеві фахівці і отримала схвальний висновок, про що свідчить від імені галузевого товариства рецензія в.о. Президента НТ АГЕТ, професора Апелъханц О. Л. (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_biology/files/X52Jo8wmpvibBbLINExV6r4om8F6rj0MToTBrUX6.pdf). Також до обговорення та реалізації ОНП залучаються фахівці навчально-наукового інституту морфології при Тернопільському національному медичному університеті ім. І. Я. Горбачевського про, що свідчить позитивна рецензія на ОНП директора ННІ Морфологія, завідувачки кафедри гістології та ембріології, професора Небесної З. І. (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_biology/files/DMbTO42lrdm5x6CKjBzumxgye0I2BONa38ytJG1m.pdf). До реалізації наукової складової ОНП відповідно до договору про наукове співробітництво, долучається морфологічна лабораторія вищезазначеного ННІ та Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини» Київського Національного університету ім. Т.Г.Шевченка. До обговорення і реалізації ОНП залучені зовнішні стейкхолдери з: Дніпровського державного медичного університету професор В.Ф. Шаторна (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_biology/files/vPwwD4pmkpm28ooy7Z5S8wU6SpFN1918G7m3Po3M.pdf); з Національного університету фізичного виховання і спорту України професор В.А. Пастухова (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_biology/files/JTwgX31rACJcjOHw3FQkeZ3mrAngW1KdPA3UXbbO.pdf). На регіональному рівні залучені зовнішні стейкхолдери з Полтавського державного аграрного університету, які при обговоренні ОНП висловили свої рекомендації: професор, проректор ЗВО Шостя А. М. щодо можливості введення навчальної

дисципліни, яка б стосувалась набуття здобувачами навичок саморегуляції та самоадаптації в розрізі покращення ментального здоров'я, яка врахована і до ОНП введена ВК7 «Основи профілактики і терапії впливу гострого та хронічного стресу на ментальне здоров'я»; професор Кулініч С.М. – декан факультету ветеринарної медицини та доцент Омельченко Г.О. – завідувачка кафедри анатомії та фізіології тварин щодо введення до ОНП освітнього, нормативного компонента, предметом якого була б порівняльна морфологія людини та деяких видів лабораторних тварин, що врахована і до ОНП розроблено та введено НК11 «Інтегративний курс: морфологія людини і лабораторних тварин»; Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка – професор Онішко В.В., яка схвально оцінила ОНП (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_biology/files/Kvo33hPNmkc0pEmgSEPPgj9uw3urFM4YwgfsprQ5.pdf) і рекомендувала ОК «Педагогіка вищої освіти» перевести з блоку вибіркових дисциплін до блоку нормативних дисциплін, адже випускники даної ОНП в подальшому залучаються для роботи в університетах на викладацьких посадах, що враховано при реалізації НК3 «Педагогіка та психологія вищої освіти та психологія спілкування»; завідувачка кафедри медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання, випускниця попередніх програм галузі знань Біологія член ради випускників ПДМУ – Квак О.В., яка рекомендувала розширити зміст ОК «Теорія пізнання в біомедицині» з урахуванням викладання теорії загальнонаукових методів досліджень в біомедицині, що враховано при реалізації ВК1; Національного університету «Полтавська політехніка ім. Ю.Кондратюка» професора Л. В. Рибалко, яка брала участь в обговоренні проекту ОНП (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_biology/files/buV2c8P6FdC0wP3tszVZHs9uSIP2hK1WlnWYEdon.pdf) та інші зовнішні та внутрішні стейкхолдери. До обговорення і реалізації ОНП залучені професіонали-практики: фахівець із патентно-ліцензійної роботи Личман Д. В., лікар ветеринарної медицини, завідувач експериментально-біологічної клініки Семенов Г.К., директор інституту в складі закладу вищої освіти Науково-дослідний інститут генетичних та імунологічних основ розвитку патології та фармакогенетики (далі – НДІ ГІОРПФ), кандидат медичних наук, старший науковий співробітник Шликова О.А., старший науковий співробітник НДІ ГІОРПФ Ізмайлова О. В., старший науковий співробітник НДІ ГІОРПФ, доцент, кандидат медичних наук Шинкевич В.І., старший науковий співробітник НДІ ГІОРПФ, кандидат біологічних наук, доцент Соколенко В. М. До реалізації наукової складової ОНП також залучаються відповідно до договорів про співпрацю професіонали-практики КП Полтавського обласного патологоанатомічного бюро Полтавської обласної ради в особі Дяченко Л.В. –

завідувачки відділу патології, експерта Департаменту охорони здоров'я та інші. Слід зазначити, що професіонали-практики залучаються і до розробки робочих навчальних програм з ОК ОНП. Так Семенов Г.К прийняв безпосередню участь у розробці РНП з НК11 «Інтегрований курс: морфологія людини і лабораторних тварин».

**Яким чином ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів ОП?
Наведіть конкретні приклади такого сприяння**

В Університеті розповсюджена та активно реалізується політика щодо професійного розвитку викладачів і здобувачів ОНП згідно з перспективним планом підвищення кваліфікації (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/npp/plan/perspektivniy-plan-na-2020-2025-rr>). Для конкретизації і оптимізації, а також з метою безпосереднього сприяння розвитку професійних компетентностей науково-педагогічних працівників, а також здобувачів ОНП, які також є викладачами розроблений план підвищення кваліфікації на календарний рік (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/npp/plan/kalendarniy-rik>). Широкого розповсюдження набули процеси підвищення професійної майстерності викладачів з використанням онлайн-курсів, дискусійних платформ, вебінарів і форумів. Запропоновані постійно доступні онлайн-заходи, які дозволять викладачам формувати критичне мислення, посилити методологічну підготовку і сприяти успішності викладацької діяльності (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/npp/onlayn-zahodi-dlya-naukovo-pedagogichnih-pracivnikiv>). Невід'ємною складовою підвищення кваліфікації викладачів є розроблення програм власних курсів підвищення кваліфікації з використанням передових та інноваційних методів і засобів (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_npp_prog/files/4Q2EOX4jjmZiS2GDgCCPDpS9qlaCApjQri5cSLBZ.pdf , https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_npp_prog/files/gGWd2Zrsct6qulrEhQuFs2omHEgZ5aRaikuXxXoX.pdf). Для прозорості і публічності результатів підвищення кваліфікації та зміцнення дисциплінарної відповідальності науково-педагогічних працівників Університет надає звіти щодо окресленого вище питання (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/npp/info/pdmu/2024/poltavskiy-derzhavniy-medichniy-universitet-n-process-vimo-npp-info-pdmu-f-xfsa>), проводить аналіз динаміки процесів професійного розвитку, який обговорюється на засіданнях ректорату та Центральної методичної комісії (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_npp_zvit/files/Di5Z5iA81laqYQ8rvGjvXFDCROoc4sZHrf32a8Ht.pdf). Для оптимізації процесів підвищення професійної діяльності науково-педагогічних працівників Університет має

потужний ресурс партнерства і співробітництва з іншими ЗВО України (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_npp/files/wwoaUglah6N4OpGImSRpA4ZpIui1bh04Qqp2ilMq.pdf), профільними коледжами (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_npp/files/fgDwwcYcXeMHQP7Rdl3cxhsreb8owzu9A5WiSP1.pdf) і зарубіжними партнерами (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_npp/files/2qJz2WrfnoR0OppK30YLxXQqr7Z9lQethn4MuQ61.pdf). Для вивчення думки викладачів щодо процесів підвищення професійної майстерності в Університеті запроваджено зворотній зв'язок між учасниками та адміністрацією (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/npp/comm>). Результати підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників підтверджується відповідними сертифікатами, посвідченнями тощо, копії яких зберігаються у відповідних структурних підрозділах. Університет періодично проводить «Школу наукового керівника», яка спрямована на опанування методології сучасного наукового дослідження в біомедицині та підвищення рівня наукових досліджень здобувачами ОНП (<https://www.pdmu.edu.ua/news/shkola-naukovogo-kerivnika-rozpochala-robotu>). Адміністрація університету неухильно підтримує академічну мобільність науково-педагогічних працівників, що сприяє їх професійному і академічному зростанню (Коваль Т.І. – Медичний університет Ессена, Німеччина, 2023 р.; Беляєва О.М. – Ягеллонський університет, м. Краків, Польща, 2021 р.; В. Дубініна – Європейський інститут безперервної освіти, Словацька республіка, Подгайськ, 2022р.; академічний обмін за програмою Erasmus+: Колінько Л.М. – Університет Поля Сабатьє, м. Тулуза, Франція; Клепець О. В. – Варшавський медичний університет, м. Варшава, Польща; Лисанець Ю.В. – Університет Ла Ріохи, Іспанія, Логроньо, 2022 р., Фаустова М.О. – Варшавський медичний університет, Польща, 2023 р., Університет Сантьяго де Компостела, Іспанія, 2024 р.; участь у програмі академічних обмінів імені Фулбрайта (Лисанець Ю.В.).

Наведіть конкретні приклади заохочення розвитку викладацької майстерності

В Університеті існує стала практика заохочення науково-педагогічних працівників до розвитку педагогічної та професійної майстерності (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/viddil-kadriv-zaohochennya/polozhennya-pro-formi-moralnogo-zaohochennya-v-pdmu>). За період реалізації ОНП щорічно були відзначені викладачі, які демонстрували високий рівень професійних досягнень: у 2019 р. (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/viddil-kadriv-zaohochennya/2019-rik>), у 2020 р. (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/viddil-kadriv-zaohochennya/2020>), у 2021 і 2022 рр. (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/viddil-kadriv-zaohochennya/osobi-nagorodzeni>

[u-2021-2022-navchalnomu-roci-za-vagomiy-vnesok-u-pidgotovku-kvalifikovanih-medichnih-ta-naukovih-kadriv-visokiy-profesionalizm-u-sferi-ohoroni-zdorovya](https://www.pdmu.edu.ua/sections/viddil-kadriv-zaohochennya/osobi-nagorodzheni-u-2022-2023-navchalnomu-roci-za-vagomiy-vnesok-u-pidgotovku-kvalifikovanih-medichnih-ta-naukovih-kadriv-visokiy-profesionalizm-u-sferi-ohoroni-zdorovya)), у 2023 рік (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/viddil-kadriv-zaohochennya/osobi-nagorodzheni-u-2022-2023-navchalnomu-roci-za-vagomiy-vnesok-u-pidgotovku-kvalifikovanih-medichnih-ta-naukovih-kadriv-visokiy-profesionalizm-u-sferi-ohoroni-zdorovya>). За 2024 рік зведені дані підсумовуються співробітниками відділу кадрів. Після отримання морального заохочення адміністрація за поданням профільного проректора ЗВО проводить фінансове преміювання відзначених працівників. З метою стимулювання викладацької майстерності та наукової роботи в ПДМУ запроваджене рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр, структурних підрозділів за результатами навчально-методичної, наукової, організаційної і виховної роботи та міжнародної діяльності згідно з відповідним положенням (<http://surl.li/jludks>). Це дозволяє проводити щорічний моніторинг індивідуального викладацького розвитку та мотивувати науково-педагогічних працівників до поліпшення особистих показників через регулярне преміювання відповідно до рейтингової позиції. Крім того, за наукову діяльність, високі рейтингові показники наукової роботи, високий рівень публікаційної активності в наукових журналах бази даних Scopus науково-педагогічні працівники Університету регулярно отримують матеріальне заохочення. Так, протягом 2023-2024 рр. 149 осіб отримали премії за успіхи в науковій роботі. ПДМУ постійно відзначає науково-педагогічних працівників за активну публікаційну активність та високі показники наукової роботи почесними грамотами, подяками, відзнаками різного гатунку як моральне заохочення. Лише за поточний рік тринадцять співробітників отримали нагороди Полтавської обласної військової адміністрації, шість – Полтавської обласної ради, десять – Полтавської міської ради та троє – Грамоти ректора.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Продемонструйте, яким чином навчально-методичне забезпечення, фінансові та матеріально-технічні ресурси (програмне забезпечення, обладнання, бібліотека, інша інфраструктура тощо) ОП забезпечують досягнення визначених ОП мети та програмних результатів навчання

Матеріально-технічна база ПДМУ та навчально-методичне забезпечення ОНП повністю адаптовані для підготовки здобувачів вищої освіти. Освітній процес організовано в навчальних корпусах, які відповідають вимогам доступності для маломобільних груп населення, з урахуванням їхніх особливих потреб, зумовлених станом здоров'я та віковими обмеженнями. Аудиторії оснащені необхідною кількістю комп'ютерної та мультимедійної техніки. Забезпечений безперешкодний доступ до Інтернету, включаючи функціонування Wi-Fi мережі в усіх корпусах Університету. Освітній процес забезпечено в повному обсязі навчальною, методичною та науковою літературою через фонди бібліотеки ПДМУ, діяльність університетських науково-періодичних видань та використання університетських вебресурсів. На вебсторінці бібліотеки (<https://lib.pdmu.edu.ua/>) забезпечено вільний доступ до її ресурсів, як-от: електронний каталог, електронна бібліотека, корисна інформація для науковців, включаючи наукометричні дані, університетський репозитарій, наукометричні бази даних, Scopus та WoS зокрема. Для організації самостійної роботи здобувачів освіти та створення умов для здійснення освітнього процесу в дистанційній формі навчання в ПДМУ впроваджено електронний ресурс MOODLE (<https://moodle.pdmu.edu.ua/>), який містить навчально-методичні матеріали для всіх навчальних дисциплін. Інформацію про забезпечення ОНП літературою можна знайти на вебресурсах бібліотеки. В Університеті активно функціонує НДІ ГІОРПФ – структурний підрозділ ПДМУ (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-departments/scientific-and-advanced-research-institute>), створений з метою виконання фундаментальних і прикладних наукових досліджень за актуальними науковими напрямками здобувачами ОНП. НДІ ГІОРПФ у своєму складі має сучасне і адекватне науковим дослідженням здобувачів обладнання. З початку реалізації ОНП Університетом придбано: проточний цитофлуориметр «DxFLEX», BeckmanCoulter, США; станцію автоматичного виділення нуклеїнових кислот «QIACubeConnect», Qiagen, Німеччина; систему капілярного гел-електрофорезу «QIAXcelAdvanced», Qiagen, Німеччина; ламінарну шафу біологічної безпеки «BIO-IIAdvancePlus 4», Telstar, Іспанія; гомогенізатор «TissueLyserLT», Qiagen, Німеччина; швидкісну центрифугу з охолодженням «Eppendorf 5427R», Німеччина; роторний мікротом» НМ 325» із системою

переносу зрізів, TermoFisher, США; мікропланшетний фотометр для імуноферментного аналізу «LabLine-026», Австрія.

У рамках Програми партнерства для лікарень «Надзвичайні заходи в галузі діагностики інфекційних захворювань», за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) придбано обладнання: автоматичну систему AltonaAltoStarAM16, Німеччина; систему для вертикального електрофорезу та блотингу «Mini-PROTEANTetraCell», Bio-Rad, США; гель-документуючу систему «GelDocGoGelImagingSystem», Bio-Rad, США; цифровий мікроскоп із кріпленням для планшета “KERNTypOBE134T241”, Німеччина; нанофотометр NP80 (NanoPhotometerNP80) Implen™, Німеччина; систему для ПЛР у реальному часі «CFX-96», Bio-Rad, США.

Продуктивно функціонує Міжкафедральна науково-дослідно-навчальна морфологічна лабораторія (науковий керівник – професор Єрошенко Г.А.), яка забезпечує сумісне використання наукового обладнання співробітниками кафедр морфологічного профілю з метою забезпечення ефективного виконання дисертаційних і науково-дослідних робіт аспірантами, магістрантами, іншими здобувачами, удосконалення науково-дослідної роботи та впровадження результатів наукових досліджень в навчальний та лікувальний процеси. Виконуються методики макро-мікроскопічного, гістологічного та цитологічного дослідження: для матеріалу, ущільненого в суміш епоксидних смол – ущільнення, забарвлення метиленовим синім, толуїдиновим синім, поліхромним барвником, імпрегнації сріблом; для матеріалу, ущільненого в парафін – ущільнення, забарвлення гематоксиліном-еозином, за Ван Гізоном, за Хартон, за Грімеліусом, за Малорі; для вивчення твердих тканин – метод безкислотної декальцинації, пластинації та виготовлення шліфів; для вивчення цитогам слизової оболонки порожнини рота – метод фіксації-забарвлення за Май-Грюнвальдом і Романовським-Гімзою; метод пластинації. У рамках науково-дослідних робіт згідно з договорами про наукове співробітництво за останні 5 років виконано 44 (захищено 2 докторські дисертації) морфологічні фрагменти дисертаційних робіт, виконується 9 (3 докторських). Університетом придбано сучасне обладнання – сучасний автоматичний мікроскоп і водяна баня для розправлення зрізів. Для проведення методик морфологічних досліджень закуплені реактиви для фіксації, ущільнення матеріалу в парафін та епон 812, безкислотної декальцинації і забарвлення зрізів. Здобувачі мають доступ і виконують фрагменти своїх наукових кваліфікаційних праць на базі Міжкафедральної науково-дослідної біохімічної лабораторії (науковий керівник – професор Костенко В.О.). Упродовж останніх 5 років придбано і поставлено до Університету за рахунок міжнародної співпраці: автоматичну станцію для виділення нуклеїнових кислот і білків QIAcubeConnect (QIAGEN,

Німеччина), прилад для капілярного електрофорезу QIAxcelAdvancedSystem, спектрофотометри, фотоелектроколориметри, світлові мікроскопи, люмінесцентні мікроскопи, вискоефективний рідинний хроматограф, обладнання для електрофоретичної візуалізації ДНК, проточний цитофлюориметр «BeckmanCoulter»Epix LX100 (2002 р.), термостати програмовані «Терцик», ампліфікаторидетектувальні для проведення ПЛР у режимі реального часу, мікроспектрофотометр для визначення концентрації ДНК та РНК, CO₂-інкубатор, біохімічний аналізатор «StatFax 1904 Plus», імуноферментний аналізатор «StatFaxPlus», термостат твердотільний «Термит», обладнання для культивування клітин, низькотемпературне обладнання, дозатори змінного об'єму, спектрометр електронного парамагнітного резонансу, автоматичну систему ПЛР в реальному часі «AltoStarAM16», нанофотометр NP80 (NanoPhotometerNP80) Implen™, центрифугу Eppendorf 5427 R, центрифугу Eppendorf «Minispin», термошейкер «CellMedia», інкубатор MemmertIN75plus (температурний режим +20 до +80 °C), універсальну піч MemmertUn75 (температурний режим +20 до +300°C), УФ-бокс для проведення ПЛР: UVC/T-AR, DNA/RNAUV-CleanerBox, гГель-документуючу систему «GelDoc», настільна центрифуга тип ROTOFIX32АНЕТТИСН 1206, систему для вертикального електрофорезу та блотингу «MiniProteanKit», центрифуги, термостати, сушильні шафи, комп'ютери, принтери. Отже, матеріально-технічна база Університету повністю задовольняє і стимулює здобувачів ОНП для виконання мети і ПРН ОНП та виконання її освітньої та наукової складових.

Продемонструйте яким чином заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми, відповідно до законодавства

Університет забезпечує безоплатний доступ до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та WoS, ScienceDirect. Працівники бібліотеки консультують здобувачів ОНП щодо користування цими ресурсами та правил оформлення списків літератури. Відкритий безоплатний доступ до платформи **Research4Life**, через яку доступні універсальні бази даних, а саме: **Dimensions** – наукометрична платформа від компанії «DigitalScience», яка містить інформацію про наукові статті, клінічні дослідження, патенти, гранти, показники цитованості та альтернативні метрики впливовості наукових публікацій. Платформа збирає метадані про мільйони публікацій із різних джерел, зокрема таких баз даних як «PubMed», «PubMedCentral», «ArXiv», «CrossRef» тощо. Надає безоплатний доступ до **ProQuestDissertations&ThesesGlobal (PQDT)** – найбільшої у світі

повнотекстової бази даних дисертацій та дипломних робіт від компанії «ProQuest», що входить до складу Clarivate. Містить офіційний цифровий архів дисертацій Бібліотеки Конгресу США та найбільшу колекцію матеріалів для аспірантів і докторантів, надає доступ до понад 1 млн. повнотекстових дисертацій, які можна завантажити у форматі PDF. Щороку база поповнюється понад 70 тис. дисертацій і дипломних робіт у межах партнерства з 700 провідними академічними установами з усього світу. Протягом 2021-23р. здобувачі мали безоплатний доступ до **Bentham Science** - видавництва наукової літератури в галузях фармакології, медицини, технічних та суспільних наук «Bentham Science Publishers». Також здобувачі і викладачі ОНП мають безоплатні доступи до **Thieme** - видавництва, що спеціалізується на журналах, наукових і навчальних виданнях із медицини (доступ був наданий у 2023 р.). **Physiopedia Plus** – освітня онлайн-платформа, що містить близько 577 онлайн-курсів для фахівців із реабілітації після черепно-мозкової травми, травми спинного мозку, після ампутації, інсульту тощо (доступ був наданий у 2023 р.) **UpToDate** – провідний глобальний клінічний ресурс доказової медицини (доступ був наданий у 2023 р.). **Taylor & Francis Group** – повністю відкрито доступ до понад двох тисяч книг у сфері медицини, стоматології, медсестринства, охорона здоров'я та соціального захисту, психології, суспільних наук (доступ у 2022-23 р.). **Future Learn** – безоплатний доступ до колекції коротких онлайн-курсів (доступ був наданий у 2023 р.). **Cochrane library** – Кокрейнівська бібліотека – бази даних із медицини та охорони здоров'я. В основі – збірник Cochrane Reviews, бази даних систематичних оглядів і метааналізу, в яких узагальнюються та інтерпретуються результати медичних досліджень. Кокрейнівська бібліотека прагне забезпечити доступність результатів проведених контрольованих досліджень і є ключовим ресурсом у доказовій медицині. Був наданий тестовий доступ у 2021 р. **Wiley Online Library - JohnWiley&Sons** – одне з найдавніших академічних видавництв у світі. У тестовому доступі – найбільша колекція журналів Wiley, понад 1500 назв (тестовий доступ був наданий у 2020 р.).

Освітнє середовище, створене в Університеті, сприяє розвитку наукового та творчого потенціалу аспірантів і забезпеченню захисту їх інтересів. Реалізація вимог аспірантської спільноти відбувається через діяльність ТМВ ПДМУ, яке об'єднує наукових співробітників, викладачів, лікарів-інтернів, аспірантів і докторантів (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/naukovyi-viddil/tmv>), зокрема, через безпосередньо обрану представницю ОНП М. Цебенко та за допомогою уповноваженої особи з питань здобувачів вищої освіти - Служби Омбудсмена (<https://www.pdmu.edu.ua/cyovgm/osvitniy-ta-studentskiy-ombudsmen>), (<https://sp.pdmu.edu.ua/ombudsman/>). Структурні підрозділи Університету

забезпечують постійну взаємодію із здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії, наприклад, через проведення анкетувань та бліц-опитувань для моніторингу їх потреб (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo_monitoring_rezultat_bio_list/docs_links/akcYtFyi93NiyopucIMZVH5R57BzfoVErO0IAoz0.pdf). Аспіранти активно залучені до реалізації наукових проєктів Університету, зокрема до фундаментальних досліджень у співпраці з НДІ ГІОРПФ, а також науково-дослідних робіт кафедр. Вони співпрацюють із науковими установами, як-от: Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини» Київського Національного університету ім. Т. Шевченка, Навчально-науковий інститут морфології Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського, Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України, Вінницьким національним медичним університетом ім. М.І.Пирогова, ТОВ «Науково-виробниче об'єднання «Біополімер» та інші, що засвідчується відповідними договорами про співпрацю. Молоді науковці мають доступ до ресурсів наукової бібліотеки та репозитарію (<https://repository.pdmu.edu.ua/home>), зокрема через мережу Інтернет. Під час виконання дисертаційних досліджень здобувачі ступеня доктора філософії за спеціальністю 091 «Біологія та Біохімія» використовують сучасну матеріально-технічну базу НДІ ГІОРПФ (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-departments/scientific-and-advanced-research-institute/laboratorno-diagnostichna-robota-ndi>). ПДМУ всебічно підтримує аспірантів у публікаційній активності? сприяє першочерговому оприлюдненню результатів їх наукових досліджень у фахових виданнях університету (<https://science.pdmu.edu.ua/periodically-seen>) та бере на себе фінансові зобов'язання щодо публікації здобувачів у наукометричній базі Scopus та придбання реактивів для виконання наукової складової ОНП.

Опишіть яким чином освітнє середовище надає можливість задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, та є безпечним для їх життя, фізичного та ментального здоров'я

Університетські структурні підрозділи реалізують комплекс заходів, спрямованих на формування безпечного середовища для здобувачів наукового ступеня доктора філософії за ОНП. До таких заходів належить розроблення та затвердження інструкцій і актів з охорони праці. Важливу роль у забезпеченні безпеки виконує відділ охорони праці (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/viddil-ohoroni-praci>), співробітники якого постійно проводять інструктажі з пожежної безпеки та безпеки життєдіяльності, контролюють безпечні умови в навчальних лабораторіях, забезпечують їх захисним обладнанням і засобами, а також контролюють безпеку середовища для життя і здоров'я аспірантів.

Адміністрація Університету невпинно дбає про безпечність освітнього процесу: під час пандемії COVID-19 оперативно організовано онлайн-навчання, встановлено систему комунікацій в умовах карантину та забезпечено безкоштовну вакцинацію для співробітників і здобувачів, а також адміністрація Університету безоплатно забезпечила засобами індивідуального захисту викладачів та здобувачів ОП. У період воєнного часу на базі симуляційного центру ПДМУ (<https://www.pdmu.edu.ua/simulyaciy-niy-centr>) регулярно проводяться додаткові тренінги з надання медичної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій (<https://www.pdmu.edu.ua/news/trening-iz-nadannya-domedichnoyi-dopomogi-poltavskiy-derzhavniy-medichniy-universitet-prodovzhuie-svoyu-aktivnu-robotu> , <https://www.pdmu.edu.ua/news/instruktor-pozivniy-sova-trening-taktichna-medicina-vid-blagodiynogo-fondu-sergiya-prituli> , <https://www.pdmu.edu.ua/news/vidbuvsya-trening-z-taktichnoyi-medicini> .

Для реалізації безпекових потреб учасників освітнього процесу введений у експлуатацію «Пункт незламності», забезпечений: площею - 106,2 м²; запасом питної води - 300 л; засобами автономної генерації електроенергії, автономного опалення потужністю 5 КВт; обладнанням для доступу до Інтернету- wi-fi роутером; розетками кількістю 50 шт. для зарядки мобільних телефонів та іншого обладнання стаціонарним засобом зв'язку; засобами пожежогасіння, що відповідають пожежним нормам і правилам із пожежної безпеки; Пунктом охорони – силами Національної поліції, добровольчими формуваннями територіальних громад, службою охорони ПДМУ «АНТАРЕС-3000»; засобами надання домедичної допомоги – укомплектовані аптечки в достатній кількості; стаціонарним туалетом.

В Університеті функціонують 5 найпростіших укриттів, в яких одночасно можуть розміститись 2660 осіб. З питань безпеки ми не розголошуємо адреси, обладнання та забезпечення укриттів.

ПДМУ гарантує безпечність життя і здоров'я шляхом створення освітнього середовища, в якому: наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, відсутні будь-які прояви насильства, дотримано права й норми психологічної, інформаційної, фізичної і соціальної безпеки <https://www.pdmu.edu.ua/cyovgm/sluzhba-ombudsmena-pdmu-ta-bezpechne-osvitnie-seredovishche> .

Психологічне забезпечення освітнього процесу здійснює психологічна служба університету. Завдяки психологічній підтримці зберігається психічне здоров'я учасників освітнього процесу, відбувається формування професійних компетентностей здобувачів освіти з урахуванням індивідуальних, вікових особливостей кожної молодої людини, її здібностей, уподобань, оточення та ситуації розвитку. https://umsavolunteers.blogspot.com/p/blog-page_68.html

Кабінет практичного психолога №112 знаходиться в адміністративному корпусі ПДМУ. Графік роботи: з 8-00 до 17-00 кожного дня. Електронна адреса для звернень: pidtrymka_pdmu@ukr.net, klimach75@gmail.com.

З метою підвищення психологічної культури, своєчасного запобігання відхиленням у міжособистісних стосунках і конфліктним ситуаціям в освітньому процесі практичними психологами постійно здійснюється профілактична та просвітницька робота: індивідуальні консультавання, семінари, тренінги, круглі столи, лекції за актуальними темами сьогодення.

Сектор психологічної служби популяризує здоровий спосіб життя проводячи виховні бесіди на теми: «Психологічна підтримка під час війни. Навички життєстійкості»; «Резильєнтність. Техніки самопомоги»; «Небезпека в соціальних мережах»; «Торгівля людьми. Як себе захистити»; «Толерантність і я»; «Профілактика виникнення та подолання проявів булінгу», «Спілкуємось без конфліктів»; «Стрес та етапи виходу»; «Життєві кризи: профілактика та нові можливості», «Я обираю життя», «ВІЛ, СНІД, наркоманія, алкоголізм як ворог кожної особистості», «Феномен суїциду у філософському аспекті»: <https://www.pdmu.edu.ua/news/fenomen-suyicidu-u-filosofskomu-aspekti-lekciya-obgovorennya-the-phenomenon-of-suicide-in-philosophical-aspect-lecture-and-discussion>

Для збереження психічного здоров'я викладачів та співробітників Університету, запобігання професійному вигоранню практичним психологом проводяться тренінгові заняття: «Ментальне здоров'я, як його зберегти» <https://www.pdmu.edu.ua/news/mentalne-zdorov-ya-yak-yogo-zberegiti---tema-dlya-obgovorennya-mental-health-how-to-preserve-it---topic-for-discussion>

«Як уникнути професійного вигорання», «Як подолати негативний емоційний стан», «Довіра в колективі», «Soft skills - навички успіху», «Дискримінація. Сексуальні домагання. Сексуальне насильство».

У рамках реалізації Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», що впроваджена за ініціативою першої леді О. Зеленської, практичний психолог Климач Т. провела зустріч зі здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти молодих науковців – аспірантів та викладачів університету, які здобувають ступінь доктора філософії зі спеціальності 091 – Біологія та біохімія.

<https://www.pdmu.edu.ua/news/keys-metod-formuvannya-zhittiestiykosti-navichki-podolannya-stresu-case-method-building-resilience-stress-management-skills>.

Слід зазначити, що в рамках Еразмус + КА2: розбудова потенціалу у вищій освіті Університет є співвиконавцем міжнародного проєкту «Тренінг та поширення навичок з надання невідкладної допомоги для закладів вищої освіти та представників громад, які проживають у зонах ризику бойових дій в Україні

та Грузії (LIFESTRAND)» (<https://www.pdmu.edu.ua/erazmus-ka2-rozbudova-potencialu-u-vishchii-osviti>)

Опишіть яким чином заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, підтримку фізичного та ментального здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою

ОНП містить у своєму складі ОК, які формують компетентності щодо впливу суцільних стресових факторів на ментальне здоров'я людини шляхом оцінки можливих клінічних проявів і порушення психо-соціального функціонування при різних стрес-асоційованих розладах та профілактики, особливостей саногенезу, методів терапевтичного впливу це безпосередньо стосується ВК7 «Основи профілактики і терапії впливу гострого та хронічного стресу на ментальне здоров'я».

До підготовки здобувачів ОНП у ПДМУ залучені структурні підрозділи, що здійснюють організацію освітнього процесу. Серед них: науковий відділ (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-departments/scientific-department>) відділ наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-departments/branch-of-scientific-and-medical-information-patent-and-license>), метрологічна служба (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-departments/branch-of-control-and-vibration-devices>), експериментально-біологічна клініка (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-departments/experimental-biological-clinic>) і НДІ ГІОРПФ (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-departments/scientific-and-advanced-research-institute>), комісія з етичних питань та біоетики (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-departments/commission-on-ethical-issues-and-bioethics>), служба головного метролога (<https://science.pdmu.edu.ua/scientific-departments/chief-metrologist>).

Координацію освітньої, організаційної та інформаційної підтримки здобувачів наукового ступеня доктора філософії забезпечують Координаційна рада науково-дослідного центру та відділ аспірантури. Освітні потреби здобувачів задовольняються через тісну взаємодію викладацького складу під час лекцій, практичних занять, консультацій тощо. Організаційні питання вирішуються на основі взаємодії здобувачів із представниками адміністрації Університету, структурними підрозділами та ТМВ ПДМУ.

На базах структурних підрозділів медико-біологічного профілю здобувачі ОНП мають можливість проводити наукові дослідження та користуватися інформаційними ресурсами Університету (WoS, Scopus, EBSCOhost, Bentham Science, Кокрейнівська бібліотека, SAGE Journals, Science

Direct та ін.). Інформаційна підтримка надається через вебсайт ПДМУ, де розміщено інформацію про освітню та позаосвітню діяльність.

Рада молодих вчених ПДМУ та Служба омбудсмена ПДМУ надає здобувачам інформаційну, соціальну та організаційну підтримку, забезпечує захист їх прав і можливість долучатися до соціальних та наукових заходів, а також надає консультативні послуги через психологічну службу університету. Щорічно організовується Всеукраїнська наукова конференція молодих учених <https://science.pdmu.edu.ua/society-of-young-scientists/current-projects/vseukrayinska-naukovo-praktichna-konferenciya> та Конкурс наукових праць молодих вчених <https://science.pdmu.edu.ua/society-of-young-scientists/current-projects/vseukrayinska-naukovo-praktichna-konferenciya-young-scientists-current-projects-jtvp>. У 2022 році здобувачка ОНП 091 Біологія та біохімія Аліна Котвицька здобула перемогу у Всеукраїнській науково-практичній конференції “Медична наука -2022” <https://www.pdmu.edu.ua/news/medichna-nauka-2022-uspishniy-pochatok-naukovoyi-diyalnosti>

Відбувається заохочення молодих науковців до висвітлення своїх результатів та підвищення публікаційної активності. Разом з цим до проєктів Ради ТМВ залучаються здобувачі освіти усіх ОНП. Так, здобувачка ОНП 091 - Біологія та біохімія М. Цебенко виступила секретарем секції №4 під час Всеукраїнської науково-практичної конференції “Медична наука - 2023”.

https://science.pdmu.edu.ua/storage/young_scientists_conference/files/YC5hlYShAC8yGNzYokDkBLEIP9DWd8SA7PUaC3c9.pdf

https://www.pdmu.edu.ua/news/40-va-vseukrayinska-naukovo-praktichna-konferenciya-molodih-uchenih-medichna-nauka---2023-cikavi-doslidzhennya-vid-uchasnikiv-viznacheniperemozhchiroku?fbclid=IwY2xjawFH5EBleHRuA2FlbQIxMAABHcx2F5pTY9_0E2miomLtV71S4qdaYbnGahXCP66hk3Rc_FuJAAGLM-IqvA_aem_lm6iQKArxueFQVrB1o5j1A

Молоді вчені постійно залучаються до оновлення ОНП. Періодично відбуваються розширені засідання проєктних, авторських груп із розроблення і впровадження ОНП підготовки докторів філософії та груп забезпечення освітнього процесу <https://www.pdmu.edu.ua/news/udoskonalennya-osvitno-naukovogo-procesu-u-dinamici-podrobici-tut-improving-the-educational-and-scientific-process-in-dynamics-details-here>. Зокрема на засіданні було не просто презентовано запропоновані зміни, а проведено широке обговорення під час якого свою думку висловили здобувачі освіти. Окрім цього усі охочі можуть долучатися до надання пропозицій через форму для прийому рекомендацій, рецензій, відгуків щодо ОНП, наприклад по ОНП 091 - Біологія та Біохімія <https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate->

[studies/admission/speciality/091biology/obgovorennya-osvitno-naukovoyi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-gvps](https://science.pdmu.edu.ua/). Уся інформація, необхідна для здобувача, розміщується на офіційному сайті наукового відділу та в соціальній мережі "Фейсбук" <https://www.facebook.com/groups/354925556574092>, <https://science.pdmu.edu.ua/> , <https://www.facebook.com/groups/354925556574092>

Разом із тим відбувається пряме інформування аспірантів через комунікацію між співробітниками наукового відділу та здобувачами особисто та в закритих чатах у соціальних мережах Telegram, Viber. У кожної кафедри також є сторінка у соціальній мережі "Фейсбук", а також окрема сторінка на сайті Університету, що містить всі необхідні матеріали. Також ТМВ ПДМУ тісно співпрацює з Радою СНТ задля обміну досвідом та залучення науково активної молоді до подальшого навчання в аспірантурі. Так, у 2023 році Д. Бойко та А. Шкодїна брали участь у якості спікерів Школи молодого науковця <https://www.snt.pdmu.edu.ua/our-projects/school-young-scientists/team> , <https://www.snt.pdmu.edu.ua/our-projects/school-young-scientists/rozklad-zasidan> . У 2024 році молоді вчені ПДМУ були долучені до участі як члени журі Міжнародної студентської наукової конференції IMEDSCOP 2024. Здобувачка ОНП М. Цебенко була обрана членом журі в секції морфології та патології https://www.snt.pdmu.edu.ua/storage/imedscop_archive/files/f0GhL2M5xFKdUXdvmorfoWbBPjj8cRa4c0v7AQaK.pdf

З метою стимулювання молоді до наукових досліджень, організовуються відкриті лекції провідних науковців ПДМУ. Також університет розвиває академічну мобільність у рамках програми Еразмус+ через співпрацю з іншими медичними університетами, що сприяє обміну студентами та науково-педагогічними працівниками. Університет активно співпрацює з науковими установами, такими як Університет Арістотеля, Університет Поля Сабатьє, Люблінське відділення Польської Академії Наук, Дунайський приватний університет тощо для проведення спільних наукових досліджень.

Варто наголосити, що рішенням адміністрації здобувачі всіх ОНП, які реалізуються в ПДМУ, мають право на поселення в гуртожитки Університету.

Яким чином ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами? Наведіть конкретні приклади створення таких умов на ОП (якщо такі були)

ПДМУ в повному обсязі створив необхідні умови для осіб з особливими освітніми потребами всіх категорій. <https://www.youtube.com/watch?v=LIoDp-OmRoM> . Створення додаткових умов для реалізації права на освіту осіб з особливими освітніми потребами відбувається шляхом постійної комунікації з академічною спільнотою, здобувачами освіти, роботодавцями та усіма стейкхолдерами. Так, в процесі робіт вищих колегіальних органів таких як

Вчена рада Університету (<https://www.pdmu.edu.ua/vchena-rada/sklad-vchenoyi-radi-pdmu-na-2024-2025-nr>), вчені ради факультетів, конференція трудового колективу, до яких згідно з нормативами та квотами чинного законодавства залучені всі учасники освітнього процесу, представники здобувачів вищої освіти третього рівня можуть вносити та голосувати за пропозиції щодо поліпшення умов для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами і шляхом безпосереднього моніторингу ЗВО рівня задоволеності всіх учасників освітнього процесу станом академічного середовища. Так, для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, пов'язаними із зором, в Університеті, зокрема, на всіх сходах для позначення початку та кінця сходів створені спеціальні дублюючі таблички-наліпки, надруковані шрифтом Брайля. У корпусах Університету на входах встановлені пандуси для забезпечення вільного доступу до корпусів.

На території закладу відведено місця для паркування авто осіб з інвалідністю та маломобільних здобувачів. Прилегла до будівлі територія обладнана для комфортного пересування. Клінічні кафедри, розташовані в закладах охорони здоров'я, мають усі необхідні умови для забезпечення доступу маломобільних груп населення. ЗВО значно розширив категорію осіб з особливими освітніми потребами – підтримку отримують сироти, внутрішньо переміщені особи, вагітні, годувальниці. Більшість приміщень, якими користуються аспіранти, обладнані санвузлами для осіб з інвалідністю, де також встановлено столики для сповивання https://www.pdmu.edu.ua/storage/cyovgm/docs_links/iEJs0e4Y2CYgIQDG2lrr77koBSrSsJHGDb5zyzyDC.pdf.

Для здобувачів освіти, що є батьками дітей дошкільного та шкільного віку створені умови для догляду за дитиною під час навчання та роботи. Так, в ПДМУ розпочато співпрацю із початковою школою №41 Полтавської міської ради з метою забезпечення супроводу вихованців та дітей молодшого шкільного віку до здорового способу життя, виховання культури безпечної життєдіяльності, профілактики травматизму, отримання вмінь і практичних навичок, а також співпраці зі співробітниками та здобувачами вищої освіти Університету, зокрема, і для забезпечення доступності послуг навчання та виховання в разі виробничої необхідності. Проводяться роботи з модернізації сайту ПДМУ для адаптації під потреби здобувачів з вадами зору (<https://www.pdmu.edu.ua>).

Продемонструйте наявність унормованих антикорупційних політик, процедур реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, інших конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників

освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

ПДМУ у своїй діяльності дотримується чинного законодавства України, спрямованого на забезпечення гендерної рівності та протидію дискримінації, зокрема, Конституції України, ЗУ «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та ЗУ «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». У ПДМУ прийнято Політику запобігання та управління конфліктами в освітньому процесі https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/KRCy8XeGYsWHWty10w0cGs6kFKxVCXwyZSkJN1f.pdf і Політику попередження і боротьби із дискримінацією та сексуальними домаганнями https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/CnE1JKUklutpGcJ3qkBbT29WK8AYZrE3zEYhLDdu.pdf. Значну роль у вирішенні конфліктів відіграє служба омбудсменів, яка забезпечує захист прав здобувачів освіти https://www.pdmu.edu.ua/cyovgm/osvitniy-ta-studentskiy-ombudsmen?_ga=2.209621394.1256516633.1653195609-163856897.1643796148.

Додатково в ПДМУ діє Комітет з попередження і боротьби із дискримінацією та сексуальними домаганнями <https://www.pdmu.edu.ua/cyovgm/zvit-zahodiv-z-poperedzhennya-diskriminaciyi-nasillya-ta-seksualnih-domagan>, який відповідає за профілактику таких випадків. Адміністрація Університету керується положеннями ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» <https://www.pdmu.edu.ua/normativna-baza>, проводячи інформаційні та просвітницькі кампанії для підвищення обізнаності щодо боротьби з дискримінацією та сексуальними домаганнями серед співробітників та здобувачів.

Постійно проводяться заходи для запобігання корупції <https://www.pdmu.edu.ua/antikorupciyni-zahodi>, у тому числі за участі уповноваженої особи з питань запобігання корупції https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/mQE5mBqmjTupeuBDGIEvnszOzBg7NhuB1yemIEGj.pdf. Університетські органи, такі як РМВ та профспілкова організація студентів і аспірантів, у співпраці з юридичною службою надають консультативну допомогу здобувачам освіти у вирішенні конфліктних ситуацій, пов'язаних з дискримінацією, сексуальними домаганнями та корупцією.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Яким документом ЗВО регулюються процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП? Наведіть посилання на цей документ, оприлюднений у відкритому доступі на своєму вебсайті

ПДМУ дотримується визначених процедур щодо розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм. Ці процедури регламентовані «Положенням про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти» (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/H2X4qq1spHCEFhhgKoRwi8neXT374hbE1uwBcPQQ.pdf), а також «Положенням про освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії в Полтавському державному медичному університеті» (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/zZVWlaUUh18J2JBWfBZvY2rXhpcVdyjXGgELbXlq.pdf), «Положенням про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті», «Положенням про моніторинг і оцінювання якості вищої освіти й освітньої діяльності в Полтавському державному медичному університеті», «Положенням про опитування стейкхолдерів Полтавського державного медичного університету» <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/informaciyi-materiali-n-process-vimo-ek9k>

Ці нормативні документи забезпечують актуальність і відповідність ОНП сучасним вимогам.

Яким чином та з якою періодичністю відбувається перегляд ОП? Які зміни були внесені до ОП за результатами останнього перегляду, чим вони були обґрунтовані?

Процедура перегляду ОНП регламентується «Положенням про освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії в Полтавському державному медичному університеті». Механізм перегляду ОП та внесення змін до неї передбачає обговорення ОП на засіданнях проектної групи з урахуванням думок та інтересів стейкхолдерів (НПП, здобувачів вищої освіти, випускників та роботодавців). До авторської групи ОП аспірантку (очної (денної) форми навчання) кафедри біології Ілону Донець.

Критерії, за якими здійснюється перегляд освітніх програм, визначаються як результат зворотного зв'язку зі стейкхолдерами, а також на основі прогнозування розвитку спеціальності й суспільних потреб. Цей підхід

забезпечує актуальність програм і їхню відповідність вимогам сучасної науки, вищої освіти та ринку праці.

ОНП була розроблена та вперше впроваджена у 2016 році. Моніторинг ОП здійснюється постійно, а її перегляд відбувається не рідше одного разу на рік. Також перегляд може бути проведений у разі необхідності внесення змін і доповнень з урахуванням думок усіх стейкхолдерів.

Останній перегляд відбувся протягом квітня-червня 2024 року, за результатами якого оновлено ОНП.

Відгуки зовнішніх стейкхолдерів враховано шляхом внесення таких змін:

- введено НК 11 “Інтегративний курс: морфологія людини і лабораторних тварин” за пропозицією завідувачки кафедри анатомії та фізіології тварин Г.О. Омельченко та декана факультету ветеринарної медицини С. М. Кулиничя Полтавського державного аграрного університету(далі – ПДАУ);

- введено ВК 7 “Основи профілактики і терапії впливу гострого та хронічного стресу на ментальне здоров’я” за пропозицією проректора з науково-педагогічної, наукової роботи ПДАУ професора Шості А.М;

- введено ВК 1 “Теорія пізнання у біомедицині” з урахуванням при викладанні її теорії загальнонаукових методів дослідження в біомедицині за пропозицією О.В. Квак – завідувачки кафедри медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (далі – ПНПУ), члена Ради випускників ПДМУ;

- з переліку вибірових компонент до нормативних компонент перенесено дисципліну “Педагогіка і психологія вищої освіти та психологія спілкування” (НК 3) за пропозицією В. В. Оніпко – професора кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова ПДАУ. Зважаючи на пропозицію М. М. Кононової, завідувачки кафедри психології ПНПУ ім. В. Г. Короленка, до вказаної навчальної дисципліни внесено зміни, що дозволяють розглядати її в неперервному взаємозв’язку з ОК, яка розглядає педагогіку та психологію спілкування вищої освіти;

Відгуки внутрішніх стейкхолдерів ПДМУ враховано шляхом внесення таких змін:

- за ініціативою Г. А. Єрошенко, завідувачки кафедри біології, зменшено навчальне навантаження з вибірових компонент циклу професійної та практичної підготовки;

- за ініціативи Є. В. Стецука, в.о. завідувача кафедри гістології, цитології та ембріології, об’єднано взаємопов’язані освітні компоненти (“Біоетика” і “Методологія наукового та патентного пошуку”) у НК 6 “Методологія наукового та патентного пошуку та біоетика”, що спрямована на одночасне оволодіння здобувачами вищої освіти методами започаткування та

подальшого проведення експериментальних досліджень;

– за пропозицією В. Г. Гриня, в.о. завідувача кафедри анатомії людини введено до робочої програми розділ, спрямований на сучасні методи наукових досліджень в морфології НК 11 «Інтегративний курс: морфологія людини і лабораторних тварин»;

– за пропозицією Г. А. Лобань, завідувачки кафедри мікробіології, вірусології та імунології, вилучено ВК “Вірусологія” з переліку вибіркового компоненту ОНП, натомість створено змістовий модуль “Спеціальна вірусологія” у ВК12“Мікробіологія”.

Слід зазначити, що проектною групою враховані рекомендації акредитаційних експертиз споріднених ОНП, які реалізуються в ПДМУ. У зв’язку з цим до ОНП Біологія та біохімія введено НК 5 «Українська мова професійного спрямування» та ВК 3 «Історія української державності». Крім того, до НК 2 «Основи академічної доброчесності та антикорупція» додано змістовий модуль, який розглядає питання антикорупції та нульової толерантності до її проявів.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як здобувачі вищої освіти залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості, а їх пропозиції беруться до уваги під час перегляду ОП

Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії є членами Вченої ради Університету (<https://www.pdmu.edu.ua/vchena-rada/sklad-vchenoyi-radi-pdmu-na-2024-2025-nr>) відповідно до положення «Про Вчену раду Полтавського державного медичного університету» (<https://www.pdmu.edu.ua/vchena-rada/polozhennya-pro-vchenu-radu-pdmu>) і беруть регулярну участь у процесі періодичного перегляду ОНП. Під час проведення моніторингу задоволеності ОНП, побажання та інтереси здобувачів ураховуються при планових переглядах програм. Крім того, здобувачі можуть впливати на вибір курсів через варіативну складову навчального плану. Наприклад, здобувачі ОНП запропонували додати до програми вибіркочу дисципліну «Молекулярна біологія» для розширення знань про біомолекулярні дослідження, що допомагають зрозуміти механізми розвитку патологічних станів та їх лікування, а також запропонували включити до переліку ВК дисципліну "Англійська мова (прогресивний рівень)", яка забезпечить їм додаткові мовні компетенції з підвищення рівня володіння англійською мовою. Здобувачі можуть подавати свої пропозиції як безпосередньо гаранту програми, так і через науковий відділ під час обговорення освітньої діяльності, а також своїм виборним представникам до вищих колегіальних органів та до Ради ТМВ.

Яким чином студентське самоврядування бере участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП?

Отримання постійного зворотного зв'язку від здобувачів вищої освіти є ключовою складовою системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Представники органів студентського самоврядування, зокрема, первинної профспілкової організації студентів, студентського парламенту та інших, беруть активну участь у процедурах моніторингу й оновлення ОП відповідно до «Положення про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти в ПДМУ», «Положення про Вчену раду ПДМУ» та «Положення про студентське самоврядування ПДМУ».

Для підтримки наукового та творчого потенціалу молодих науковців, а також захисту їх інтересів, функціонує Товариство молодих вчених ПДМУ, яке об'єднує аспірантів, наукових працівників, науково-педагогічних працівників, лікарів-інтернів, докторантів. (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/naukovyi-viddil/tmv/materiali-dlya-zavantazhennya-sections-nv-tmv-5sbh>). За ініціативи молодих учених протягом 2020/2021 і 2021/2022 н. р. було запропоновано і впроваджено при наступному перегляді ОНП зміщення аудиторного навантаження з 4 на 3 рік навчання у частині освітніх компонентів «Методологія наукового і патентного пошуку», «Медична статистика». Під час чергового інтерв'ювання здобувачів молоді науковці звернулись до гаранта ОНП з пропозицією ввести до ОНП освітній компонент «Молекулярна біологія», який з 2022 року увійшов до навчального плану. Випускники ОНП надали пропозицію (викладачі кафедри біології ПДМУ Шевченко К.В., Григоренко А.С.) щодо можливості удосконалення освітнього процесу з ОК «Клінічна імунологія та алергологія» у частині викладання її з використанням матеріально-технічних потужностей НДІ ГІОРПФ, що успішно реалізовано.

Навчально-методичний відділ забезпечення якості, співпрацюючи з гарантом ОП і науковим відділом, проводять анкетування аспірантів, з метою збору їхніх відгуків про задоволеність якістю ОП і організацією освітнього процесу, формування пропозицій щодо удосконалення надання освітніх послуг. Представники СНГ, як потенційно можливі здобувачі ОНП, запрошуються до перегляду ОП під час проведення розширених засідань проектних груп.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як роботодавці безпосередньо або через свої об'єднання залучені до періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості

Співпраця з роботодавцями в межах внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти визначена «Положенням про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти ПДМУ», «Положенням про Раду роботодавців ПДМУ»

https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/8WBMwe0Dn5odRfQzX9PSyKx9QN51S4FJ0hIQLxis.pdf)

Навчально-методичний відділ забезпечення якості освіти спільно з гарантом ОП проводять анкетування роботодавців з метою поліпшення якості ОП й вдосконалення підготовки фахівців за ОНП Біологія та біохімія.

На основі пропозицій роботодавців (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/monitoring/rezultat/three-level/list/bio/list/robotodavci-n-process-vimo-monitoring-rezultat-bio-list-ltxu>), наданих під час моніторингу ОНП внесено такі зміни:

- з переліку вибірових компонент до нормативних компонент перенесено НК 3 «Педагогіка та психологія вищої освіти та психологія спілкування»;
- до циклу професійної та практичної підготовки введено НК 11 «Інтегративний курс: морфологія людини і лабораторних тварин»;
- об'єднано в НК 6 «Методологія наукового та патентного пошуку та біоетика» два взаємопов'язані освітні компоненти «Біоетика» і «Методологія наукового та патентного пошуку», практична складова яких спрямована на оволодіння сучасними методами започаткування та проведення наукового дослідження;
- до вибірових компонент введено ВК 7 «Основи профілактики і терапії впливу гострого та хронічного стресу на ментальне здоров'я» для поглиблення знань здобувачів щодо впливу суцільних факторів на ментальне здоров'я, особливо під час воєнного стану;
- введено НК 10 «Практика викладання фахових дисциплін» для зменшення навчального навантаження з вибірових компонент циклу професійної та практичної підготовки;
- виокремлено НК 8 «Цифровізація вищої освіти і досліджень у галузі охорони здоров'я», яка продовжує за змістом педагогіку вищої освіти та спрямована на набуття фахових навичок;
- розширено зміст ВК 1 «Теорія пізнання в біомедицині» з урахуванням викладання теорії загальнонаукових методів досліджень в біомедицині.

Опишіть практику збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників ОП (зазначте, якщо проходження акредитації відбувається вперше)

Збирання інформації щодо кар'єрного шляху та працевлаштування випускників ОНП ПДМУ почалося з першого випуску здобувачів ступеня доктора філософії. Науковий відділ проводить моніторинг і формує інформаційну базу випускників усіх освітньо-наукових програм за роками. Це дозволяє відслідковувати їхні траєкторії працевлаштування та підтримувати контакти з випускниками для подальшого їх залучення до процедур

моніторингу і оновлення ОНП. Інформаційної бази немає у відкритому доступі через наявність у ній особистих даних випускників.

Договори про працевлаштування сприяють працевлаштуванню очних (денних) аспірантів в університеті. Варто зазначити, що після захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії, випускники ОНП скористалися можливістю залишитися працювати в ПДМУ.

В Університеті активно працює Рада випускників, яка в межах своїх повноважень долучається до моніторингу та оновлення ОНП і враховує актуальні потреби ринку праці, сучасні наукові досягнення та тренди розвитку освітньої галузі (<https://www.pdmu.edu.ua/cyovgm/radf-vipusknikiv-pdmu>).

Продемонструйте, що система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу освітньої програми та/або освітньої діяльності з реалізації освітньої програми, зокрема здійснений через опитування заінтересованих сторін

Відповідно до «Положення про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/gq0ZIUJygs2VGERqavJRUt2ALQGFB2yifkkowlRy.pdf),

«Положення про опитування стейкхолдерів Полтавського державного медичного університету»

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/3l6FkVtFJlfgTGcvgEt3RgLh2m2JCZak54am57CW.pdf), «Положення про моніторинг і оцінювання якості вищої освіти й освітньої діяльності в Полтавському державному медичному університеті»

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/kC26uA8S3TW6AjeooQ5d5dYJyJZGYHcqxTzZBbJ8.pdf) здійснюється вчасне реагування на результати моніторингу ОП. Зокрема, з цією метою навчально-методичний відділ забезпечення якості освіти, співпрацює з усіма зацікавленими сторонами. У ПДМУ є чітко розроблений план-графік моніторингу освітніх програм і організації освітнього процесу в університеті на кожний навчальний рік

(<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/monitoring/plan-grafik-monitoringu-osvitnih-program-n-process-vimo-monitorig-ewk9>).

У ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості ОП зацікавлені сторони долучені до онлайн опитувань за різними напрямками: оцінка якості ОП і якості її реалізації, оцінка якості підготовки випускників ПДМУ, оцінка якості навчально-методичного забезпечення ОНП Біологія та інші.

(<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/monitoring/rezultat/three-level/list/bio/list>).

Моніторинг якості ОНП здобувачами вищої освіти виявив високий рівень їхньої задоволеності реалізацією ОНП. Отримані дані аналізуються та виносяться на загальний розгляд під час засідань дорадчих, робочих, консультативних органів ПДМУ <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/monitoring/rezultat/three-level/list/bio/list/aspiranti-n-process-vimo-monitoring-rezultat-bio-list-7c8i>

За результатами опитування щодо ОНП Біологія роботодавці схвально оцінили якість підготовки випускників та її відповідність сучасним вимогам ринку праці. Респонденти вказали, що ОНП враховує національний контекст розвитку освітньо-наукової галузі <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/monitoring/rezultat/three-level/list/bio/list/robotodavci-n-process-vimo-monitoring-rezultat-bio-list-ltxu>

Оновлення ОНП відображається у відповідних її структурних елементах: у переліку компонент та їх логічній послідовності, у навчальному плані та змісті компонентів, у матриці відповідності програмних компетентностей компонентам ОНП, у матриці відповідності ПРН компонентам ОНП, у структурно-логічній схемі ОНП, у навчально-методичному забезпеченні тощо.

Продемонструйте, що результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти беруться до уваги під час удосконалення ОП. Яким чином зауваження та рекомендації з останньої акредитації та акредитацій інших ОП були ураховані під час удосконалення цієї ОП?

За результатами попередньої акредитаційної експертизи ОНП Біологія, були враховано недоліки і внесено такі зміни до ОНП:

- програмні результати навчання конкретизовані (критерій 1);
- до переліку вибірових компонент введено ВК 1 “Теорія пізнання у біомедицині” і ВК6 “Молекулярна біологія”, розширено НК 6 “Методологія наукового та патентного пошуку та біоетика” (критерій 2);
- переглянуті правила прийому на навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні в частині критерії оцінювання та розподілу за кожним із вступних випробувань (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/programi-vstupnih-ispitiv>), удосконалено порядок визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіти, що відображено в “Положенні про організацію освітнього процесу на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти” п.10. (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/H2X4qq1spHCEFhhgKoRwi8neXT374hbE1uwBcPQQ.pdf) (критерій 3);
- розроблено та впроваджено новий розділ на сторінці наукового відділу щодо ОНП (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology>) (критерій 9).

Під час оновлення ОНП Біологія та біохімія враховані рекомендації, які були надані експертними групами за результатами попередніх акредитаційних експертиз суміжних ОНП, які реалізуються в ПДМУ (приклад https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_pediatrics/files/tQiFmDDL9y7ZZBTucBXqOVtm7DeHpXqvJ3urTXKB.pdf). Під час акредитаційної експертизи ОНП Педіатрія були висловлені зауваження, які усунено відповідно до плану заходів щодо удосконалення ОНП (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_pediatrics/files/mbNeoiYkg1BZvFoMNmWKDG7UCzgsveSlqMWT5NO.pdf). Під час повторної акредитації ОНП Педіатрія були висловлені зауваження, які теж враховано відповідно до плану заходів щодо вдосконалення ОНП (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_pediatrics/files/56hT0gxK9AF0bs2YnXpqfE6hRoCReJSMgtBkR8mq.pdf).

Опишіть, яким чином учасники академічної спільноти залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП

Для ефективного функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти було розроблено відповідні нормативні документи: «Положення про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/gq0ZIUJygs2VGERqavJRUt2ALQGFB2yifkowlRy.pdf), «Положення про моніторинг і оцінювання якості вищої освіти й освітньої діяльності в Полтавському державному медичному університеті» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/kC26uA8S3TW6AjeooQ5d5dYJyJZGYHcqxTzZBbJ8.pdf) та «Положення про опитування стейкхолдерів Полтавського державного медичного університету» (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/informaciyi-materiali-n-process-vimo-ek9k>).

Учасники академічної спільноти Університету змістовно залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОНП відповідно до 5-рівневої моделі внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти ПДМУ. Зокрема, активності науково-педагогічних працівників передбачено на другому та третьому рівнях: другий рівень – гарант ОП, члени проектної та авторської груп, науково-педагогічні працівники кафедр, які забезпечують реалізацію ОП. На рівні кафедр викладацький склад бере участь у обговоренні силабусів, політики викладання, оптимізації структури та змісту навчальних дисциплін; методик викладання, інформаційних та матеріально-технічних ресурсів забезпечення освітніх компонент; третій рівень – упровадження й

адміністрування ОП, систематичний моніторинг програм і потреб галузевого ринку праці.

Обов'язкове залучення учасників академічної спільноти Університету до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП відбувається на етапах її розроблення та провадження. Науково-педагогічні працівники входять до складу колегіальних, робочих і дорадчих, консультативно-дорадчих органів ПДМУ. Зокрема, на засіданнях Вченої ради та Ради із забезпечення якості вищої освіти й освітньої діяльності ПДМУ (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/rada-iz-zabezpechennya-yakosti-vishchoyi-osvity-y-osvitnoyi-diyalnosti-v-pdmu>) обговорюються питання щодо моніторингу та оновлення ОНП.

Навчально-методичний відділ забезпечення якості освіти проводить опитування учасників академічної спільноти з метою збору інформації щодо задоволеності якістю ОНП та пропозицій для її вдосконалення (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/monitoring/rezultat/three-level/list/bio/list>).

На засідання ректорату періодично запрошується гарант ОНП, який ознайомлює з пропозиціями стейкхолдерів щодо вдосконалення ОНП. Проектна група враховує ці пропозиції під час перегляду та оновлення ОНП.

Академічну спільноту також залучено до проведення внутрішнього аудиту ОНП, результати якого представлено на сайті ПДМУ.

Залучення академічної спільноти до процедур моніторингу й оцінювання якості вищої освіти ПДМУ відбувається шляхом фахових семінарів, на яких проводяться попередні експертизи дисертаційних робіт здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, а також під час щорічної атестації, результати якої відображені у індивідуальних планах здобувачів вищої освіти. Це підтверджується висновками про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертацій, (приклад https://www.pdmu.edu.ua/storage/spetsrada_rsvr_dysertacii/files/Y1IKfDnFVtpRG0ha1jQ8zA4ufts8gNOd7w75UQ0x.pdf)

Обговорення питань щодо застосування процедур внутрішнього забезпечення якості ОНП відбуваються під час роботи «Школи гарантів», до якої залучені провідні фахівці університету та ЗВО-партнерів, а також здобувачі ОНП (<https://www.pdmu.edu.ua/news/shkola-garantiv-osvitnih-program-yak-zaporuka-iedinogo-osvitnogo-procesu-school-of-educational-program-guarantors-as-a-guarantee-of-unified-educational-process>, <https://www.pdmu.edu.ua/news/udoskonalennya-osvitno-naukovogo-procesu-u-dinamici-podrobici-tut-improving-the-educational-and-scientific-process-in-dynamics-details-here>

Продемонструйте, що в академічній спільноті закладу вищої освіти формується культура якості освіти

В Університеті поширюються і впроваджуються правила та норми академічної доброчесності, якості академічного середовища та високої культури якості освіти з формуванням нульової толерантності до будь-яких проявів порушень. Порушень норм академічної доброчесності та культури якості освіти на ОНП не було, але на університетському рівні виявляли порушення вищезначених принципів. Так, за результатами роботи Комісії з академічної доброчесності, видано наказ ректора №113 від 22 березня 2023 року

(https://science.pdmu.edu.ua/storage/academic_integrity/files/EHwUmcGhhLQfY8qgh7Irlcv231n1mhR1rnPyHXC3.pdf), за яким попереджено наукових керівників та здобувачів ВО про недопущення подальших порушень норм академічної доброчесності та зобов'язано вдосконалити їх знання щодо академічної доброчесності. Аналогічна практика застосовувалась у наказі ректора №43 від 2 лютого 2024 року

(https://science.pdmu.edu.ua/storage/academic_integrity/files/8BA8wVh0Vb1neBIIJFQSiGsMO2E03POv1wjvhndF.pdf).

Формування культури якості освіти в ПДМУ розглядається як безперервний процес. Набуття компетентностей із культури якості освіти відбувається через проведення на базі ПДМУ та ЗВО-партнерів міжнародних науково-практичних конференцій, науково-практичних конференцій з міжнародною участю тощо

(<https://www.pdmu.edu.ua/archive/news/0ff15c9d36d1eb79af9fcae9d71ba38b>, <https://www.pdmu.edu.ua/archive/news/b562890b02c763c4ae35c828af9dd6e6>, <https://www.pdmu.edu.ua/news/viii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferenciya-aktualni-pitannya-lingvistiki-profesiynoyi-lingvodidaktiki-psihologiyi-i-pedagogiki-vishchoyi-shkoli-den-tretiy>, <https://www.pdmu.edu.ua/news/vidbulasya-naukovo-praktichna-konferenciya-z-mizhnarodnoyu-uchastyu-scientific-and-practical-conference-with-international-participation-was-held> та інші). Також на базі ПДМУ щорічно проводяться конференції з актуальних питань якості медичної освіти (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/monitoring/conference>)

Формування культури якості в Університеті відбувається шляхом усвідомлення її важливості працівниками, яка проявляється у взаємодії структурних підрозділів, колегіальних і дорадчих органів управління й самоврядування, розподіл їх повноважень обґрунтовано в «Положенні про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/gq0ZIUJygs2VGERqavJRUt2ALQGFB2yifkkowlRy.pdf). Вона провадиться підрозділами: навчально-

методичний відділ забезпечення якості вищої освіти несе відповідальність за формування, впровадження, удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти; науковий відділ – за планування, організація та управління освітньою і науковою діяльністю, контроль за якістю і ефективністю навчального процесу; відділ управління освітньо-виховною та гуманітарною роботою з молоддю – за створення якісного безпечного освітнього середовища, інформаційну, соціальну, психологічну підтримки здобувачів; відділ кадрів – за добір науково-педагогічних працівників на ОП, відповідність їх професійної й академічної кваліфікацій; відділ з міжнародних зав'язків – за інтернаціоналізацію освітньої діяльності; кафедри – за реалізацію освітніх компонентів і досягнення програмних результатів навчання; приймальна комісія – за проведення вступної кампанії; бібліотека – за формування бібліотечного фонду, репозитарію, забезпечення доступу до баз даних періодичних видань, популяризацію академічної доброчесності.

Критерій 9. Прозорість і публічність

Якими документами ЗВО регулюються права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу? Яким чином забезпечується їх доступність для учасників освітнього процесу?

ПДМУ має чітко визначені та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Ці правила знаходяться у вільному доступі та неухильно дотримуються під час реалізації ОП. Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу на третьому (освітньо-науковому) рівні, зокрема, здобувачів ступеня доктора філософії та їхніх керівників, регламентуються такими нормативними документами:

- Статутом Полтавського державного медичного університету (<https://www.pdmu.edu.ua/docs/pro-osvitu/statut-poltavskogo-derzhavnogo-medichnogo-universitetu>);
- Колективним договором (<https://www.pdmu.edu.ua/storage/profkom/docs/fYEzoVxm1LvVOspQp25jY17uAfKIvSPT36SrLwMX.pdf>);
- Правилами внутрішнього розпорядку для учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/ycZUUg0fZUvD4QBZ4a18PWhTNJH8AbU6fANHZFfAF.pdf);
- Положенням про організацію освітнього процесу в ПДМУ (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/EXHOV4YrpFJqaqUWjwI3e7GhMA6TcAWDd7yVXYjO.pdf);
- Положенням про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти (https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/H2X4qq1spHCEFhhgKoRwi8neXT374hbE1uwBcPQQ.pdf). Також у розділі «Обговорення ОНП» розміщено електронну форму для зворотного зв'язку зацікавлених учасників освітньо-наукового процесу <https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/obgovorennya-osvitno-naukovoyi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-gvps>.

Наведіть посилання на вебсторінку, яка містить інформацію про оприлюднення ЗВО відповідного проекту освітньої програми для отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін (стейкхолдерів)

ПДМУ не пізніше ніж за місяць до затвердження ОНП або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт з метою отримання зауважень та пропозицій всіх зацікавлених сторін.

Адреса вебсторінки, де розміщено проєкт ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 091 – Біологія та Біохімія:

(<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/proekt-osvitno-naukovoyi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-30zp>). Результати обговорення ОНП та форма для прийому рекомендацій, рецензій, відгуків щодо освітньо-наукової програми: (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/obgovorennya-osvitno-naukovoyi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-gvps>)

Наведіть посилання на оприлюднену у відкритому доступі на своєму вебсайті інформацію про освітню програму (освітню програму у повному обсязі, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На офіційному вебсайті ПДМУ оприлюднена чинна ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 091 – Біологія та Біохімія. Вона знаходиться у відкритому доступі на сторінці наукового відділу ПДМУ: (

<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology>), навчальні плани розміщені за посиланням

(<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/navchalni-plani-do-osvitno-naukovoyi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-lbbd>), робочі програми

нормативних освітніх компонентів ОНП (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/normative-components/robochi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-norm-fzpf>)

робочі програми вибіркового освітніх компонентів ОНП

(<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/selected-components/robochi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-selected-0uxp>)

Формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами ОНП регламентується локальним нормативним документом університету

«Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами освіти полтавського державного медичного університету»

(<https://www.pdmu.edu.ua/storage/department->

[npr/docs_links/8cIikW546JzSpxlYZZc6ZpcNFqRhNqZ8Ro5EMvg8.pdf](https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/ec)). Публічно і прозоро відбувається процедура формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів через варіативну складову ОНП. На сторінці наукового відділу розташовано каталог вибіркового дисциплін (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/ec>) де розміщено робочі програми (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/selected-components/robochi-programi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-selected-0uxp>) і силабуси (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/selected-components/silabusi-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-selected-filw>). Також здобувачів ОНП інформують з алгоритмом вибору ВК (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/ec/algorithm-viboru-postgraduate-studies-admission-speciality-biology-ec-drcc>).

Критерій 10. Навчання через дослідження

Продемонструйте, що зміст освітньо-наукової (освітньо-творчої) програми забезпечує повноцінну підготовку аспірантів (ад'юнктів) до розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за відповідною спеціальністю (спеціальностями) та/або галуззю знань (галузями знань), володіння методологією наукової та педагогічної діяльності

Зміст ОНП має чітко структуровану та логічно побудовану освітню та наукову складові. Серед освітніх компонентів, які забезпечують розв'язання здобувачами ОНП комплексних проблем галузі, слід віднести як загальнонаукові компетентності, вивчення та засвоєння яких реалізовано через НК1 “Історія та філософія науки”; НК2 “Основи академічної доброчесності та антикорупція”; НК4 “Курс англійської мови наукового спілкування”; НК6 “Методологія наукового та патентного пошуку та біоетика”; НК7 “Медична статистика та біоінформатика”; НК8 “Цифровізація вищої освіти і досліджень у галузі охорони здоров'я”, так і спеціалізовані фахові компетентності, що забезпечуються НК9 “Інтегративна біологія”, НК11 “Інтегративний курс: морфологія людини і лабораторних тварин” https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_speciality_biology/files/XEOLUEZfr5vHju4zwG9qr0aUOSjs7N6LBRHd8KOQ.pdf. Методологія наукової та педагогічної діяльності в повній мірі забезпечена освітніми компонентами та виробничою викладацькою практикою https://science.pdmu.edu.ua/storage/postgraduate_studies_admission_regulations/files/qNbNwl2H4vGdxmI0dwoLd6WpNg2M6b0tAgzOuWaZ.pdf, що дає змогу сформуванню не тільки культурно-етичні та методологічні основи науково-педагогічної діяльності вищої медичної школи, а й зберегти традиції наукових шкіл, що сформувались та професійно вдосконалюються протягом сторіччя. До того ж широкий перелік вибіркового компонентів, що представлені в ОНП, дає змогу здобувачам освіти сформуванню унікальну індивідуальну освітню траєкторію, що легко підлаштовується під індивідуальні потреби не тільки для написання дисертаційного дослідження, а й формуванню індивідуального шляху та наукового профілю майбутнього дослідника <https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/selected-components>. Сильною стороною ОНП є залучення здобувачів до викладацької діяльності. Здобувачі Котвицька А., Тихович К., Цебенко М. працюють на кафедрі біологічної та біонеорганічної хімії ПДМУ (<https://biohim.pdmu.edu.ua/team>), здобувачка Донець І. працює на кафедрі біології ПДМУ. Випускниця ОНП

Григоренко А. працює на кафедрі біології, випускник Шевченко К. після отримання ступеня доктора філософії отримав вчене звання доцента і працює на цій же кафедрі (<https://med-biology.pdmu.edu.ua/team>) та проводить патентно-пошукову і експериментально-дослідну роботу для планування і виконання майбутньої докторської дисертації.

Продемонструйте, що наукова (освітньо-творча) діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямку досліджень (творчості) наукових (творчих) керівників

Аспіранти активно залучені до науково-дослідницької діяльності в рамках фундаментальних досліджень, що проводяться на базі НДІ генетичних та імунологічних основ розвитку патології та фармакогенетики ПДМУ, та виступають співвиконавцями ініціативних науково-дослідних робіт кафедр біології, біологічної та біоорганічної хімії. Темі наукових досліджень аспірантів обов'язково розглядаються на засіданнях експертної проблемної комісії університету до складу якої входять провідні фахівці.

Наразі здобувачі освіти є співвиконавцями ініціативних науково-дослідних робіт, таких як НДР кафедри біологічної та біоорганічної хімії здобувачі ОНП Котвицька А. А., Тихонович К. В., Цебенко М. О. «Розробка засобів корекції патологічних змін у органах системи травлення за умов хвороб цивілізації» науковий керівник проекту та дисертаційних робіт професор Непорада К. С. <https://biohim.pdmu.edu.ua/common/naukova-robota> та НДР кафедри біології здобувачка ОНП Донець І. В. «Структурна перебудова органів імунної, дихальної та видільної систем під впливом різних екзогенних чинників (глутамату натрію, нітриту натрію, етанолу, метакрилату)» науковий керівник проекту та дисертаційних робіт професор Єрошенко Г. А. <https://med-biology.pdmu.edu.ua/common/naukova-robota>.

Продемонструйте здатність закладу освіти сформувати разові спеціалізовані вчені ради (разові спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) для атестації аспірантів (ад'юнктів), які навчаються на відповідній освітній програмі

Відповідно до вимог щодо членів одноразової спеціалізованої вченої ради, що регулюється Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> протягом реалізації ОНП було створено 4 одноразові спеціалізовані вчені ради, члени яких відповідали вимогам чинного законодавства. Провідні науково-педагогічні

працівники та наукові співробітники д. мед. н., проф. Єрошенко Г.А., д. мед. н., проф. Старченко І.І., д. мед. н., д. б. н., проф. Білаш С.М., д. мед. н., проф. Костенко В.О., д. мед. н., проф. Ліхачов В.К., к. мед. н., доц. Мамонтова Т.В., д. мед. н. доц. Єлінська А.М, д. мед. н., проф. Весніна Л.Е, к. мед. н. Шликова О. А. , д. мед. н., проф. Лобань Г.А., д. мед. н., проф. Непорада К.С. та інші активно залучаються до разових спеціалізованих вчених рад створених в ПДМУ та інших закладах вищої освіти у якості опонентів. Адміністрація ЗВО та науковий відділ постійно контролюють та забезпечують і супроводжують процеси створення разових спеціалізованих вчених рад. Задля того, після вступу до аспірантури здобувачем освіти разом з науковим керівником необхідно протягом місяця виконати бібліографічний пошук, щодо науково-педагогічних працівників які потенційно відповідають вимогам чинних нормативно-правових актів, мають наукові дослідження тематика яких корелює з майбутнім дисертаційним дослідженням, а також ключові слова в наукових дослідженнях, що відповідають тематиці майбутнього дисертаційного дослідження та надати до наукового відділу попередній склад разової спеціалізованої вченої ради із зазначенням Голови, опонентів та рецензентів в строк не пізніше одного календарного місяця після публікації у вільному доступі наказу про зарахування.

Під час реалізації ОНП в університеті вже успішно працювали разові спеціалізовані вчені ради: випускник ОНП Шевченко К. В. (<https://www.pdmu.edu.ua/spetsrada/dysertacii/rvr-archive/shevchenko-kostyantyn-vasilovich>); Григоренко А.С. (<https://www.pdmu.edu.ua/spetsrada/dysertacii/rsvr/grigorenko-alona-sergiyivna>); Дубінін Д.С. (<https://www.pdmu.edu.ua/spetsrada/dysertacii/rsvr/dubin-in-dmitro-sergiyovich>). Слід зазначити, що випускниця ОНП Григоренко А.С. була переведена на навчання за акредитованою ОНП, яка реалізується в ПДМУ, в тому числі і через неспроможність ПНПУ ім. В.Г.Короленка сформувати одноразову спеціалізовану вчену раду.

Опишіть як заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує можливості для виконання наукових досліджень (творчих проєктів) і апробації їх результатів відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, концертів, спектаклів, майстер-класів, персональних виставок, публічних виступів, надання доступу до використання лабораторій, обладнання, інформаційних та обчислювальних ресурсів тощо)

Здобувачі ОНП мають можливість представити результати своїх наукових досліджень на науково-практичних форумах, що щорічно організовуються ПДМУ, а також іншими закладами вищої освіти, включаючи

міжнародні заходи. Вони можуть публікувати свої статті у фахових журналах ПДМУ (4 з яких віднесені категорії Б, де можуть публікувати роботи галузі знань 09 Біологія, та 1 внесений до науково метричної бази WoS теж ліцензований під 09 Біологія (<https://www.pdmu.edu.ua/magazines>). На кафедрах медико-біологічного профілю аспіранти отримують можливість проводити власні наукові дослідження та користуватися інформаційними й online ресурсами Університету, такими як WoS, Scopus, EBSCOhost, Bentham Science, Кокрейнівська бібліотека, SAGE Journals, SAGE Knowledge, Science Direct та Access Medicine.

Публікації наукових праць аспірантів, включаючи ті, що входять до наукометричних баз даних Scopus та WoS, а також патенти і нововведення, здійснюються за фінансової підтримки ПДМУ, що забезпечує їх безоплатне оприлюднення. Університет також виділяє бюджетні кошти для закупівлі реагентів та реактивів, необхідних для виконання дисертаційних досліджень. Аспіранти в рамках своїх експериментальних мають можливість співпрацювати з НДІ ГІОРПФ ПДМУ, морфологічною та біохімічною міжкафедральними лабораторіями.

В Університеті активно працює низка науково-практичних видань, а саме: «Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії» (категорія Б) безпосередньо публікує матеріали здобувачів ОНП, за результатами відкритого конкурсу серед молодих вчених і здобувачів ОНП (<https://visnyk-umsa.com.ua/index.php/journal>).

Університет є організатором проведення науково-практичних конференцій з міжнародною участю, забезпечуючи здобувачів освіти можливістю апробації результатів наукової складової ОНП. Проведення міжнародних конференцій відповідає тематикам досліджень здобувачів, а саме морфологічного, біохімічного, патофізіологічного спрямування (<https://www.pdmu.edu.ua/news/tretiy-mizhnarodniy-morfologichniy-simpozium-rozpochav-robotu-u-poltavskomu-derzhavnomu-medichnomu-universiteti> , <https://www.pdmu.edu.ua/news/iv-zhutaievski-chitannya-temi-problemi-diskusiyi-uchasniki> , <https://www.pdmu.edu.ua/news/vidbulasya-vseukrayinska-naukovo-praktichna-konferenciya-molodih-uchenih-z-mizhnarodnoyu-uchastyu-pam-yati-profesora-oleksandra-vasilovicha-katrushova> та інші).

Знайшло своє відображення щорічне підбиття підсумків роботи здобувачів ОНП до Дня науки, де за результатами їх роботи відбувається нагородження найталановитіших здобувачів (<https://www.pdmu.edu.ua/news/den-nauki-2023>).

Опишіть як заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю,

зокрема через виступи на конференціях, публікації, концерти, спектаклі, майстер-класи, персональні виставки, публічні виступи, участь у спільних дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах тощо

Залучення здобувачів ОНП ПДМУ до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю забезпечується шляхом співпраці Університету з іноземними ЗВО та науковими установами відповідно до положення «Положення щодо врегулювання питань академічної мобільності учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/erasmus_plus/files/VksizVUCE16MSDP2YNt4XYsPNHw008fm32TngKpx.pdf) та реалізується через участь у міжнародних конференціях, публікаціях, спільних дослідницьких проєктах тощо. Здобувачі активно беруть участь у різних заходах для презентації результатів своїх досліджень на міжнародних наукових форумах, зокрема в межах проєкту Erasmus+. Наприклад, випускниця ОНП Людмила Колінко пройшла наукове стажування в Університеті Поля Сабатьє (м. Тулуза, Франція) у межах міжнародної програми академічного обміну «Erasmus+ International Credit Mobility». Стажування відбулося на базі Інституту серцево-судинних та метаболічних захворювань (Institute of Cardiovascular and Metabolic Diseases) і госпіталю (Toulouse University Hospital) Університету Поля Сабатьє (<https://www.pdmu.edu.ua/index.php/erasmus-plus/vidguk-uchasnika-programi-erasmus-aspirantki-ndi-giorpf-kolinko-lm>), (<https://www.facebook.com/share/p/DvVKXRi8VhWiCj75/>). Науковий відділ і координатор міжнародної академічної мобільності доц. Ю.В. Лисанець постійно проводять моніторинг і інформують здобувачів ОНП про можливості академічної мобільності (<https://www.pdmu.edu.ua/erasmus-plus>), заохочуючи таким чином здобувачів ОП Університету до співпраці з міжнародною академічною спільнотою (<https://www.pdmu.edu.ua/sections/mz/stazhuvannya-ta-navchal-ni-prohramy-dlya-studentiv-za-kordonom>), <https://www.pdmu.edu.ua/news/mizhнародna-akademichna-mobilnist-studentiv-pdmu-na-annual-electives-conference--2024>, <https://www.pdmu.edu.ua/index.php/sections/mz/staguvannya/zakordonne-stazhuvannya-ta-akademichna-mobilnist-mizhнародni-partnerski-proekti--krok-po-kroku>, <https://www.pdmu.edu.ua/news/mobilnist-do-universitetu-glazgo-shotlandiya-dlya-zdobuvachiv-vishchoyi-osviti-medichnih-fakultetiv-pdmu-u-vesnyanomu-semestri-2023-roku>, <https://www.pdmu.edu.ua/news/akademichna-mobilnist-do-universitetu-glazgo-velika-britaniya>, <https://www.pdmu.edu.ua/sections/mz/stazhuvannya-ta-navchal-ni-prohramy-dlya-studentiv-za-kordonom>, <https://www.pdmu.edu.ua/index.php/sections/mz/staguvannya/konkurs-dlya-molodih-doslidnikiv-ta-vikladachiv-fulbright-research-and-development-program>

[frdp-na-2021-2022-akademichniy-rik](https://www.pdmu.edu.ua/news/academic-mobility-enriching-opportunities-for-phd-students-and-academic-staff) , <https://www.pdmu.edu.ua/news/academic-mobility-enriching-opportunities-for-phd-students-and-academic-staff>). Залучення здобувачів ОНП до міжнародної академічної спільноти також відбувається через їх публікації у високо рейтингових наукових виданнях (<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58305360600&origin=resultlist> , <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57739149700> , <https://www.webofscience.com/wos/author/record/LHA-3850-2024>).

Опишіть наявну практику участі наукових (творчих) керівників аспірантів (ад'юнктів) у дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах, результати яких регулярно публікуються, презентуються та/або практично впроваджуються

Наукові керівники є активними виконавцями та ініціаторами науково-дослідних робіт кафедр та дисертаційних досліджень здобувачів ОНП, що охоплюють експериментальні дослідження, написання наукових статей, підготовку виступів та оформлення винаходів. Аспіранти долучаються до виконання певних розділів науково-дослідних робіт кафедри відповідно до тематики своєї дисертаційної роботи. Наукові праці аспірантів проходять ретельну перевірку їх керівниками та подаються до друку лише після отримання позитивної рецензії наукового керівника. Аспіранти та їхні наукові керівники є виконавцями або відповідальними виконавцями науково-дослідних робіт, що виконуються спільно з науково-дослідними установами України («Розробка засобів корекції патологічних змін у органах системи травлення за умов хвороб цивілізації, № державної реєстрації 0124U001922» та «Структурна перебудова органів імунної, дихальної та видільної систем під впливом різних екзогенних чинників (глутамату натрію, нітриту натрію, етанолу, метакрилату номер державної реєстрації 0121U108234)»). Результати наукових досліджень, виконаних керівниками спільно з аспірантами (<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57208747811> , <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6603366867>), оприлюднені в міжнародних базах даних Scopus (<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57739149700> , <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58305360600&origin=resultlist>) і WoS (<https://www.webofscience.com/wos/author/record/46547582> , <https://www.webofscience.com/wos/author/record/46401552> , <https://www.webofscience.com/wos/author/record/LHA-3850-2024>) та підтверджені щорічними звітами про наукову роботу. Високий рівень наукової активності керівників відображається у їхньому рейтинговому оцінюванні НПП ПДМУ (

https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/WB7fQ8CgISP8BhvFp7BLENQix9tt6pp1rHTRwHJo.pdf).

Опишіть як заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових (творчих) керівників та аспірантів (ад'юнктів)

Наукова продукція аспірантів і їхніх наукових керівників готується до публікації відповідно до внутрішніх нормативних вимог, таких як положення «Про академічну доброчесність» (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist>) , Кодекс академічної доброчесності ПДМУ (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti>), а також положення «Про порядок перевірки текстових документів у ПДМУ – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, навчальної літератури, навчально-методичних видань, засобів навчання, кваліфікаційних робіт, письмових робіт здобувачів освіти усіх рівнів на наявність плагіату» (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/polozhennya-pro-poryadok-perevirki-u-pdmu-tekstovih-dokumentiv-na-nayavnist-plagiatu>). На завершальному етапі навчання для кожного аспіранта індивідуально створюється комісія для перевірки первинної документації наукового дослідження. Усі наукові тексти підлягають обов'язковій програмній перевірці для ідентифікації можливих текстових запозичень. Якщо технічними засобами виявлено запозичення або за індивідуальним зверненням, дисертаційні тексти додатково розглядаються спеціальною комісією ПДМУ для виявлення можливих інших форм академічної недоброчесності.

Опишіть як заклад вищої освіти вживає заходів для унеможливлення здійснення наукового (творчого) керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

Наукові керівники і здобувачі ознайомлені з тим, що виявлення порушення академічної доброчесності в дисертації та в наукових публікаціях, вважається підставою для припинення процедури захисту й відмови у присудженні ступеня доктора філософії. Випадків здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності у ПДМУ, зафіксовано не було. Але в Університеті функціонує дієва система боротьби з проявами академічної не доброчесності і враховуючи, що лави здобувачів ОНП поповнюються зі студентських наукових груп кафедр, зафіксовано випадок відсторонення керівника наукової групи доцента Мамонтової Т.В. від керівництва гуртком.

Критерій 11. Перспективи подальшого розвитку ОП

Які загалом є сильні та слабкі сторони ОНП?

Сильні сторони ОНП:

- ОНП Біологія та біохімія, яка розроблена, упроваджена і успішно реалізується в ПДМУ має свою унікальність як в освітній, так і у науковій складових, де враховано державний, галузевий та регіональний контексти, тенденції розвитку ринку праці, сучасні тренди розвитку вітчизняних і зарубіжних наукових досліджень та освітнього середовища, міжнародну наукову співпрацю, упровадження і подальшу розбудову внутрішньої сертифікованої системи якості надання освітніх послуг, урахування рекомендацій стейкхолдерів, що повною мірою дозволяє реалізувати мету і ПРН ОНП;

- ОНП повністю забезпечена високопрофесійними науково-педагогічними працівниками Університету, які мають високореєтингові публікації в наукометричних базах Scopus, WoS, входять до складу редколегій фахових і міжнародних періодичних видань, є співвиконавцями вітчизняних і зарубіжних НДР, членами постійнодіючих і разових спеціалізованих вчених рад, мають ґрунтовну підготовку в галузі медико-біологічних досліджень та постійно вдосконалюють свої професійні компетентності, мають значний досвід підготовки фахівців на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, беруть участь в атестації здобувачів ступеня доктора наук і доктора філософії;

- Наявність в Університеті потужних наукових шкіл медико-біологічного спрямування забезпечує реалізацію мети ОНП, а здобувачі виховуються як послідовні спадкоємці цих здобутків та надбань і таким чином реалізація ОНП робить значний внесок у подальший розвиток академічної культури;

- Значний та суттєвий доробок НПП, які задіяні в реалізації ОНП, у вигляді об'єктів права на інтелектуальну власність (патенти на винахід, патенти на корисні моделі, задекларовані технології, права на технології запроваджені в систему охорони здоров'я, свідоцтва про авторське право на твір);

- Значний досвід роботи викладачів ОНП у вітчизняних та зарубіжних академічних установах, науково-методичних комісіях МОН і МОЗ України, експертних групах НАЗЯВО;

- Безпосереднє залучення роботодавців і професіоналів-практиків до оновлення та модернізації ОНП та викладання освітніх компонентів;

- Чітка, логічно послідовна, структура освітньої складової ОНП, яка розділена на цикли підготовки і дозволяє реалізувати мету та ПРН ОНП;

- Прозорість та публічність процедур модернізації та оптимізації ОНП;
- Цілковита відповідність ОНП місії та візії і стратегії розвитку ПДМУ;
- Залучення до реалізації ОНП міжнародних університетів-партнерів і вітчизняних провідних наукових установ;
- Чітка, прозора, публічна система формування і реалізації на ОНП здобувачами індивідуальних освітніх траєкторій;
- ОНП окрім унікальності має практико орієнтований характер, як за освітньої, так і за науковою складовими, що дозволяє випускникам ОНП продовжувати викладацьку роботу в галузевих і класичних університетах, а також роботу в якості дослідників інституцій медико-біологічного профілю;
- ОНП безпосередньо направлена на реалізацію здобувачами та їх науковими керівниками досягнень Глобальних цілей сталого розвитку, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй та визначених Указом Президента України;
- Вступ на ОНП чіткій і прозорий та відповідає законодавству України, а також має свої внутрішньоуніверситетські новації у вигляді презентації вступниками ОНП презентації своїх майбутніх наукових досліджень, що, без сумніву, сприяє якісному виконанню наукової складової ОНП;
- При реалізації ОНП окрім традиційних, застосовуються сучасні інноваційні, інтерактивні, імерсійні та прогресивні методи, засоби та технології навчання і викладання;
- ОНП дозволяє поєднувати навчання і наукові дослідження здобувачів, які реалізуються через логічно побудовану освітню та наукову складові;
- Чітка, прозора, об'єктивна система контрольних заходів ОНП та впровадження освітньої платформи Moodle унеможливорює антикорупційні ризики, прояви академічної недоброчесності та врегульовує розвиток потенційного конфлікту інтересів;
- Технологічні рішення, що застосовуються на ОНП, забезпечують реалізацію принципів академічної доброчесності;
- Матеріально-технічна база Університету, безкоштовний доступ до інформаційних ресурсів, відшкодування здобувачам витрат на публікації, закупівля необхідного обладнання та реактивів дозволяє успішно реалізувати наукову складову ОНП;
- Наявність перспективного плану розвитку ОНП дозволяє стверджувати про її життєздатність, постійний розвиток та модернізацію,

упровадження інноваційних наукових і освітніх трендів та забезпечити її затребуваність і конкурентоспроможність з огляду на галузеві потреби та запити на ринку праці.

Слабкі сторони ОНП:

- У зв'язку з воєнними діями недостатня реалізація можливостей здобувачів у програмах академічної мобільності та безпосереднього залучення іноземних фахівців до реалізації ОНП;
- У зв'язку з військовими діями не в повній мірі наповнюється контингент здобувачів ОНП.

Якими є перспективи розвитку ОП упродовж найближчих 3 років? Які конкретні заходи ЗВО планує здійснити задля реалізації цих перспектив?

Перспективи розвитку ОНП:

- Активізація участі здобувачів і наукових керівників в українських та міжнародних конкурсах для отримання фінансування освітніх і наукових проєктів, що дозволить розвивати наукову базу, оновлювати і осучаснювати лабораторне обладнання та забезпечити необхідними ресурсами для проведення дослідницької діяльності здобувачів;
- Розширення співпраці з науковими установами та промисловими підприємствами як в Україні, так і за кордоном, що сприятиме підвищенню якості наукових досліджень і зміцненню репутації ОНП;
- Інтеграція новітніх біологічних методів і технологій, таких як генетична інженерія, молекулярна біологія та біоінформатика, що сприятиме розвитку актуальних наукових досліджень і забезпечить конкурентоспроможність випускників програми на міжнародному ринку праці;
- Колаборація професорсько-викладацького складу ОНП у рамках EURIZON FELLOWSHIP PROGRAMME “Remote Research Grants” «Mechanisms of influence of nanocerium and donors of hydrogen sulfide and nitrogen monooxide on lacrimal glands of animals under conditions of systemic inflammatory response syndrome» з кафедрою біотехнології Опольського університету «Інститут інженерії довкілля та біотехнології»;
- Сприяння більш широкому залученню здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників ОНП у програмах академічного обміну та мобільності;
- Проєктування, розроблення і відкриття програм сумісної підготовки здобувачів ОНП із закордонними університетами-партнерами;

- Продовження і розширення співпраці із зовнішніми стейкхолдерами для розширення можливостей працевлаштування випускників ОНП та визначення потреб галузевого і регіонального ринку праці;
- Активізація публікаційної діяльності НПП та здобувачів ОНП в науко метричних базах Scopus, WoS та інших високорейтингових міжнародних виданнях;
- Постійне оновлення та модернізація ОНП з урахуванням освітніх і сучасних наукових досягнень у контексті міжнародного та вітчизняного співробітництва.

Перспективи розвитку ОНП представлені в Перспективному плані розвитку освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні за спеціальністю 091 Біологія та біохімія (відповідно до постанови КМУ від 30.08.2024 року № 1021 Е 1 Біологія та біохімія) на 2024-2027 роки (<https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology/perspektivniy-plan-rozvitku-onp-biologiya-ta-biohimiya>), який може змінюватись і доповнюватись за поданням гаранта ОНП з урахуванням виробничих потреб, змін у Законодавстві України тощо.

Проректор з наукової роботи ПДМУ,
професор

І. П. Кайдашев

Гарант ОНП, завідувач кафедри
анатомії з клінічною анатомією
та оперативною хірургією ПДМУ,
професор

С. М. Білаш